

SUZANNE HANEEF

***ISLAMAS:
DIEVO KELIAS***

**ISLAM:
THE PATH OF GOD**

Lietuvos musulmonų jaunimo bendrija

Lietuvos musulmonų jaunimo bendrija

Turinys

IŽANGA.....	5
I-Skyrius.....	9
Pasvarstykite apie visa tai.....	9
II-Skyrius.....	18
Islamo pasaulėžiūra.....	18
1. Ažinoji islamo žinia.....	19
2. Tikrovės suvokimas.....	19
3. Artėjant prie atsakymų.....	21
III-Skyrius.....	23
Pagrindiniai tikėjimo teiginiai.....	23
1. Dievo vienatiškumas.....	23
2. Angelai.....	33
3. Apreiškimo knygos.....	36
4. Pranašai ir Dievo pasiuntiniai.....	42
5. Būsimasis Gyvenimas-Teismo Diena, Dangus ir Pragaras.....	62
Begalinė Dievo malonė ir absoliutus teisingumas.....	69
IV-Skyrius.....	85
Islamo ramsčiai.....	85
1. Tikėjimo išpažinimas (šahada).....	86
2. Penkios kasdieninės maldos (salat).....	87
3. Privalomas aukojimas vargšams (zakat).....	93
4. Pasninkas ramadano mėnesį (syjam arba saum).....	95
5. Piligriminė kelionė (hadž).....	99
V-Skyrius.....	101
Islamo šventės, žymios datos ir apeigos.....	101
1. Penktadienis (džiumu‘a).....	101
2. Dvi šventės (‘Id).....	101
3. Galybės naktis (Leilat al-Kadr).....	104
4. Islamo naujieji metai (Hidžros diena).....	104

5. Pranašo gimimo metinės (Maulid an-Nabi).....	104
VI-Skyrius.....	105
Dvasinės vertybės ir jų savybės islame.....	105
VII-Skyrius.....	113
Moralinės savybės ir elgesys.....	113
1. Apie Dievo įstatymus.....	114
2. Tai, kas leistina (halal) ir kas draudžiama (haram).....	115
3. Islamiškos elgesio taisyklės.....	116
VIII-Skyrius.....	124
Švara ir higiena.....	124
1. Švara, reikalinga atlikti garbinimo aktus.....	124
2. Asmens higiena.....	125
3. Sekso higiena ir su ja susiję klausimai.....	126
IX-Skyrius.....	127
Šeima ir visuomenė.....	127
X-Skyrius.....	145
Tobulumo ir apsisvalymo kelias.....	145
1. Tobulumo kelias (ihsan).....	146
2. Kaip visa tai atrodo.....	148
3. Kova prieš aistrą (nafs).....	149
4. Pagalbos ir palaikymo paieškos.....	150
XI-Skyrius.....	152
Baigiamosios išvados.....	152

Maloningojo ir Gailestingojo Allaho Vardu

IŽANGA

Knygą, kurią jūs laikote savo rankose, parašė amerikietė, 1965 metais priėmusi islamą. Kuomet pirmą kartą, 5-ojo dešimtmečio vidury, susidūriau su islamu, visiškai nieko nežinojau nei apie tą religiją, nei apie jos pasekėjus. Man tada atrodė, kad musulmonai tiki pagoniškąją dievybę, vadinamą Allahu, ir keliaklupsčiauja Muhammedui, kas buvo visiškai absurdas ir netiesa.

Tai buvo metas, kuomet Amerikos žemyne musulmonai buvo sunkiai pastebimi. Galima sakyti, visi jie buvo svetimšaliai, atvykę iš Artimųjų Rytų bei Indostano pusiasalio. Priėmusieji naują tikėjimą amerikiečiai musulmonai buvo didelė retenybė. Tuo metu labai trūko musulmonų bendruomenių bei islamiškųjų centrų, neužteko literatūros nei informacijos apie islamą, be to, buvo didžiulis poreikis gyvų pavyzdžių, iš kurių būtų galima pasimokyti. Klausimas, kaip islamas gali būti vykdomas žmonių, gyvenančių amerikietiškos bendruomenėse ir neatsisakant jokių tokio gyvenimo būdo principų ar mokymų, buvo keliamas nedažnai, o atsakymai į jį buvo dar retesni.

Tačiau per paskutiniuosius tris dešimtmečius įvyko akivaizdžios permainos. Šiandien šiame žemyne musulmonų bendrija yra stipriai išsitvirtinusi. Jungtinėse Amerikos Valstijose priskaičiuojama apie 1500 mečečių ir islamiškųjų centrų, pakankamai daug jų yra ir Kanadoje. Musulmonus galima sutikti visur, netgi mažuose miesteliuose. Jie Šiaurės Amerikoje įdeda akivaizdų indėlį ne tik į religinį bei dvasinį

gyvenimą, bet ir į kitas sritis: politiką, verslą, auklėjimą, techniką, tyrinėjimus, mediciną, taip pat į socialinę sritį.

Įprasta manyti, kad islamas-tai arabų religija. Iš tikrųjų arabai sudaro tik vieną septintadalį viso pasaulio musulmonų. Laikoma, kad didžiausia musulmonų bendrija yra Indonezijoje, po jos seka Bangladešas, Pakistanas ir Indija. Maždaug dvidešimt milijonų musulmonų gyvena Kinijos Liaudies Respublikoje¹, trigubai daugiau-Sovietų Sąjungos teritorijoje. Taigi Šiaurės Amerikos musulmonų bendruomenė islamiškajame pasaulyje užima tik mažą dalelytę. Nors ją pirmiausiai sudaro arabai ir indo-pakistaniečiai, čia taip pat ženkliai užima šiaurės afrikiečiai, iraniečiai, afganistaniečiai, turkai, bosniai ir išeiviai iš Pietvakarių Azijos. Nuolat auga amerikiečių musulmonų skaičius.

Ir vis dėlto, nežiūrint į musulmonų bendrijos skaičių ir į tai, kad islamas ir musulmonai nuolat yra masinės informacijos dėmesio centre, daugelis Amerikos žmonių žino apie islamą be galo mažai, taip kaip aš prieš trečdalį šio amžiaus. Dauguma to, kas mus pasiekia, yra tiktai dezinformacija, kuri tik dar labiau sustiprina prietarus, išankstines nuostatas ir stereotipus.

Tačiau netgi dabar, 1990-ųjų pabaigoje, nenustoju stebėtis Vakarų žmonių nenoru pažvelgti į islamą vienu iš galimų teisingų būdų. Pateiksiu jums vieną pavyzdį. Krikščionys ir judėjai rodo didelį susidomėjimą biblijine istorija ir archeologija. Tačiau, neskaitant kelių išimčių, jie ieško atsakymų be islamiškosios tiesos šaltinių, kurie, be jokios abejonės, pateiktų daug patikimos informacijos. Nenustoju savęs klausti, kada gi pagaliau žmonės Vakaruose susipažins su islamo kultūros ir dvasios turtais ir pasinaudos tuo, ką jis gali jiems duoti?

¹ Paskutiniaisiais duomenimis, KLR gyvena apie 82 000 000 musulmonų, t.y. 7% visų gyventojų.- (red. past.)

Manęs kartais klausia, kas konkrečiai mane patraukė į islamą. Kad galėčiau atsakyti į šį klausimą, turiu šiek tiek papasakoti apie save.

Iki to laiko, kol pradėjau pažinti islamą, spėjau visiems laikams atsisveikinti su savo krikščioniškais įsitikinimais. Nerasdama atsakymų į sudėtingus klausimus, kurie mane persekiojo (su jais jūs dažnai susidursite šioje knygoje), nustojau tikėti Dievą, kadangi tas "vienintelis Dievas", kurį aš žinojau, atrodė man nerealus. Jis netilpo į rėmus to, kaip aš įsivaizdavau, kokie turėtų būti Jo santykiai su žmonėmis.

Su laiku aš atskleidžiau savy klaidingą tuštumą ten, kur anksčiau buvo "Dievas". Tuomet man paaiškėjo, kad islamas siūlo man tai, ko aš taip siekiu-visišką mokymo apibrėžtumą ir aiškumą. Kada aš supratau islamišką Dievo ir tikslų, kuriuos Jis iškelė žmonijai, koncepciją, tai ir paveikė mano protą ir būtent tai aš instinktyviai priėmiau kaip tiesą. Nepertraukiamo ryšio tarp kiekvieno žmogaus ir Dievo akcentavimas islame bei to ryšio gilus dvasingumas traukė mane kaip magnetas. Ir aš supratau, kad turiu taipogi tą ryšį gerinti.

Nuo aklo nežinojimo iki to momento tęsiau ilgą kelionę. Beje, ši kelionė buvo didžiulė ir jaudinanti. Ji išvedė mane iš vidinės tuštumos, nusivylimo, atverdama man tikėjimo gelmes, tikėjimo, kuris savo gilumu ir platumu atrodė panašus į okeaną. Ta kelionė leido susigrąžinti man vaikystės dienų dvasingumą, taipogi paragauti aromato ir saldumo islamo, kaip gyvenimo būdo, kurį gyvena kai kurie žmonės. Darant išvadą, norėčiau pabrėžti, kad tai buvo kelionė egzistavimo tikslo ir prasmės supratimo link, ieškojimas mano pačios kelio pas Dievą.

Tai kelias, kuris, mano manymu, yra taip palaimintas, kad aš privalau juo pasidalinti ir su jumis, jeigu to pageidausite. Man norėtųsi tapti jūsų palydove šioje kelionėje, kur ieškoma

tikėjimo, būtino milijonams žmonių pasaulyje, kaip ir pats gyvenimas. Kai kurie iš tų žmonių galbūt pasirodys besą jūsų kaimynai, draugai, bendramoksliai, bendradarbiai, bakalėjininkai, gydytojai, mokytojai ar netgi giminaičiai; šioje kelionėje jums viskas pasidarys dar aiškiau ir artimiau, kuomet pabandykite į viską pažvelgti jų akimis.

Musulmonai jau nebe "žmonės iš ten". Atvirkščiai, jie yra "iš čia", tapę neatsiejama mūsų bendrijų dalimi. Šis faktas reikalauja atsisakyti išankstinių nuostatų, o taip pat turėtume atsisakyti prietarų, spekuliacijų ir stereotipų ir neatmesti tikslios informacijos, kuri, tikėkimės, padės išsiugdyti kantrybę ir pagarbą. Tuo tarpu pažvelkime, ką mums siūlo islamas, ir kas tokie tie musulmonai.

Nagrinėjamas temas paliečiau glaustai ir paprastai, nesinaudojau moksliniu aspektu. Stengiausi išryškinti supratimą ir aukštus dvasingumo principus islame, o ne jo įstatymus. Ši knyga-ne elgesio ir veiksmų vadovėlis, o tiesiog trumpa apžvalga. Te laimina jus Dievas, jūsų Valdovas ir mano Viešpats, Visatos ir visų jos kūrinių Viešpats ir tegul Jis jums vadovauja šio skaitymo metu.

I-Skyrius

Pasvarstykite apie visa tai

"Kur aš einu? Visuomenė? Visa žmonija?"-tai tie klausimai, kuriuos užduoda dažnas iš mūsų, sunerimusių dėl to, kas šiuo metu vyksta pasaulyje.

Mūsų rūpesčiai gali būti labiau asmeniniai, liečiantys konkrečias gyvenimo situacijas. Jie gali būti ir bendri, liečiantys visas aplinkybes bendrai, arba ir pirmi, ir antri vienu metu. Juk mes gyvename keistais ir sunkiais laikais, laikais, kai, atrodo, visos senosios vertybės bei tradicijos nebevertinamos, o į jų vietą nieko aiškaus ir apibrėžto taip ir nėra pasiūlyta. Iš visų pusių mums yra brukamos naujos idėjos, vertybės ir *new age* laikmečio, kuriame gyvename, moralė.

New age as-tai epocha, kuriai būdingas perdėtas smalsumas. Vienas iš tokių bruožų yra netikro mąstymo pavojus. Dauguma mūsų, rodos, jau nebesuvokia tikrosios tokių sąvokų, kaip tiesa ir melas, gėris ir blogis, prasmės. Įtakojami niekieno neribojamos asmeninės laisvės ir naujų idėjų bei vertybių srauto, mes prarandame savo tikslus, išgyvename baimę, netikrumą, sudaužytus jausmus. Galų gale, kaip begalime būti kažkuo tikri, kai pradedama abejoti netgi pačiomis esmingiausiomis, laiko patikrintomis idėjomis?

Lyginant su prabėgusiomis epochomis, mūsų laikais viskas yra apversta aukštyn kojom. Į daugumą dalykų, kurie anksčiau buvo laikomi teisingais, dabar žiūrima kaip į pasenusius, nereikšmingus ir visiškai kvailus. Tuo tarpu, tas, kas anksčiau buvo negera, dabar yra teisinga, normalu ir netgi puiku. Bet senosios kartos atstovai, tokie kaip aš, nenustoja matyti dalykus tokiais, kokie jie buvo tais ankstesniais, žymiai paprastesniais ir mažiau supainiotais laikais. O kai mūsų karta

išeis, tai kas, išskyrus tikinčiuosius, liks iš saugančių stabilios ir sveikos bendruomenės viziją? Ši vizija išnyks su permainų vėjais.

Šitas pagrindinių žmogiškųjų vertybių ir moralinių normų perkainojimas verčia mus spėlioti, kas gi yra civilizuoti elgesio standartai ir normos-ne tik mūsų pačių viduje, bet ir pasaulio mastu. Žiaurumas, gašlumas ir kitos blogybės keroja po visą pasaulį: prievarta, ydos, žmonių pavergimas, atrodo, tapo šių dienų norma. Visą pasaulį užvaldė baimė. Tie iš mūsų, kurie nors kažkiek pastebi, kas vyksta aplink mus, supranta, kad kažkas čia ne taip, siaubingai ne taip ir širdies gilumoje mes nešam kolektyvinę žmogiškojo skausmo ir chaoso naštą.

Ta baimė ir nerimas auga diena iš dienos. Mes jaučiame, kad priartėjo siaubingai pavojinga prapultis, supama aklinos tamsos. Baigiantis antrajam tūkstančiui, mūsų protus persekioja neišvengiamos katastrofos, panašios į Armagedoną², nuojauta. Kaipgi gali būti kitaip, jeigu giliai viduje jaučiame, kad pasielgėme ne taip, kaip reikėjo, ir ši krizė yra tai, ko mes nusipelnėme? Su kiekviena diena mūsų santykiuose ir moralėje atsiranda vis naujų ir didesnių skylių. Akivaizdu, kad kai skylių atsiranda daugiau nei yra paties audinio, jį lopyti tuomet beviltiška.

Kodėl?-paklauskite. Kodėl mūsų visuomenė, mūsų pasaulis taip stipriai sutrikdytas? Iš kur žemėje tiek daug kančios, nelaimių ir blogio? Kodėl viskas taip pasikeitė aplink mus ir mumyse?

Kodėl su kiekviena diena vis daugėja nusikaltimų, prievartos, ištvirkavimų, skyrybų, savižudybių? Kodėl tiek

² Armagedonas-miestas Karmelio kalno papėdėje, išgarsėjęs kaip kruvinų kovų ir Ozijo nužudymo vieta. Šio miesto, kuriame vyko minėti praeities įvykiai, pavadinimas naudojamas ir Jono pranašystėse kaip simbolinis kokio nors baisaus įvykio įvardijimas. Žr.: Archimandritas Nikiforas. Biblijinė enciklopedija.-M. Terra, 1981, 60 p.-red. past.

daug problemų mūsų šeimose, tarp draugų ar mūsų pačių gyvenimuose? Kodėl aš esu tokia sujaudinta, prislėgta, kankinama abejonių ir praradusi dvasinę ramybę?

Visi šie klausimai be galo svarbūs. Iškėliau jums šiuos klausimus ne todėl, kad norėčiau jus sujaudinti, o vien todėl, kad visa tai yra problemos, kurias nedelsiant turime spręsti. Vis dėlto, mes nepajėgūs (o galbūt nenorim) šiuo klausimu pasisakyti. Sociologai metų metais bando išspręsti šiuos klausimus, tačiau netgi jie negali atrasti pirminės tokių reiškinių priežasties, o tuo labiau patarti, kaip tokiems reiškiniams pasipriešinti. Kodėl? Gali būti, kad mūsų sekuliarizuotoje³ visuomenėje glūdi vienintelė priežastis, būtent -tik nedaugelis žmonių sugeba tai pripažinti ar bent jau sutikti su tuo savo viduje.

Galbūt mes kenčiam dėl to, kad mūsų laikų visuomenėje nebėra kažko svarbaus? Ir, gali būti, būtent dėl to kažko, nesančio daugelio žmonių širdyse, plyti bekraštė tuštuma? Ar negalėtų atsitikti taip, kad mūsų noras užpildyti tą tuštumą, neišsigilinus į jos kilmę, pasibaigtų materialių sprendimų, materialinės paramos bei materialinių patogumų aklomis gaudynėmis, be jokio išmanymo apie žmogiškąją kilmę ir jos galimybes?

Po to mes galime savęs paklausti, ar siekiant pakeisti tą gyvybiškai svarbų, bet nebesantį elementą materialiniais patogumais dar labiau nedeformavo mūsų dvasinio pasaulio ir, žinoma, vertybių? Ieškant šia tema atsakymų, greičiausiai pasirodytų, kad už visos materialinės butaforijos slepiasi stiprus dvasinis alkis, netgi dvasinis maras, kurį mes stengiamės nuslopinti visomis įmanomomis priemonėmis?

³ Sekuliarizacija (iš žodžio *secularis*-pasaulietiškas)-visuomeninės ir individualios sąmonės išlaisvinimas nuo religijos ir jos institucijų įtakos. Red. past.

Mano požiūriu, tas turtas, kurį mes praradome-tai tikėjimas, o kartu su juo mes praradome griežtą vertybių ir moralės matą, kuris buvo kaip orientyras žmonių ir ištisu civilizacijų dar iki mūsų gyvenime, suteikiantis jiems stabilumą ir apibrėžtumą (užtikrintumą). Viešpataujantis materializmas, kuris išstūmė tikėjimą, atnešė visapusį pasitikėjimą technika ir mokslu, kurie yra geri, kai tarnauja mums, ir blogi, kai verčia mus tarnauti. Jis (materializmas) mus apgavo ir atėmė iš mūsų - tiek iš individų, tiek iš visos visuomenės, teisingus orientyrus. Jis taipogi atėmė ir dvasinį pasitenkinimą, kurio taip reikalauja siela.

Jeigu ankstesnėse epochose pareigos ir teisės ėjo kartu, tai mūsų laikais karaliauja laisvė. Ši laisvė apibrėžiama kaip kieno nors asmeninė teisė elgtis taip, kaip nori, prieš nieką neatsakant, kol, žinoma, tai "nekenkia" kitiems, t.y. kol nepažeidžiamas baudžiamasis ar civilinis kodeksas. Tačiau kam priklausio teisė spręsti, ar kenkia vienoks ar kitoks žodis ar veiksmas kitiems žmonėms ar mums patiems? Be sąžinės jausmo, sutvirtinto visuotiniais principais, sprendžiančiais, kas teisinga, o kas ne, mes labai lengvai galim apsigauti dėl savanaudiškų norų, kuomet tai, ką mes norime daryti, ir atrodys mums teisinga.

Praradus tikėjimą ir jį įtakojančią moralę, atsirado naujos katastrofos pavojus: mūsų visuomenė prarado supratimą apie šeimą kaip apie Dievo įsteigtą instituciją, kurią reikia saugoti ir palaikyti visomis įmanomomis priemonėmis. Seksualinis pasitenkinimas tapo tikslu be atsakomybės. Sprendžiant daugybę dėl tokio požiūrio į seksą iškilusių problemų, siūlomi vis tobulesni saugaus sekso būdai, tačiau nekalbama apie atsakomybę už savo veiksmus.

Mūsų vaikai ir jų gerovė tapo pirmosiomis viso to aukomis. Dauguma iš mūsų užaugo nedarniose šeimose, kur

taip ir nepastebėjome jokių teigiamų santykių tarp tėvų. Tie, kurie svajoja būti gerais tėvais, dažniausiai yra finansiškai "suvaržyti", tad praktiškai tokiais jiems tapti yra neįtikėtina sunku. Kiti pirmenybę atidavė patrauklesniam gyvenimo būdui ar karjerai. Nesvarbu, dėl kokių priežasčių, tačiau daugybė vaikų auga be tos pačios emocinės apsaugos, tėvų meilės ir dėmesio, kurie jiems taip reikalingi. Šie trūkumai persiduoda iš kartos į kartą. Galima teigti, kad vis daugiau iš mūsų tampa emociškai sužalotais, neveiksniais žmonėmis. Tačiau dėl pačių kaltės daugumos iš mūsų širdyse plyti tuštuma, kuri turėtų būti užpildyta meile ir gerumo pojūčiu nuo pat gimimo akimirkos.

Dar viena mūsų atsakomybės jausmo praradimo pasekmė-dvasinis ir moralinis vaikų auklėjimas. Jau nuo vaikystės jiems palaipsniui yra diegiamos vertybės, dorovė ir pavyzdžiai, prieštaraujantys bet kokiai religijai ar net kultūrinėms normoms.

Tačiau jaunoji karta, kuriai moralinės normos ir vertybės, skirtingai nei materialinės, nėra įskiepytos, neturi kriterijų, kuriais galėtų atskirti tiesą nuo melo arba gėrį nuo blogio. Jie taip pat neturi veiksmingo ginklo nei prieš vidinius proveržius, nei prieš išorinę įtaką.

Mokslas, kuris, daugelio nuomone, duoda atsakymus į visus klausimus, suvaidino reikšmingą vaidmenį griaudama religijos bei tradicijos vertybes. Dauguma žmonių abejoja Dievo buvimu reikalaudami "įrodymų". Tačiau kaip nebūtų keista, neteko girdėti, jog kas nors reikalautų įrodyti Dievo nebuvimą. Dalis žmonių tiki Jo egzistavimu, tačiau nesupranta, kokią vietą Jis užima jų pačių gyvenime.

Nors mes, kaip visuomenė, žodžiais išreiškiam savo tikėjimą Dievu, tačiau mums dar labai toli iki supratimo, kad Jis valdo absoliučiai viską. Kaip jau aiškėja iš mūsų šiuolaikinio mąstymo pavyzdžių, atsakomybė už šio pasaulio

tvarką ir jo valdymą atiduodama kažkokiai neapibrėžtai jėgai, įvardijamai kaip "Motina Gamta" (arba tiesiog "Gamta"). Tačiau kai kalbame apie kažką netelpančio į kasdienybės rėmus ar neišvengiamo (kaip, pavyzdžiui, stichinės nelaimės), tuomet tai įvardijame kaip "Dievo įsikišimą", tarsi Dievas būtų nekviestas svečias, įsikišęs į tvarkingą visatos valdymą.

Be tvirto tikėjimo Aukščiausia Esybe, kuri nepaliaujamai gaubia⁴ Savo kūriniją, mes, žmonės, patenkame į dvasinę ir emocinę tuštumą bei skurdą. Keliaujam per gyvenimą, neryžtingai dairydami į šonus ir melddami visiems sutiktiems vėjams, be tvirtai apibrėžto tikėjimo, vertybių ar tikslų, pagal kuriuos ir derėtų dėlioti savo kelią.

Jeigu jūs užaugot su religija ir tvirtu tikėjimu, jums vienam iš nedaugelio pasisekė. Daugelis iš mūsų nieko panašaus nėra patyrę. Kiti buvo auklėjami pagal religiją, tačiau laikui bėgant nuo jos nusisuko. Įprastai tokie žmonės tiki Dievu, tačiau nepriskiria savęs nė vienam tikėjimui. Kai kurie iš mūsų gal ir domėjosi įvairiomis religijomis, bet nerado jose sau tinkamų orientyrų. Kiti norėtų tikėti, tačiau neturi jokio supratimo, kokia dievybe, ir netgi neišsivaizduoja, kur galėtų nukreipt savo dėmesį. Treti galbūt išsivaizduoja, kad jeigu ir žinotų, kuo tikėti, žmonės vis tiek neturi nė menkiausios vilties išsigelbėti.

Kad ir kokios būtų jūsų pažiūros, jums būtina žinoti, kad esate sukurti maloningo, gailestingo Viešpaties. Jis sukūrė jus, norėdamas, kad ateitumėt į šį pasaulį, ir parodė pagarbą įpūsdamas jums dalelę Savo Dieviškosios Dvasios.⁵ Neturi jokios reikšmės, kas jūs esate ar ką esate padarę, juk šis sukūrimo faktas jau pats savaime suteikia jums vertingumo ir

⁴ Žr., pavyzdžiui, 17 skyrius, 60 eilutė (ajat).-red. past.

⁵ Žr. 32 skyrius, 9 eilutė; 15 skyrius, 28-29 eilutės ir 38 skyrius, 71-72 eilutės.

reikšmingumo. O Jis, jūsų Kūrėjas, reikalauja iš jūsų tik palaikyti su Juo ryšį.

Dievas visada su jumis. Jis niekada jūsų nepalieka, ir jūs niekuomet nuo Jo nepasislėpsite. Visa, ko jums reikia, tai atsigręžti į Jį. Jeigu jūs iš viso nejaučiate Jo savo gyvenime, tačiau norėtumėte, kad Jis būtų, rodykite patys iniciatyvą. Kreipkitės į Jį, prašykite Jo pagalbos ir vadovavimo, išliekite Jam savo širdį, išsipasakokite savo rūpesčius, apie jūsų meilę Jam. Kitaip, neturėdami ryšių su savuoju Šaltiniu, jūs būsite tik menkos, tuščios būtybės, kurias gali lengvai paveikti visos mus supančios sudėtingos aplinkybės. Be tikėjimo mūsų gyvenime mes gyvensime liūdesyje.

Tuo pat metu jums reikalingas kelias, kuriuo eisite pas Jį, t.y. savitas jūsų gyvenimo vadovavimas. Jeigu nenorite paklysti, šis kelias turi būti teisingas ir tikras.

Islamas, vieno penktadalio viso pasaulio gyventojų religija, kaip tik ir yra vienas iš tokių teisingų kelių. Žinoma, aš turiu omeny tą tikrąjį islamą, o ne jo iškreiptas formas, apie kurias jūs ne kartą girdėjote iš masinės informacijos priemonių, ir ne jo farakaniškąją⁶ atmainą, kalbu apie teisingą ir gryną tikėjimą, kurio ištakos siekia pranašą Muhammedą (ramybė ir palaima jam) ir pirmąsias musulmonų bendruomenes.

Islamas, kuris reiškia "paklusnumą" arba "nuolankumą", yra pirminė religija, siųsta Dievo nuo pat žmonijos sukūrimo pradžios. Jis siuntė ją per pirmąjį žmogų Adomą (ramybė jam), kuris taip pat buvo ir pirmasis pranašas.

⁶ Turimas omenyje čikagiečių lyderis ir pamokslininkas Luisas Farachanas, vadovaujantis afro-amerikietiškajai organizacijai "Islamo tauta", pasiėmusiai sau mokymo elementų iš "Mauritanijos šventyklos mokslo" bei Achmadijos bendruomenės indų misionierių mokymų. 1975 m. Nuo "Islamo tautos" atsiskyrė "Amerikietiškoji musulmoniškoji misija", prisilaikanti ortodoksiškojo islamo (sunitai). "Islamo tauta" kasdien vis labiau artėja prie ortodoksiškojo islamo.-red. past.

Vėliau Jis siuntė ją per Abraomą (ramybė jam), judaizmo, krikščionybės ir islamo protėvį. "Abraomas nebuvo nei žydas, nei krikščionis, buvo jis teisingos religijos žmogus, musulmonas",-taip kalba apie jį Dievas.

Dar vėliau Jis siuntė ją per Mozę (ramybė jam), o po to -per Jėzų Kristų (ramybė jam), pranašą-stebukladarį, atėjusį tam, kad atgaivintų ir apvalytų religiją. Ir Jis siuntė ją paskutinįjį kartą per pranašą, įtvirtinusį islamą kaip vieną iš pasaulio religijų, Muhammedą iš Arabijos (ramybė ir palaima jam), tobuliausią žmonijos atstovą. Šis galutinis Apreiškimas talpina savyje nepamainomą vadovavimą žmonijai iki pat šio pasaulio pabaigos.

"Girdžiu, apie ką jūs kalbate,-galite pagalvoti.-Bet kas gali patvirtinti, kad islamas-tai tiesa, ir kodėl aš turėčiau tikėti juo daugiau nei kitomis religijomis?"

Tai geri klausimai, kuriuos jūs *privalote* užduoti. Islamo atsakymas į pirmąją jūsų klausimo dalį yra paprastas-tai Pats Dievas. Štai ką Jis, išskyrus kita, kalba apie Savo galutinį Apreiškimą:

"Sakyk: "O, žmogaus gimine! Pas jus atėjo jūsų Valdovo Tiesa! Ir kas eina teisingu keliu, tas savo sielai teisingą kelią išsirinko. Kas nukrypo nuo šito kelio, tas nukrypo į savo pražūtį".

(Šv. Koranas 10:108)

"... Juk tai, kas Viešpaties tavo tau (Muhammedai) yra atskleista, yra Tiesa..."

(Šv. Koranas 13:1)

"Ir mato tie, kam dovanotas pažinimas, kad Viešpaties atskleista tau (Muhammedai) yra Tiesa, vedanti Visagalio ir ... Valdovo keliu".

(Šv. Koranas 34:6)

"Prisiekiu dangaus ir žemės Valdovu, ta tiesa yra tokia pati, kaip ta (akivaizdi tiesa), kad jūs protingai kreipiatės į vienas kitą!"

(Šv. Koranas 51:23)

Tiesa, kaip įprasta, lengvai nepriimama. Kad patys įsitikintumėte šiais žodžiais, skaitykite toliau, rinkite informaciją, rūpestingai atsirinkite faktus ir juos pasverkite savo mintyse,-tuomet padarysite savo išvadą.

Jei padarysite išvadą, kad ši religija yra teisinga, po jos seks kitos išvados. Pavyzdžiui, kad islamas dieviškajame Rašte slypi viltis mums visiems (tiek kiekvienam atskirai, tiek visai žmonijai bendrai), be abejo, islamas-vienintelė viltis; ir kad niekas kitas, išskyrus šį tikėjimą, nepajėgs išgydyti rimtų, griauinančių žmonijos ligų; ir kad be jos negali būti nei amžinų sprendimų, nei saugaus egzistavimo, nei išėties iš žmonija žudančios šių laikų globalinės krizės.

II-Skyrius

Islamo pasaulėžiūra

"Aš liudiju, kad nėra kitų dievų, išskyrus Allahą⁷, ir aš liudiju, kad Muhammedas-Allaho Pasiuntinys (Ašhadu an la ilaha illa-Llah. Wa-ašhadu anna Muhammadan rasulu-Llah)".

Musulmonai šį tikėjimo liudijimą vis kartoja ir kartoja savo kasdieninėse maldose. Tačiau ką šiam liudijimui teikia teisinga prasmė?

Šis liudijimo aktas skelbia, kad aš nepripažįstu savo Dievu nieko kito, išskyrus Vieną, Amžiną, Visagalį Dievą, Kuris ir tik Jis vertas mano nuolankumo ir tarnavimo, ir kad aš priimu Muhammedą kaip paskutinį pasiuntinį, siųstą žmonijai -"pranašų antspaūdą". Priimdama abu šiuos teiginius, esu pasiruošusi sekti šį vadovavimą, kurį Dievas apreiškė per Muhammedą kaip pavyzdį mano gyvenimui ir mano kelionei į išgelbėjimą.

Kuomet koks nors žmogus yra pasiruošęs šitokiam prisipažinimui, jis arba jį priima islamą, kelių liudininkų akivaizdoje kartodamas šį tikėjimo liudijimą. Tokiu būdu jis arba jį oficialiai tampa musulmonu, dalele tų pasaulio milijonų, kurie gyvena pagal islamo įstatymus. Tuo pačiu jis arba jį atsikrato visų nuodėmių, kurios juos slėgė prieš priimant islamą, tokiu būdu prilygdami tyram naujagimiui.

⁷ Arabiškas atitikmuo žodžiui "Dievas"-ilah. Allahas (al-ilah, Dievas)-tai vardas, kuris arabų kalboje pažymi Vieną Vienintelį Dievą. Jeigu anglų kalboje galima pasakyti "dievai" ar netgi "Dievai", tai arabų kalboje žodis "Allahas" neturi daugiskaitos, nes Jis-Vienas, Vienintelis Savo giminėje, Neprilygstama Esybė, neturinti sau lygių.

1. Ažinoji islamo žinia

Jau buvau pastebėjusi, kad islamas nėra nauja religija. Tai pirminė religija, Dievo apreikšta žmonijai pačioje jos istorijos aušroje. Taip pirmasis žmogus Adomas, kuris buvo ir pirmasis pranašas, gali būti laikomas musulmonu ta prasme, kad jis pakluso Dievui. Po jo sekė ištisa eilė pranašų, įskaitant ir tuos, kuriuos jau minėjom, ir daugelis kitų, iš kurių kiekvienas buvo musulmonas arba nusižeminęs prieš Dievą. Kiekvienas pranašas nešė savo Viešpaties įkvėptą žinią.

Kas tai per žinia? Ji skelbė, kad egzistuoja vienintelė, nepakartojama Esybė, visos kūrinijos Viešpats ir Valdovas. Jis vienintelis vertas nuolankumo ir paklusnumo, o mes, žmonių giminė, prieš Jį atsakom už visus savo veiksmus. Mes čia, šiame gyvenime, tik trumpam, o laikui atėjus, būsim vėl gražinti Jam į Teismą. Po to mes pateksim į amžinąjį gyvenimą, kuriame patirsime amžiną džiaugsmą ar kančias. O šio būsimo gyvenimo pasirinkimas priklausys nuo mūsų.

2. Tikrovės suvokimas

Kiekvienas turi savitą požiūrį į pasaulį, taip pat supratimą to, iš ko susideda realybė, ir, savaime suprantama, kad šie požiūriai skiriasi. Iš tikrųjų svarbu yra tai, ar tas požiūris yra teisingas, ar tai tėra kažkieno, nors ir mūsų pačių mąstymo, produktas.

Jeigu tas požiūris teisingas, tuomet viskas puiku. Tačiau jeigu jis gimė iš mūsų ar kieno nors kito spėlionių ar vaizduotės, tuomet jis bus klaidingas. Mes patys tiesiog neturim tokių galimybių iš ko susideda ši be galo sudėtinga

tikrovė. Kadangi mūsų principus įtakoja mūsų pasaulėžiūra, o poelgius-mūsų principai, tokiu būdu jei mūsų pasaulėžiūra klaidinga, tai ir visa, ką mes darome, taip pat bus klaidinga.

Mums verta išsiaiškinti, ar realybė yra tai, ką mes matom, ką galim paliesti, pajauti kvapą ar garsą, pasinaudodami savo pojūčiais, ar tai vis dėlto kažkas daugiau? Ar egzistuoja Kažkas, esantis aukščiau viso to, Kuris Pats yra Tikrovės Pradžia ir Pabaiga, ar tai viso labo tik charakteringos liekanos? Ar visa tai, kas egzistuoja, yra tik atsitiktinumo, sutapimo rezultatas? Ar, atvirkščiai,-ar Kažkas viso to neorganizavo tokiu būdu, kad visos tos smulkios dalelės yra didžiulio, reikšmingo, neįsivaizduojamai grandiozinio, sudėtingo, kosminio plano elementai?

Tuomet jeigu tas Kažkas egzistuoja, tai kas iš tikrųjų Jis toks? Jeigu šį klausimą jūs norite iškelti į loginę plotmę, tai argi šio klausimo gvildenimas nėra pats reikšmingiausias dalykas, kokį turėtų padaryti kiekvienas?

Pratęskim šių klausimų nagrinėjimą ir perkelkime juos į asmeninį lygį. Toliau jūs turėtume paklausti: ar mano gyvenimas turi kokią nors prasmę ir tikslą ar ne? Iš tikrųjų, ar tai, ką aš darau, kalbu, galvoju ar jaučiu, turi kokią nors prasmę? Ar nesu aš tik materialinis objektas, kurio gyvenimas, kaip ir visų kitų sutvėrimų, kažkada pasibaigs, kuomet bus nuspaustas jungiklio mygtukas, ar tai nereikš, kad atėjo visiška pabaiga? Ar mano gyvenimas, kurį dabar gyvenu, yra vienintelis, ar aš jau anksčiau gyvenau, o jeigu taip, tai kaip tai atrodė? Ar kažkas dar bus jam pasibaigus? Jeigu ne, tuomet nė vienas iš šių klausimų neturi prasmės. Bet jeigu kažkas po to bus, tada iškyla klausimas, koks gi tas būsimasis gyvenimas?

Tai klausimai, kuriuos turi sau užduoti kiekvienas maštantis žmogus, nes jie vaidina vieną svarbiausių vaidmenų,

o į juos atsakymų ieškoma jau nuo pasaulio sutvėrimo pradžios. Vienintelė problema ta, kas į tuos klausimus atsakys?

3. Artėjant prie atsakymų

Akivaizdu, kad kūriniai, turintys tam tikrus apribojimus, patys negali atrasti šių atsakymų, kadangi jie kalba apie Begalybę. Todėl ieškant šių atsakymų, neverta pasikliauti vien mūsų jausmais, metodais, mąstymo procesais ar asmeniniais pastebėjimais. Maža to, tai gali nuvesti mus į pavojingą paklydimą. Nes jeigu ir būtų dalis mūsų mąstymų teisinga, o dalis klaidinga, vis tiek rezultatas bus netikslus.

Todėl galima daryti išvadą, kad niekas negali žinoti visų teisingų atsakymų, išskyrus Vieną, kuris viską sukūrė. Tik tuomet, kada Pats Kūrėjas atskleis mums atsakymus, jie bus teisingi. Kitu atveju bandymai prieiti prie atsakymų bus tik spėlionės, arba, geriausiu atveju, tiesos dalelės. O jeigu bandysime ieškoti atsakymų mokslo pagalba ir savarankiškai, tai greičiausiai ves mus toliau nuo tiesos nei parodys teisingą kelią.

Islamams moko, kad Dievas, Kūrėjas, Pats mums duoda atsakymus. Atskleisdamas tiesą per Savo išrinktuosius, t.y. pranašus, Dievas kalbasi su mumis apie Savo Patį ir Savo kūriniją. Jis porina mums apie amžiną realybę, žinomą tik Jam Vienam, viso to Kūrėjui, ir kad Jis yra tos tikrovės centras.

Tai, ką mes, žmonės, sugebame sužinoti ir suprasti apie šią tikrovę savo žmogiškų galimybių dėka, tai viso labo tik menka jos dalis. Dievas primena Savo kūriniui apie šią dalį, kurią mes galime suvokti ar išbandyti kaip "akivaizdžią" ar regimą, skirtingai nuo "neregimos", dvasinės erdvės. Jis patikslina, jog tikėjimas šioje nematomoje erdvėje yra vienas iš

teiginių gauti Jo vadovavimą, Jo galutinį Pasiuntimą žmonijai, kalbėdamas šventajame islamo rašte, žinomame kaip Koranas:

"Knyga ta, neabejotinai, yra kelrodis tiems, kas Viešpaties (rūsčiojo) baiminasi, kas yra nuolankus ir teisus (savo veiksmuose), kas tiki nematomu..."

(Šv. Koranas 2:2-3)

Kiekvienas mąstantis žmogus žino apie sudėtingą fizinę visatą, kurioje mes gyvename. Tačiau pilnai įmanoma, kad šio materialaus pasaulio sudėtingumas yra niekas palyginti su nematoma tikrove. Jos gylis ir sudėtingumas yra tokie dideli, kad netgi pranašai, turėję tiesioginį ryšį su dvasiniu pasauliu, išvydo tik mažą jos dalį.

Todėl labai svarbu, kad atsakymų į klausimus, susijusius su šia tikrove ir mumis pačiais, ieškotume pas Tą, Kas juos turi, o ne iš kokių nors kitų šaltinių. Antraip gali būti, kad mes niekada neišpildysim mums skirto likimo, o sustosim kur nors Pragaros prieangy, ko mums visai nesinorėtų. Mūsų žmogiška būtinybė yra žinoti atsakymus į šiuos ir kitus klausimus apie mūsų galutinį likimą.

Pradėsime nuo pagrindinių islamo postulatų, kurie apibendrina būties nematomas realijas, apžvalgą ir mūsų vietą juose.

III-Skyrius

Pagrindiniai tikėjimo teiginiai

1. Dievo vienatiškumas

Tikėjimas į Vieną Dievą, Kūrėją ir Viešpatį dangaus ir žemės, islame yra pirmas tikėjimo aspektas. Kad kiekvienas iš mūsų turėtų teisingą supratimą apie Dievą, mes privalome iš pradžių prieiti prie anksčiau iškelto klausimo: Kas yra Dievas ir ką Jis pristato?

Dievo esmė ir Jo atributai.

Sekančios šventojo Korano eilutės leidžia mums suprasti Dievo, Aukščiausiojo, esmę ir atributus. Šių eilučių autorius yra Pats Dievas:

"ALLAHAS-Nėra dievų, išskyrus Jį, gyvenančio ir egzistuojančio per amžius! Nepavergia Jo nei sapnas, nei snaudulys, visiems danguje ir žemėje vadovauja Vienas Jis. Kas gali stoti prieš Jį be jo valios? Jis žino viską, kas įvyko prieš juos (ateinant) ir kas įvyks po jų (išėjimo). O jiems iš Jo paskirta sužinoti tik (mažumą) to, ką Jis leis žinoti. Jo (valdžios) sostas tęsiasi nuo dangaus iki žemės-juos išsaugoti Jam nesunku. Savo galia, iš tiesų, Jis didis ir (aukščiausiam laipsnyje) išaukštintas".

(Šv. Koranas 2:255)

"Jis-ALLAHAS! Nėra kitų dievų, išskyrus Jį. Jis žino viską, kas paslėpta ar atverta (jums). Maloningas ir gailėstingas Jis (be galo)! <...> Jis ALLAHAS, Jis (Visatos) Tvėrėjas, (jos tvarkos) Kūrėjas, (aukščiausių formų ir išraiškų) Sudarytojas-Jis gražiausiais vardais vadinamas, ir

visa, kas danguje ir žemėje, atiduoda garbę ir šlovę ALLAHUI (Kuris be galo) didis ir išmintingas!"
(Šv. Koranas 59:22-24)

Iš šių eilučių mes galime suprasti Dievo, visa ko Kūrėjo ir Tvarkytojo, egzistavimas sunkiai suvokiamas žmogaus protui. Visagalis Dievas, mūsų Viešpats-tai ne koks nors antžmogis, barzdota tėvo figūra, išgarbintas žmogus, sėdintis ant debesų ir nurodinėjantis savo kūriniams. Tiksliau tariant, Tai nepakartojama, neturinti Sau lygių transcendentinė Būtybė, nevaržoma jokių apribojimų, kaip kūriniai. Jis neturi fizinės formos ir išraiškos. Jis neturi pradžios nei pabaigos, Jis neturi nei tėvo, nei motinos, žmonos ar vaikų, nei kokių nors kitų "giminystės", būdingų Jo kūriniams. Kaip Jis Pats kalba:

**"Vardan ALLAH Maloningojo, Gailestingojo.
Sakyk: Jis yra ALLAH, Vienintelis, ALLAH-amžinas, Jis negimdė ir nebuvo pagimdytas. Ir niekas Jam neprilygsta"**
(Šv. Koranas 112:1-4)

"Kūrėjas pradžios (tvarkos) danguje ir žemėje-kaip gali Jis turėti vaiką, kai Jis neturėjo žmonos?⁸ Jis sukūrė visa, kas egzistuoja ir žino apie viską ir visus!"
(Šv. Koranas 6:101)

**"Ir sako jie:"ALLAH prisiėmė Sau sūnų".
Subhanahu! (Šlovė Jam!) Jis turi perteklių Savo Turtu: Jis valdo visa, kas danguje ir žemėje..."**
(Šv.Koranas 10:68;1:116)

⁸ Tai yra, vaisius gimsta iš dviejų, vyro ir moters, sąjungos, tuo tarpu Visagalis Dievas yra vienintelis toks, neprilygstamas, belytis, visa ko Kūrėjas.

Tokiu būdu pats Dievas mums skelbia, kad Jis yra visa ko Visagalis, Visaregintis, Išmintingiausiasis, Maloningasis Viešpats, Šaltinis, Tvarkytojas, Saugotojas ir Teisėjas. Jis iki pat smulkmenų žino apie kiekvieną Jo kūrinijos atomą, kiekvieną visatos dalelę, apie gyvybės ir mirties paslaptis, o taip pat apie viską, ką galima žinoti apie mus, t.y. žmoniją. Savo išmintingu planu ir įstatymais Jis saugo ir prižiūri kiekvieno kūrinijos elemento veiklą. Jis-išbaigta išmintis, valdžia, meistriškumas ir menas.

" ALLAH valdo dangų ir žemę, ir visa, kas juose yra, Jis Visagalis!"

(Šv. Koranas 5:120)

Visagalis Dievas nepanašus į nieką kita, nes Jis yra Kūrėjas, o visa kita yra Jo sukurta. Bet jeigu Jis kaip Kūrėjas yra nepakartojamas ir neprilygstamas, tačiau Jis yra visur be išimties būna su Savo kūrinija. Kiekvienoje konkrečioje situacijoje:

"...Ir kur tik jūs bebūtumėte, visada Jis yra su jumis, ir regi visa, ką jūs bedarytumėte".

(Šv. Koranas 57:4)

Jis žino slapčiausias mūsų kūno, proto ir širdies paslaptis, nuo Jo nieko nėra paslėpta.

"Mes sukūrėme žmogų ir žinome, kokiems tamsiems kėslams pasiduoda jo siela-juk mes arčiau žmogaus nei jo paties kaklo arterija".

(Šv. Koranas 50:16)

"Ir kokio darbo jūs (o, žmonės!) besiimtumėt, visuomet Mes jūsų liudininkais būsim. Ir nepasislėps nuo savo Valdovo nei žemėje, nei danguje, pati menkiausia dulkė (atomas) ir netgi tai, kas mažesnis už ją ar didesnis, apie ką nebūtų kalbėta Aiškioj Knygoj".

(Šv. Koranas 10:61)

Tuo pat metu Visagalis Dievas turi aukščiausius atributus, kuriuos valdo aukščiausiame tobulybės laipsnyje. Taip, Jis gailestingas ir teisingas, Jis be galo be krašto gailestingas ir teisingas; nes Jis regi, girdi ir žino; Jis viską regi daug tobuliau ir pilniau; Jis be galo galingas ir kartu-labai mylintis ir švelnus. Jis Užjaučiantis, Kantrus, Atleidžiantis; Jis -visa aprėpiantis.

"Toks yra ALLAH, jūsų Valdovas! Nėra kitų dievų nei Jis. Kūrėjas viso to, kas egzistuoja (pasaulyje). Tad garbinkite Jį! Jis iš tiesų yra visa ko esmė".

(Šv. Koranas 6:102)

Būdamas Valdovas ir Viešpats, Jis gali sugalvoti tokias taisykles ir įstatymus, kokius Jis mano esant reikalingus Savo kūriniams. Tačiau kadangi Jis yra Išmintingasis ir Visaregintysis, bet kokie įstatymai Jo kūriniams yra tik vardan gėrio. Jis-tas, kuris nėra atsakingas niekam tačiau prieš Kurį yra atsakingi visi Jo tarnai. Jis sukūrė visatą ir visa joje, tame tarpe ir žmones, ne dėl poilsio ir pramogų. Turbūt būtų galima pasakyti, kad Jis sukūrė tai dėl kur kas tobulesnių ir teisingesnių priežasčių. Jis sukūrė mus, žmones, pateikdamas mums ypatingą, aukštą ir neįprastą paskirtį.

Žmogus-unikalus Dievo kūrinys

"Kas aš esu?" gali būti, kad jūs kada nors jau uždavėte sau šį klausimą. Jeigu taip, vadinasi, jūs jau radote šioki tokį atsakymą į jį. Tačiau ir vėl be galo svarbu-iš kur jūs žinote, teisingas jūsų atsakymas ar ne?

Grįžkime prie islamo atsakymo į šį klausimą, kurį mums davė Pats Kūrėjas. Korane Dievas skelbia, kad tarp daugelio Jo kūrinių mes, žmonės, esame unikalūs savo kilme. Tai, kad mūsų fizinis sudėjimas yra panašus į gyvūnų, tik įrodo, kad esame aukščiausia gyvybės forma. Mūsų unikalumą įrodo tai, kad turime nemirtingas sielas.

Islamas moko, kad mūsų sielos prasideda dvasiniame gyvenime. Jos buvo įdėtos į mūsų gemalą, kol dar buvome motinos iščiose, ir atėjo į šį pasaulį kartu su mūsų gimimu. Kol mes esame čia, kūnas yra laikina buveinė mūsų sielai, t.y. laikinai "išnuomoti". Kuomet "nuomos" laikas pasibaigia, mūsų siela iškeliauja. Kūniškajam gyvenimui pasibaigus, ji grįžta į tą pačią dvasinę erdvę, iš kurios buvo atkeliavusi, ir pasilieka joje iki pat galo. Tačiau grįžtam į šią erdvę šiek tiek vėliau.

Dar vienas dalykas, parodantis mūsų unikalumą, tai, kad mums yra duotas protas, sugebantis mąstyti. Mūsų protas veikia kartu su kūnu ir jausmais, atskirdamas, analizuodamas, pateikdamas žinojimą. Taip pat dar vienas unikalus mūsų organas-tai širdis, ne kūniškoji, o sielos širdis, sugebanti jausti, suvokti ir suprasti. Širdis veikia išvien su siela, todėl jai būdinga siekti aukštų, dvasinių dalykų.

Tai, ko reikalauja mūsų kūnas, mes visi puikiai žinome. Yra keletas specifinių poreikių, būtinų patenkinti: deguonies, maisto, miego, sekso ir poilsio poreikis. Kūnas išreiškia mūsų

žemiausią esmę, mūsų "aš", mūsų ego, arabų kalboje žinoma kaip žemiausias nafs⁹.

Šiai mūsų nafs svetimi bet kokie aukšti siekiai. Tai pavydi, godi, trokštanti valdžios mūsų pačių dalis, trokštanti visko sau ir neatsižvelgianti į visų likusių poreikius. Jos prigimtis egoistiška ir galinti sukelti daug blogio. Jos norai neturi ribų, nes kuo daugiau ji gauna, tuo daugiau ji nori.

Visa tai atskleidžia, kokia sudėtinga yra žmogiškoji kilmė, talpinanti savyje tiek sąveikaujančias, tiek prieštaringas jėgas. Siela ilgisi Dievo, dvasinio gyvenimo, o žemiškoji esmė aukštesniuosius siekius atmeta, turi didžiulį apetitą pasaulietiniams malonumams ir bando nuslopinti dvasinį ilgesį. Taigi mūsų kūnas ir protas gali būti panaudotas ir aukštesniems tikslams, tiek ir žemesniems, atsižvelgiant į tai, kokiai prigimties pusei mes pasiduodame. Analogiškai, mūsų nafs gali būti jėga, padedančia mums įveikti užduotis, bet gali būti ir sunkiai žodžiais išreiškiamu blogiu. Mes galime pakilti virš angelų, bet galime pulti ir žemiau gyvūnų.

Pasirinkimo ir atsakomybės atributai

Šiandieniniame pasaulyje kruopščiai saugoma paslaptis yra paslėpta šiuolaikinių urbanizuotų bendruomenių, kur viską valdo technika, viduje. Ši paslaptis turi kažką, ką žinojo žmonės, gyvenę praeituose amžiuose, mažiau išsivysčiusiose civilizacijose, o mūsų laikais-tie, kurie yra artimi gamtai. Mums ši paslaptis nėra žinoma galbūt dėl to, kad mes gyvename neigimo laikotarpyje, o galbūt ir dėl to, kad gyvename tarp daugybės iliuzijų, kurias mes priimame kaip

⁹ Kadangi žodis "nafs" iš tikrųjų reiškia "savo paties esmė" arba "siela", šis vidinės esmės aspektas 12:53 reiškia "siela, pasiduodanti blogiui (blogosios sielos savybės)".

tikrovę. Tačiau kai mes atsiduriame pavojingai banguojančioje jūroje, kuomet ugnis grasina sudeginti namus ar net mus pačius, kuomet dėl žemės drebėjimo mums slaysa žemė iš po kojų, kuomet iškyla vandens potvynių pavojai arba kai mus užpuola mirtina liga, tuomet ši paslaptis iškyla viešumon.

Ši paslaptis kalba apie tai, kad mes nesame nei visatos, nei pačių savęs šeimininkai, kaip neturime ir laisvės. Mes esame Dievo tarnai, visapusiškai priklausomi nuo Jo Valios. Mes nevaldome nei šio pasaulio, nei to, kas jame yra, mes netgi savo mirtingų kūnų nevaldome, palikdami jį, mes išeiname tuščiomis rankomis. Ir vis dėlto, žinodamas apie mūsų nepriklausomą prigimtį, Dievas padovanojo mums laisvės iliuziją tam, kad mes nesiskųstumėme savo pareiga tarnauti Jam, tokiu būdu mes turime galimybę tarnauti Jam savo noru. Kadangi mes, žmonės, skirtingai nei gyvūnai ar angelai, turime valios laisvę, t.y. galimybę rinktis.

Netgi aukščiausiai rūšiai priklausantys gyvūnai neturi laisvės rinktis to, ką jie daro, taip kaip neturi ir atsakomybės už savo elgesį. Tačiau mes, žmonės, tai turime-juk mes privalome atsakyti už savo veiksmus.¹⁰ Dievas kalba mums, kad Jis sukūrė žmones Savo vietininkais ir valdytojais šioje žemėje,¹¹ o valdymas būtinai reikalauja atsakomybės. Tuo tarpu atsakomybė reikalauja teisingo pasirinkimo naudojantis mums duota valia.

Tačiau nors Dievas mus sukūrė dėl Savo ypatingo tikslo¹², mes žmonės, pilni žemiškų tikslų, kuriuos padiktavo mūsų nafs, ir esame gundomi Šetono, įtikinėjame save, kad

¹⁰ Korane Dievas apie tai kalba taip: "**Mes siūlėme užstatą dangui, žemei ir kalnams, bet jie pabijojo jį nešti ir jo išsigando; prisiėmė jį žmogus,-juk jis buvo nuskriaustas ir nežinantis**" (Šv. Koranas 33:72).

¹¹ Žr. 2:30 kur Dievas aiškina angelams apie pirmojo žmogaus Adomo (ramybė jam), atstovaujančio visą žmoniją, sukūrimą: "**Aš žemėj Savo vietininką pastatysiu...**" (Šv. Koranas 2:30).

esame atsiųsti čia (t.y. į šį pasaulį) tam, kad valgytume, gertume ir maloniai praleistume laiką. Tik nedaugelis iš mūsų yra rūpestingi ir ištikimi Dievo tarnai. Tačiau dauguma iš mūsų, įsivaizduojant, kad esame laisvi, -tampa įvairiausios rūšies šeiminkų vergais. Tie šeiminkai-tai mūsų pačių nafs (kuri yra reikliausia iš visų šeiminkų), aistros, Šėtonas, taip pat visos patraukliosios šio gyvenimo pusės.

Pasekmės įstatymas

Kažin ar verta priminti, kad bet koks pasirinkimas ar veiksmas, kurio rezultatas jis yra, turi aiškias pasekmes-geras arba blogas. Šito mes mokome savo vaikų: "Daryk taip, ir tai bus rezultatas. Daryk taip, ir gali numatyti, kad atsitiks būtent taip".

Tokiu būdu, jeigu mes laisvi vadovautis savo valia taip, kaip mes norime, būtinai turime pripažinti, kad bet koks pasirinkimas turi pasekmes. Sakome: "Nusprendžiau elgtis taip", o po to jau elgiamės pagal nusibrėžtą planą. Tuo pat metu Dievas galbūt kalba taip: "Taip, Mano tarne, tu turi valią elgtis, kaip nori. Bet Aš taip pat turiu Savo galią. Ir šis tavo valios aktas yra tik pasekmė, sutapusi su Mano Valia". Todėl akivaizdu, kad mūsų sėkmė ar nesėkmė šiame gyvenime, o taip pat ir Būsimajame Gyvenime, daug priklauso nuo mūsų pasirinkimo.

Ką gi reiškia žmogaus pasirinkimas? Kas yra tas faktorius, kurio pagalba pasireiškia sugebėjimas ar nesugebėjimas vykdyti savo pareigas? Didžiausią reikšmę turi

¹² Dievas trumpai ir aiškiai užsimena apie mūsų sukūrimo tikslą, kalbėdamas: "**Aš sukūriau džinų ir žmones tam, kad jie Mane garbintų**" (Šv. Koranas 51:56).

svarbiausias pasirinkimas: ką mes pasirinkome savo gyvenimo orientyru.

Mūsų pasirinkimas ir išreiškia mūsų gyvenimo būdą: gyvenimas orientuotas arba į Dievą, arba į savo "Aš". Ar aš klausysiu savo Kūrėjo nurodymų, ar atsiliepsiu Jo kvietimui ir paklusu Jam, ar aš vadovausiuosi savo paties kaprizais ir norais, pasiduodamas savo žemajai prigimčiai? Tai svarbiausias klausimas, kurį nedelsdamas turi užduoti sau kiekvienas ir pasirinkti atsakymą pats.

Beje, Dievas nereikalauja iš mūsų Jį pripažinti, Jam tarnauti ir paklusti. Atvirkščiai, Jis mūsų prašo, kad pasinaudotume laisva valia prieš darydami tokį sprendimą. Kitaip tariant, teisingai pasinaudoti savo valia-tai priimti aukščiausiąją Dievo valią ir paklusti jai, o ne savo klaidingiems ir bjauriems norams. Tai reiškia pasiduoti Jo valiai, atmetant viską, kam paklūsta žmonės.

Juk kiekvienas iš mūsų turime savo dievą-vieni iš didžiosios raidės "D", kiti-iš mažosios "d". Netgi tie, kurie skelbia netikį Dievu, vis dėlto turi savo gyvenimo orientyrą, dėl kurio jie gyvena, kas yra svarbiau už viską.

Gali būti, kad jūs niekada nesusimąstėte apie tuos dalykus, kuo arba dėl ko kiti žmonės gyvena, kuriuos jie laiko savo dievais. Kad tai patikrintume, pažvelkime, kaip įvairiuose žodynuose aiškinamas žodžio "dievas" apibrėžimas. Visų pirma paimekime "*Webster's New World Dictionary*", kur žodis "dievas" apibrėžiamas kaip "žmogus arba daiktas, kurie yra sudievinėti arba perdėtai gerbiami". "*The American Heritage School Dictionary*" apibrėžia "dievą" kaip "tai, kas, kaip yra priimta laikyti, turi didžiulę vertę ir svarbą". "*The Funk and Wagnalls Standard Dictionary*" tarp keleto apibrėžimų pateikia ir tokį: "Bet koks žmogus ar daiktas, išskeltas į aukščiausią šlovės lygmenį arba paversti aukščiausio atsidavimo objektais",

o taip pat "Visa tai, kas pasiima kieno nors visą dėmesį arba siekimo tikslą, pavyzdžiui, pinigai-jo dievas".

Vieniems iš mūsų tai reiškia turta, nuosavybę, garbės troškimą, valdžią, šlovę, darbą, mokslą, meną, techniką, sportą, madą, išorę. Kitiems-tai labiau svarbūs religiniai, politiniai ar finansiniai dalykai, sportininkai ar artistai. Garbinimo objektu gali būti maistas, seksas (viena ar kita forma), linksmas laiko praleidimas arba jūsų potraukiai, kaip pavyzdžiui, narkotikai, alkoholis, cigaretės, televizija, kompiuteriai, pramogos, muzika ir taip toliau. Daugeliui iš mūsų pagrindinis dievas yra mūsų "aš": mano norai, mano jausmai, mano poreikiai, mano pasirinkimo galimybės, mano idėjos, mano sprendimai, mano troškimai¹³, taigi pirmaeilium garbinimo objektu esu Aš pats. Tokiu atveju mums pasidaro be galo sunku pripažinti ką nors kita labiau nusipelnusiu mūsų atsidavimo ir tarnavimo objektu nei mūsų "aš".

Jeigu būsime iki galo atviri, turime pripažinti, kad bet kuri iš tų garbinimo objektų (arba visus kartu) galime pateikti kaip "dievo" apibrėžimą. Tokiu būdu mums lieka dvi pasirinkimo galimybės: arba mūsų Dievas-tai Viešpats, mūsų Kūrėjas, arba tai netikras dievas (arba dievai), pasirinktas mūsų pačių.

Žinoma, visi mes gyvename laikydamiesi tam tikrų principų-gerų arba blogų. Iš to, ką minėjome anksčiau, galima teigti, kad tai, ką mes pasirenkame savo dievu, atskleidžia ir mūsų gyvenimo principus. Tuo tarpu jie atspindi mūsų gyvenimo tikslą ir būdą, o taip pat ir mūsų poelgius.

Vakaruose daug kalbama apie laisvę. Kai kurios iš mūsų laisvių neįtikėtinai vertingos ir naudingos, ir mums be

¹³ "Ar tu matei tą, kuris aistras savas dievu sau pavertė...?" (Šv. Koranas 25:43),-klausia Dievas. Iš šios vietos mes turime aiškiai suprasti, kad prieš Jo teismą stos mūsų bet kokio objekto (gyvo ar negyvo) pasirinkimas dievu.

galo pasisekė, kad galime jomis pasinaudoti, be to, turime jas ir įvertinti. Tačiau nemažai mūsų taip vadinamų laisvių-viso labo tik laisvė mūsų žemajam "aš", kad galėtume pildyti visas jo (to "aš") užgaidas. Tokiu būdu mes apgaudinėjame patys save, jeigu manome, kad tai ir yra tikroji laisvė. Iš tikrųjų tai tik dar viena vergavimo forma.

Bet jeigu mes siekiame tikrosios laisvės, o ne išgalvotos, tik apsimetančios tikra, mums svarbu suprasti, kad tikroji laisvė reiškia laisvę nuo visų šio pasaulio šeiminkų. O tai nutiks tik tuomet, kada mes savo noru tapsime vienintelio Valdovo, Kuris vertas mūsų paklusnumo ir tarnystės,- Visagalio Dievo Jo begalinėj šlovėj ir tobulybėj vergais. Būti tokio Viešpačio savanoriais tarnais-tai didžiausia garbė ir statusas, kurio mes galime tikėtis. Todėl plėsti savo žinias apie Jį, geranoriškai tarnauti Jam, o taip pat bandyti priartėti prie Jo su malda, nuolankumu ir gerais darbais-visa tai turi būti mūsų aukščiausiu siekiu, kurio link mes galime nukreipti savo mintis.

2. Angelai

Tikėjimas angelais-antrasis tikėjimo aspektas islame. Šiandien matome be galo daug masinių publikacijų, skirtų angelų temai. Tačiau galėtume paklausti, kurgi šios informacijos šaltinis, ir iš kur galime žinoti, kiek tai yra tikra, kiek ne? Todėl pažvelkime į Koraną, ką apie angelus kalba mūsų Kūrėjas:

"Garbė ALLAH,-Kas dangų ir žemę sukūrė, Kas angelus pasiuntiniais padarė ir dvi ar tris, ar netgi keturias poras sparnų jiems davė; Kas plečia (rėmus) Savo Kūrinių pagal (išminties) pageidavimą Savo,-iš tiesų, ALLAH viską gali!"

(Šv. Koranas 35:1)

Šiais žodžiais Dievas leidžia mums suprasti, kad angelai iš tikrųjų egzistuoja. Tikėjimas jais turi didžiulę reikšmę, kadangi jie yra neregimojo dvasinio pasaulio, kuris pažįstamas ir žmogui, dalis. Faktas, kad Korane apie angelus užsimenama aštuoniasdešimt aštuonis kartus, parodo, kokie jie yra svarbūs. Dievas sako:

"Ne tai yra dievobaimingumas, kai į rytus ar vakarus [maldoje] kreipiamas veidas, o dievobaimingumas tikėjime ALLAH ir Paskutine Diena, ir angelais Jo, Raštu (Šventuoju) ir pranašais..."

(Šv. Koranas 2:177)

"O jūs, kurie tikite! Įtikėkite ALLAH ir pranašą Jo [Muhammeda], ir Raštą tą, atsiųstą jam, ir Raštą tą, kuris atsiųstas buvo iki jo. O ALLAH, angelais Jo, Raštais, pasiuntiniais ir Paskutine Diena kas netiki, tas klaidžioja baisiausiam paklydime".

(Šv. Koranas 4:136)

Iš Korano ir pranašo Muhammedo (Ramybė ir Palaima jam) (hadisų) pasakymų sužinome, kad angelai-tai viena iš dvasinių būtybių formų, skirtingi nuo žmonių, ir kuriuos Dievas sukūrė iš šviesos. Jie apdovanoti protu, bet, skirtingai nei žmonės, neturi laisvos valios. Jie nepaliaujamai paklūsta ir tarnauja savo Viešpačiui kaip pasiuntiniai ir žinios skleidėjai visoje Visatoje ir tarp žmonių.

"ALLAH renkasi pasiuntinius Savo tarp angelų ir tarp žmonių (Savo visarege išmintim)-juk Jis regi ir girdi (viską)!"

(Šv. Koranas 22:75)

Tarp mums žinomų angelų yra angelas, valdantis lietu, angelas, mirties akimirką surenkantis žmonių sielas, taip pat angelas-Pragaro sargybinis. Vieną iš aukščiausių rangų tarp jų užima archangelas Gabrielius (arabiškai-Džibri-il). Būtent per Gabrielių (ramybė jam) Dievas pranašams atskleidė Savo apreiškimą.

Begalinis pulkas angelų nepaliaujamai šlovina Viešpatį ir meldžiasi, kad Jo malonė žmonėms niekada nesiliautų¹⁴. Kiekvieną iš mūsų lydi du angelai, kurie keliauja su mumis visur per visą mūsų gyvenimą, surašinėdami mūsų poelgius iki pat mirties¹⁵. Būtent šie užrašai bus pateikti kiekvienam iš mūsų Paskutinę Dieną¹⁶.

Žmonės angelų nemato, tačiau jeigu tokia yra Dievo valia, jie gali tapti matomi. Islamas moko, kad žmonės po mirties netampa angelais. Angelai yra angelai, o žmonės lieka žmonėmis netgi po mirties.

Dar vienos protingos būtybės, apie kurias mums pranešė Dievas,-tai džinai, kuriuos Išmintingasis Viešpats sukūrė iš ugnies¹⁷. Kaip ir žmonės, džinai naudojasi laisva valia. Kai kurie džinai yra dori-tarp kitko, kai kurie iš jų musulmonai¹⁸,-o kai kurie-pikti. Dievas skelbia mums, kad Šėtonas valdo piktuosius džinų¹⁹ (o ne puolusius angelus), kurių užduotis yra atitraukti žmones nuo Jo.

¹⁴ Žr. 33:43; 42:5.

¹⁵ Žr. 43:80; 82:10-12.

¹⁶ Žr. 17:14; 23:62, 36:12; 45:29.

¹⁷ Žr. 15:27; 55:15.

¹⁸ Žr. 72:1-2.

¹⁹ Žr. 18:50.

3. Apreiškimo knygos

Trečias islamo tikėjimo aspektas-tikėjimas šventosiomis kygomis arba raštais, Dievo siųstais per pranašus tam, kad jie galėtų tai perduoti žmonėms.

"Mes siuntėme jums pasiuntinius Savo su aiškiais ženklais, ir Knygą apreiškimų, ir Svarstyklės (pasvert dorybes savo ir kas pikta) tam, kad žmonės laikytųsi teisingumo".

(Šv. Koranas 57:25)

Ankstyvieji raštai

Pranašai, gavę šventuosius raštus iš savo Viešpaties, buvo Abraomas, Mozė, Dovydas, Jėzus ir Muhammedas (ramybė jiems visiems). Abraomo knyga iki mūsų neatėjo. Gali būti, kad knygos, atsiųstos Mozei (ramybė jam), fragmentai randami Senojo Testamento knygose-Pradžios, Išėjimo, Kunigų, Skaičių ir Pakartoto Įstatymo knygose (kurios kartu sudaro Torą). Knygos, atsiųstos Dovydui (ramybė jam), dalys randamos Psalmėse. Knygos, atsiųstos Jėzui (ramybė jam), dalys yra Naujojo Testamento Keturiuose Evangelijose.

Neįmanoma rasti būdo, kaip sužinoti, kokios tų knygų dalys, sudarančios Bibliją, turėjo pirminę Apreiškimo reikšmę, o ką vėliau pridėjo, pakeitė ar išbraukė žmonės. Todėl musulmonai nė vienos Biblijos dalies nelaiko visiškai patikima. Senasis Testamentas nėra ta knyga, kurioje būtų kalbama apie aukštas dvasines tiesas arba apie tai, kad pranašai būtų laikomi didžiomis dvasinėmis figūromis. Tiksliau kalbant, tai yra Izraelio sūnų istorija. Senojo Testamento Dievas labiau

panašus į pusiau žmogų, izraelitų genties dievybę nei į Visagalį, Išmintingąjį, Maloningąjį dangaus ir žemės, ir viso to, kas juose, Kūrėją, Kuris nepaliaujamai rūpinasi Savo kūrinija. Kas kalbama Naujajame Testamente, pamatysime šiek tiek vėliau, kai kalbėsime apie Jėzų (ramybė jam).

Šventasis Koranas

Skirtingai nei visi tie raštai, pretenduojantys į dieviškojo apreiškimo šaltinį, Koranas yra vienintelė knyga, išlikusi tokia pati, kokia buvo pradžioje. Štai ką apie tai kalba Pats Dievas:

"Mes iš tiesų pasiuntėme Knygą (vadovą žmonėms) ir iš tiesų saugojame ją".

(Šv. Koranas 15:9)

Šventasis Koranas buvo perduotas pranašui Muhammedui (Ramybė ir Palaima jam) per Apreiškimo angelą Gabrielių, kuris tai gavo iš savo Viešpaties²⁰. Per dvidešimt tris metus Muhammedas (Ramybė ir Palaima jam) matė Gabrielių (ramybė jam), kalbėjo su juo²¹ ir palaiapsniui iš jo gavo Korano eilutes (ajatus). Šis angelas taipogi paaiškino Pranašui (Ramybė ir Palaima jam) visą tvarką, kaip turi būti skaitomos

²⁰ Angelas Gabrielius (ramybė jam) minimas 2:97-98 ir 66:4. Jis vadinamas "dvasia" 70:4, 78:38, 97:4; "Šventąja Dvasia"-2:87, 2:253, 5:110, 5:113; o taip pat "Ištikimąja Dvasia" 26:193.

²¹ Keletas Pranašo bendražygių matė angelą Gabrielių (ramybė jam) žmogiškajame pavidale ir girdėjo jo pokalbį su Pranašu mažų mažiausiai vieną kartą. Šis įvykis primenamas 162-163 puslapiuose.

šios eilutės ir kuri nepakito iki šių dienų²². Dievas, kreipdamasis į Muhammedą (Ramybė ir Palaima jam), kalba:

"Sakyk (jiems): "Šventa Dvasia [Gabrielius] nukreipė jį į tiesą, gauta iš tavo Valdovo tam, kad tikinčiuosius jis nukreiptų (teisinga kryptim), ir kad juo vadovautųsi (žmonės), kurie atsidavę ALLAH".

(Šv. Koranas 16:102)

"Iš tiesų, Viešpats tavo galingas ir gailestingas! Tai [Koranas]-pasiųsta žinia pasaulio Viešpaties; su ja kartu į tavo širdį atkeliavo Dvasia tikroji [Gabrielius], kad būtum tu tarp besimeldžiančių (Viešpaties vergų) aiškia kalba, arabiškai..."

(Šv. Koranas 26:191-195)

Kai tik Pranašas (Ramybė ir Palaima jam) gavo eilutes iš Gabrieliaus (ramybė jam) ir išmoko jas atmintinai, jis pakartojo jas savo raštininkams, o jie visa tai užrašė. Po to daugelis musulmonų, išgirdę šias eilutes, iš karto išmokdavo jas atmintinai. Kai kurie išmoko Koraną atmintinai prieš Pranašo (Ramybė ir Palaima jam) mirtį. Tokiu būdu Koranas rašytine forma egzistavo jau Muhammedo (Ramybė ir Palaima jam) laikais ir išliko iki pat mūsų dienų be menkiausią pasikeitimų.

Šv. Korano turinys

Daugumą dalykų, esančių Korane, ko gero, nė vienas žmogus negalėjo sužinoti iš kokių nors kitų šaltinių negu

²² Koranas yra sudarytas iš eilučių (ajatu), o jos sudėtos į skyrius (suras), kurių pavadinimai yra pradžia to, apie ką kalbama vėliau toje suroje.

dieviškasis Apreiškimas. Visų pirma, Korane galima atrasti daugybę eilučių, kur Dievas kalba apie Savo atributus ir apie Savo išmintingą Dievišką planą. Panaudodamas ekspresyvius ir jaudinančius kalbos išsireiškimus, Jis skelbia mums apie Savo begalinę galią, apie žmonių ryšius su Juo ir jų atsakomybę prieš Jį, o taip pat apie neišvengiamą Teismo Dieną ir Būsimąjį Gyvenimą.

Kai kuriose Korano eilutėse galime rasti teiginių apie tokius šiuolaikinio pasaulio dalykus, apie kuriuos dar visai neseniai niekas nežinojo, ir tai galutinai įrodo jo dievišką kilmę²³. Taip dviejose eilutėse aprašomas Saulės ir Mėnulio judėjimas orbitoje:

"Ir saulei neduota uždengti mėnulį, ir naktis nepralenks dienos-viskam duota prait savo kelią".
(Šv. Koranas 36:40)

Kitose eilutėse Kūrėjas pateikia pritrenkiančius pastebėjimus apie Visatos formavimą ir apie vykstantį joje gyvenimą:

"Nejaugi netikintys nemato, kad žemė ir dangus vienodos masės buvo, kol Mes jų neišskyrėm ir nepadalino per pusę. Ir iš vandens sukūrėm visa tai, kas gyva. Ir kodėl gi jie nepatiki?"
(Šv. Koranas 21:30)

"Ir sukūrė ALLAH visą gyvybę iš vandens..."
(Šv. Koranas 24:45)

²³ Plačiau apie tai žr.: M. Biukaj. Biblija, Koranas ir mokslas: Šventieji raštai šiuolaikinių žinių šviesoje.-K.: Ansar Foundation, 2002.-red. past.

Keletoje eilučių, kaip, pavyzdžiui, sekančioje, Visaregis Kūrėjas kalba apie gemalo atsiradimą motinos iščiose tokiu būdu, koks mūsų laikais yra priimtinas:

"Sukūrėme žmogų iš molio (žmonijos atstovą). Paskui padarėme jį kaip skysčio lašą ir patalpinome į ganėtinai apsaugotą vietą. Po to Mes skysčio lašą pavertėm į krešulį, o iš krešulio sukūrėme mėsą, kurią Mes pavertėme kaulais, toliau tuos kaulus uždengėme audiniu taip jį paversdami pilnu kūrinium. Todėl pagarbintas ALLAH-puikiausias iš visų kūrėjų!"

(Šv. Koranas 23:12-14)

Taigi Korane nerandame jokių prieštaravimų tarp žmogiškosios logikos ir Apreiškimo, juk Dievas tik pasakoja apie Savo kūrimą, įtikėnėdamas žmones jį nagrinėti ir stebėtis jo didingumu ir išmintimi jo Kūrėjo. Šis raginimas sekti, tyrinėti ir atverti pasaulio kūrimo išmintį vėliau davė įkvėpimą lavintis mokslo srityje daugeliui musulmoniškų tautų.

Savo Šventojoje Knygoje Dievas yra įrašęs islamiškuosius paklusnumo aktus, kad mes paklustume taip, kaip Jis to reikalauja. Jis taipogi nustato dorovines ir etines normas žmogaus elgesiui, o taip pat ir praktinius įstatymus, religinius santykius tarp žmonių tiek asmeniniame, tiek visuomeniniame gyvenime.

Taip pat Korane randame daugybę pranašų ir jų tautų istorijų, t.y. tai, ko turbūt nerastume jokiam kitame šaltinyje, išskyrus dieviškąjį Apreiškimą. Šios istorijos buvo pateiktos kaip raginimas tikėti, o taip pat kaip perspėjimas apie netikėjimo ir Dievo bei Jo pasiuntinių atstūmimo pasekmes. Be to, jame yra atsakymų į daugybę klausimų, kildavusių pirmosioms musulmonų bendruomenėms, t.y. tiems, kas

gyveno Korano atsiuntimo laikais, o taip pat ir apie tuos patyrimus, kuriuos jiems teko pernešti.

Arabų kalbos vaidmuo islame

Kadangi Koranas, laikomas Dievo žodžiu, buvo siųstas Pranašui (Ramybė ir Palaima jam) arabų kalba, jis visada-tiek maldos (salat) metu, tiek kitais atvejais yra skaitomas arabiškai. Tačiau tiems, kurie nežino arabų kalbos, yra vertimai visomis pagrindinėmis kalbomis. Kadangi niekas negali "išversti" Dievo žodžio, jie yra laikomi ne vertimais, o tik panašiais į vertimą darbais.

Tie, kurie žino arabų kalbą, supranta kalbos ir Korano stiliaus jėgą. Nė vienas vertimas negali prilygti gražiai, aistringai, jautriai originalios arabų kalbos jėgai. Kaip negali jis susilyginti su bet kokia žmogiškąja kalba ar laišku; juk yra gerai žinoma, kad paties Pranašo (Ramybė ir Palaima jam) posakiai (hadisai) nepanašūs į Koraną nei stiliumi, nei kalba. Taigi nekalbantys arabiškai musulmonai deda didžiules pastangas, kad išmoktų skaityti ir galėtų mokytis atmintinai Korano dalis arabų kalba²⁴.

Žinoma, jog tam, kad tapti musulmonu, nebūtina žinoti arabų kalbą. Tačiau kuomet žmogus priima islamą, jis arba jį pastoviai susipažįsta su gyvu Korano skambesiu, o taip pat su islamiškaisiais pasisveikinimais ir išsireiškimais ir po truputį ima išmokti kai kurias eilutes ar trumpus skyrius (suras), vartojamus maldų metu. Dažniausiai naujieji musulmonai stengiasi išmokti arabų kalbą, kad pajustų Dievo knygos

²⁴ Tenka pastebėti, kad tie, kurių arabų kalba yra gimtoji kalba, sudaro tik 18 procentų iš 1,3 milijardo pasaulio musulmonų. [Šiandien musulmonų skaičius kur kas didesnis.-red. past.]

ekspresyvumo jėgą ir jos didybę, o taipogi kad turėtų galimybę studijuoti ir suprasti kitus darbus arabų kalba.

4. Pranašai ir Dievo pasiuntiniai

Tikėjimas pranašais ir Dievo pasiuntiniais yra ketvirtasis islamo religijos aspektas.

Islamas pripažįsta dvi vadovų, paskirtų dieviška valia, kategorijas: pranašas (nabi)-tas, kuris priartina Dievo apreiškimą o taip pat pasiuntinys (rasul)-tas, kuris atneša-žinią iš Dievo kartu su įkvėptu raštu. Kaip buvo minėta anksčiau, Abraomui, Mozei, Dovydui, Jėzui ir Muhammedui (ramybė jiems visiems)-visiems jiems Viešpats perdavė šventąsias Knygas.

Nors Dievas ir suteikė pranašams žinojimą apie būsimus įvykius, islamiškasis supratimas nesieja pranašystės su aiškiaregyse. Pranašystė islame-tai dvasinio lyderiavimo ir įgaliojimų, kuriuos Dievas suteikė žmonėms, aukščiausias rangas. Niekas negali būti pranašu užsimanęs juo tapti (pagal savo norus ar siekius), kadangi pranašystė-tai Dievo dovana.

Taigi pranašai ir pasiuntiniai buvo išrinktieji, Dievo apmokyti ir paruošti gauti ir perduoti Jo vadovavimą. Jie iš žmonių buvo patys tobuliausi, pasiekę dorovines ir dvasines aukštumas. Niekas kitas, išskyrus pranašus, nesugebėjo pasiekti tokio dorovinio ar dvasinio lygio.

Kadangi pranašų širdys visuomet buvo surištos su Viešpačiu, jos buvo atviros Jo vadovavimui. Kiekvienas pranašas kalbėjo kaip Dievo siūstas ir vardan Dievo. Jo žodžiai išėjo iš jų burnų veikiant dieviškajam Apreiškimui ir įkvėpimui. Kad ir ką jie darė, jie vykdė Jo dievišką valią, o ne savo žmogiškus siekius. Tokiu būdu, visi jie-nuo pirmo iki

paskutinio-buvo *musulmonai*, t.y. paklusnieji. O jų perduota Žinia buvo ne kas kita, kaip *islam* arba paklusnumas Dievui²⁵.

Pranašai keliavo į savo kraštus ne tik perspėti, bet ir atnešti geras žinias. Ši žinia buvo kalbama apie gailestingumą ir dieviškąjį atleidimą, taip pat amžinojo Rojaus pažadą visiems, kas atsiprašys Jo ir seks Jo nurodymais. Perspėjime buvo užsiminta apie atsakomybę prieš Dievą, apie neišvengiamą Teismo Dienos atėjimą, prikėlimą iš mirusių, o taip pat ir apie siaubingą galą, kuris laukia tų, kuris atstumia savo Viešpaties pasiuntinius ir atsisako klausyti Jo nurodymų.

Prieš ateinant Muhammedui (ramybė ir palaima jam), paskutiniam iš siųstų pranašų, visi jo pirmtakai perdavė Dievo mokymą savo tautoms. Į jų tarpą įeina ir Jėzus (ramybė jam), kuris buvo siųstas savo tautai, žydams. Bet tiktai Žinia, perduota Muhammedo (ramybė ir palaima jam), buvo skirta visiems žmonėms ir visiems laikams iki pasaulio pabaigos.

Dabar apžvelkime kai kurių pranašų asmenybes ir trumpai aprašykime jų misijas.

Adomas (Adam)

Adomas (ramybė jam) buvo pirmas žmogus, Dievo sukurtas Rojuje kartu su žmona Ieva (Chava). Jie buvo tyros ir nekaltos būtybės, kai Šėtonui pasisekė juos apgauti ir sugundyti, priversdamas pasinaudoti žmogiškuoju laisvos valios atributu Dievo draudimui pasipriešinti. Jie iškart suprato savo nuodėmę-asmeninę nuodėmę, padarytą dviejų žmonių, o ne visos žmonių giminės. Ta nuodėmė buvo neapgalvotas poelgis, o ne ruoštas sukilimas. Dievas iš karto jiems atleido.

²⁵ Žr. 2:132-133; 3:19; 3:84-85.

Be to, Jis iš karto išvarė juos į žemę pragyventi tam tikrą laikotarpį, kol jie vėl sugriš pas Jį.

Dievas paskyrė Adomą (ramybė jam) pirmuoju pranašu. Tokiu būdu pirmasis žmogus²⁶ ir mūsų bendras protėvis perdavė žinias apie savo Viešpatį bei Jo mokymą savo vaikams. Tačiau dabar aiškios žinios apie Dievą užleido vietą iškraipytai tiesai ar stabmeldystei. O juk Dievas siuntė pranašus vieną po kito, bendrai paėmus, apie 124000 žmonių į skirtingų kraštų tautoms.

Pranašystės tikslą tęsė tokie žinomi pranašai: Nojus, Abraomas, Izaokas, Ismaelis, Jokūbas, Lotas, Juozapas, Jobas, Mozė, Aaronas, Dovydas, Saliamonas, Jona, Elijas, Zacharijas, Jonas Krikštytojas ir Jėzus (ramybė jiems visiems). Jų, kaip ir trijų kitų arabų pranašų-Hudo, Salicho ir Šu'aibo (ramybė jiems visiems)-istorijos yra papasakotos Korane. Kiekvienas pranašas perdavė savo tautai tą pačią Žinią, raginančią paklusti savo Viešpačiui ir prašyti Jo atleidimo.

Penki didžiausi islamo pranašai, žinomi kaip tvirti žmonės,-tai Nojus, Abraomas, Mozė, Jėzus ir Muhammedas (ramybė jiems). Toliau papasakosime apie juos bendrais bruožais.

Nojus (Nuch)

Nojus (ramybė jam)-pirmasis pranašas po Adomo (ramybė jam), kurio asmenybė yra išsamiai aprašyta²⁷. Iki jo atėjimo visuomenė buvo pakrikusi, o žmonės garbino stabus. Dievas nusiuntė Nojų žmonėms su Žinia apie Savo Egzistavimą, kviesdamas juos tvardyti ir keistis.

²⁶ Nors Adomas (ramybė jam) buvo konkretus žmogus, arabiškas žodis "adam" taip pat reiškia "žmogus".

²⁷ Žr. Pavyzdžiui: 7:59-64; 10:71-73; 11:24-49 ir kt.-red. past.

Nojus (ramybė jam) ilgą laiką išbuvo savo tautos tarpe aiškindamas ir ragindamas. Kartą žmonės išjuokė jį ir tuos, kurie juo patikėjo. Jie atstūmė Dievo mokymą ir netgi ėmė grasinti pranašui.

Dievo paliepimu Nojus (ramybė jam) ir keletas tikinčiųjų pastatė didžiulį laivą vidury išdžiūvusios žemės. Kai statyba buvo baigta, Dievas paliepė Savo pranašui surinkti į laivą visų gyvūnų po porą. Ir pagal Dievo valią Nojus ir kiti tikintieji taip pat privalėjo įžengti į tą laivą.

Ir tuomet, kada netikinčių nuodėmės ir priešiškus pasiekė apogėjų, Dievas "paleido iš žemės gelmių šaltinius" ir tuo pat metu paleido lietu iš dangaus. Vanduo tekėjo tol, kol žemėje neliko sausos vietos. Nojus (ramybė jam) ir tikintieji išsigelbėjo laive, kai tuo tarpu visi netikintieji nuskendo, nežiūrint į tai, kad jie bandė išsigelbėti kalnų viršūnėse.

Po kurio laiko Dievo valia vandens lygis nuslūgo. Nojus (ramybė jam) ir tikintieji paliko laivą²⁸ ir pradėjo kurti viską iš naujo. Prasidėjo teisingumo ir tikėjimo Dievu periodas, ir tęsėsi jis tol, kol nesantaika ir stabmeldystė vėl nepaėmė viršaus.

Abraomas (Ibrahim)

Kaip mes jau kalbėjome, Abraomas (ramybė jam)-vienas iš didžiausių pranašų²⁹ istorijoje³⁰. Jis yra dvasinis protėvis ir judėjų, ir krikščionių, ir musulmonų. Dievas kalba apie Abraomą (ramybė jam), kad **"jis buvo ištikimas**

²⁸ Laivo liekanos, kaip manoma, buvo rastos rytų Turkijos kalnuose ir vakarų Irake.

²⁹ Musulmonų pagarba Abraomui (ramybė jam) yra tokia didelė, kad jis prisimenamas kiekvienos maldos (salat) pabaigoje, sekant paties pranašo Muhammedo tradicija (sunna).

³⁰ Žr. 2:125-127; 3:67; 19:41-50; 21:51-71 ir kt.-red. past.

Viešpačiui, nuolankus Jo valiai ir paklusnume Jam kitų dievybių neturėjo" (Šv. Koranas 3:67), tai yra, pilnai atsidavęs Dievo valiai. Nors Viešpats jį išbandė sunkiausiu iš išbandymų, Abraomas (ramybė jam) liko ištikimas savo Viešpačiui, todėl "iš tiesų, ALLAH pasiėmė Ibrahimą Sau draugu!"

(Šv. Koranas 4:125)

Už Abraomo begalinę ištikimybę ir paklusnumą Dievas jį įvertino ir padarė ilgos pranašų eilės protėviu. Iš jo antrojo sūnaus Izaoko (ramybė jam) kilo visi Izraelio pranašai. O iš jo pirmojo sūnaus Izmaelio (ramybė jam) giminės atėjo pats vertingiausias iš visų pranašų-Muhammedas (ramybė ir palaima jam).

Mozė (Musa)

Pranašo Mozės (ramybė jam) gyvenimo istorija Korane aprašyta išsamiau nei kitų likusių pranašų³¹. Joje pasakojama apie jo gimimą ir stebuklingą išsigelbėjimą nuo grėsusios mirties nuo žiauraus Egipto faraono rankos, apie tai, kaip jis buvo pakviestas ant Sinajaus kalno, kaip jis kartu su savo broliu Aaronu (ramybė jam) Dievo valią vykdydamas ėjo pas faraoną paprašyti pavergtų Izraelio sūnų išlaisvinimo, kaip izraelitams pavyko išvengti mirties dėl Dievo malonės, apie pirminį Toros, Šventojo Dievo rašto izraelitams, atskleidimą, o taip pat apie viską, ką išgyveno Mozė (ramybė jam) ir izraelitai ant Sinajaus kalno.

Mozės istorija papasakota taip plačiai tam, kad engėjai būtų perspėti, o taip pat tam, kad būtų įrodyta, kaip Dievas rūpinasi Savo išrinktaisais pranašais ir saugo juos, kad ir ką jie

³¹ Žr. 2:40-101; 5:23-29; 7:103-137 ir t.t.-red. past.

bedarytų. Mozė (ramybė jam) atstovauja kaip dvasinis lyderis, kovojantis prieš visoki blogį, paklusdamas išskirtinai tik Dievo valiai.

Jėzus ('Isa)

Nė vienas neturi teisės vadintis musulmonu, neatiduodamas Jėzui (ramybė jam) aukščiausios pagarbos kaip vienam iš didžiausių Dievo pranašų. Iš tiesų, Jėzaus gimimas buvo stebuklingas, nes Dievas pasakoja Korane, kad jį pagimdė Marija (Marjam), nekalta mergelė, pagal Jo valią³², ir kad jis darė stebuklus Jo leidimu³³. Tačiau tai nereiškia, kad Jėzus (ramybė jam) buvo "dieviškesnis" nei Adomas (ramybė jam), kurį Dievas sukūrė be tėvo ir motinos.

"Iš tiesų, ALLAH mesijas Isa Adomui prilygsta, kurį Jis sukūrė iš dulkės, vėliau jam pasakęs: "Būk!"-ir jis buvo".

(Šv. Koranas 3:59)

Dievo supratimas, kad Jis turi sūnų, žmoną ar kažką Jam lygų, iš esmės prieštarauja Vienatiškumo principui, mūsų Viešpaties Nepakartojamumui, be to, tai nesuderinama su dieviška kilme. Suprantama, neįmanomas ir Dieviškosios "Dvasios", kuri nėra Pats Dievas, egzistavimas. Štai ką apie visa tai kalba Viešpats:

"O rašto žmonės³⁴, neiškraipykite religijos ir nekalbėkite (nieko) prieš ALLAH, išskyrus tiesą. Mesijas

³² Žr. 3:45-47; 19:16-21; 66:12.

³³ Žr. 3:46, 48-49; 5:112-115.

³⁴ Tai yra žydai ir krikščionys.

Jėzus, Marijos sūnus, Jo žodis, kurį į Mariją Jis įvedė ir Jo dvasia³⁵. Todėl tikėkite ALLAH ir Jo pasiuntiniais ir nesakykite-trejbė. Nustokite-taip bus geriau jums. ALLAH yra vienintelis Dievas. Jis aukščiau to, kad turėtų Jis kūdikį. Jam (priklauso) visa, kas yra žemėje ir danguje. Ir užtenka ALLAH vieno liudininko tam."

(Šv. Koranas 4:171)³⁶

Panašūs teiginiai randami ir paties Jėzaus (ramybė jam) pamokymuose. Kaip tikras pranašas, jis pabrėžė, kad Dievas yra vienintelis Viešpats, ir kad tik Jam verta paklusti bei prašyti Jo atleidimo. Jis niekada neprašė žmonių jam paklusti kaip dievybei, esančiai šalia Aukščiausiojo Viešpaties.

"Juk nepatikėjo tie, kurie kalbėjo: "Iš tiesų, Mesijas, Marijos sūnus, yra ALLAH". Juk Mesijas sakė: "O Izraelio sūnūs, nusilenkite ALLAH, mano Viešpačiui ir jūsų Viešpačiui". Iš tiesų, kas priskyrė Dievui bendrininkus, ALLAH uždraudė jam Rojų, ir jam vienintelis prieglobstis-Ugnis. Ir tiems, kurie kuria neteisybę, nėra padėjėjų. Juk nepatikėjo tie, kurie kalbėjo: "Iš tiesų, ALLAH-trečias iš trijų"-kada nėra kitų dievų, išskyrus vienintelį Dievą. O jeigu nesiliaus taip kalbėję, tu, kurie netikėjo, laukia skausmingos kančios (...) Mesijas, Marijos sūnus, tiktai pasiuntinys, ir iki jam ateinant pasiuntinių buvo, o motina jo-dievbaiminga. Abu jie valgė

³⁵ Pranašas Muhammedas pasakė: Kas paliudys, kad nėra kitų dievų, išskyrus Allahą, vienintelį Jį, kad Muhammedas-Jo vergas ir Jo pasiuntinys, ir kad Jėzus-Allaho vergas ir Jo pasiuntinys bei Jo žodis, (kuris) buvo duotas Marijai, ir Jo dvasia, ir (kad) Rojus-tiesa, ir (kad) Ugnis-tiesa,-už poelgius Allahas veda į Rojų" (Buchari).

³⁶ Žr. tai pat 6:104; 19:35; 43:59.

maistą. Pažiūrėk, kokie aiškūs mūsų stebuklai-ir kaip jie dar tuo netiki?"

(Šv. Koranas 5:72-75)³⁷

Tokiu būdu, jeigu mes neabejojame tuo, ką mums kalba Dievas, aiškėja, kad Jėzus (ramybė jam) netgi nesistengė įsteigti kokios nors su savim susijusios religijos ar-teatleidžia mums Dievas!-nepretendavo būti savo Viešpaties lygyje ar netgi būti pačiu Viešpačiu³⁸. Tiksliau kalbant, jo misija buvo iš naujo sutvirtinti religiją ir pirminį paklusnumą Dievui; tą religiją, kurią skelbė Adomas, Nojus, Abraomas, Mozė ir kiti likusieji pranašai (ramybė jiems); o taipogi perspėti apie Paskutinio Pranašo (ramybė ir palaima jam) atėjimą.

"Ir (prisiminkite), kaip Jėzus, Marijos sūnus, kalbėjo: "Izraelio sūnūs! Aš esu jums siųstas ALLAHO tam, kad sutvirtinčiau Įstatymo (Toros) tiesą, siųstą jums iki mano atėjimo ir praneščiau gerą Naujieną, kad po manęs ateis pasiuntinys, vardu Ahmadas".³⁹

(Šv. Koranas 61:6)

Jėzaus (ramybė jam) asmenybės, kaip pranašo, islamiškasis supratimas sutampa su ankstyvųjų krikščionių

³⁷ Žr. 5:17; 5:116-117.

³⁸ Teiginys, kad Jėzus (ramybė jam) yra Dievas ar Dievo Sūnus, sukelia daug klausimų, į kuriuos nėra atsakymų. Pavyzdžiui, jeigu Jėzus (ramybė jam) yra Dievas ir jeigu Jėzus (ramybė jam) numirė ant kryžiaus, taip išeina, kad Dievas jau numirė. Bet kaip gali būtybė (mirtinga) laikyti save Dievu? Ar visata egzistavo be Dievo Jo "Mirties" periodu? Ir jeigu Jėzus (ramybė jam) yra Dievas ar bent Dievo Sūnus, kodėl tuomet jis, būdamas ant kryžiaus, šaukėsi Dievo: "Mano Dieve, Mano Dieve! Kodėl mane apleidai?" (Mt 27, 46; Mk 15, 34.)

³⁹ Vienas iš Muhammedo vardo variantų, kurio šaknies priebalsės, kaip ir Ahmado vardo, skamba h-m-d, o tai reiškia "šlovingas".

supratimu. Biblijos tyrinėtojai įrodė, kad po Jėzaus mirties tikrajame Rašte, siųstame Viešpaties, buvo pakeisti kai kurie kalbos išsireiškimai ir tokiu būdu jis buvo "transformuotas" į Trejybę-Dievą Tėvą, Dievą Sūnų ir Šventąją Dvasią.

Dabar apžvelkime, kas kalbama apie Jėzaus nukryžiuojimą ir jo prikėlimą iš numirusių. Kadangi daug kas priklauso nuo teisingo atsakymo, pažiūrėkime, ką apie tai kalba Dievas:

"...Bet jie jo neužmušė ir nenukryžiuo. Jiems visa tai tik pasirodė... Ne, (jo neužmušė)! Viešpats pasiėmė jį pas Save,-juk Jis galingas ir išmintingas!"

(Šv. Koranas 4:157-158)

Ši frazė skamba taip konkrečiai, kad mums nebelieka jokio pagrindo abejoti. Islamo požiūriu, Jėzus (ramybė jam) nebuvo nukryžiuotas, kaip tai pasirodė žmonėms. Iš tikrųjų jį Dievas pasiėmė pas Save, neleisdamas jo užmušti. Jėzus (ramybė jam) pasiliko gyventi dvasiniame pasaulyje, ir tik vienas Dievas žino, kada jis grįš į Žemę. Čia, Žemėje, jis užbaigs savo misiją ir čia jis numirs. Apie tai aiškiai kalba Jėzus (ramybė jam):

"Iš tikrųjų aš-ALLAHO vergas. Jis Apreiškimą man davė ir paskyrė mane pranašu... Man-ramybė tą dieną, kuomet aš gimiau, tą dieną, kuomet mirsiu, ir tą Dieną, kuomet aš prisikelsiu gyvenimui".

(Šv. Koranas 19:30)

Apie Jėzaus (ramybė jam) sugrįžimą į šią žemę kalbama keliuose pranašo Muhammedo (ramybė ir palaima jam) hadisuose.

Kadangi pasaulis turėjo savo pradžia, jis privalo turėti ir pabaigą. Pabaigos periodas bus žiaurių išbandymų metas. Tuo metu Dievas atsiųs į Žemę Savo išrinktąjį lyderį (Mahdi), kuriuo Jis mums vadovaus. Šis lyderis su savo kariais įves teisingumo ir taikos karalystę.

Po to pasirodys šėtonas apsišaukėlis, žinomas kaip Antikristas (Dadžal). Šitas apgavikas sės nesantaiką tarp žmonių ir ves juos į paklydimus, skelbdamas jiems melagingą ir žiaurią religiją. Dėl to į žemę sugrįš Jėzus (ramybė jam) ir įveiks Antikristą, o po to seks gerumo ir teisingumo periodas. Prieš visa apimantį kataklizmą, kuris pagal Dievo valią reikš pasaulio pabaigą, Jėzus (ramybė jam) išgyvens mirtį, kaip ir visi kūriniai.

Pakalbėkime apie tai, ką sako islamiškasis tikėjimas apie išgelbėjimą per Jėzaus mirtį ir prisikėlimą.

Kaip jau matėme, Pats Dievas mums kalba, kad Jėzus (ramybė jam), kuris nors ir buvo didis ir nuolankus pranašas, iš tikrųjų buvo ne kas kitas kaip paprastas mirtingasis. Dievas taip pat praneša žmonėms, kad Jėzus (ramybė jam) nenumirė ant kryžiaus, o Jis pasiėmė jį gyvą.

Mes taipogi matėme, kad nors Adomas ir Ieva (ramybė jiems) nusidėjo, tačiau jie abu gailėjosi, ir Dievas jiems iškart atleido⁴⁰. Kadangi jiems iš karto Viešpats atleido, negalima kalbėti apie kolektyvinę nuodėmę, perduotą visai žmonių giminei, t.y. nuodėmę, kurią atsineša visi naujagimiai, kai tik jie išeina iš motinos iščių, ir nuo kurios kiekvienas privalo gelbėtis. Atvirkščiai, bet koks žmogus ateina į šį pasaulį tyros prigimties (fitra) ir su "švaria lenta". Kaip skelbia Dievas:

⁴⁰ Islame nėra tokios sampratos, kad moteris yra žemiau už vyrą dėl to, kad Ieva sugundė Adomą (ramybė jam). Greičiausiai, Adomas ir Ieva (ramybė jiems) abu buvo kalti nuodėmėje, o Šėtonas abiemis jiems vienodai pakenkė.

"Sukūrėme žmogų gražiausiame pavidale..."⁴¹
(Šv. Koranas 95:4)

Mūsų vidinė būseną ir mūsų poelgiai arba priartina mus prie mūsų Viešpaties, arba nuo Jo atitolina. Išgelbėjimas ateina Dievo gailestingumo ir malonės dėka, o ne išpirkinėjant kažkieno padarytas svetimas kaltes. Kiekvienas žmogus yra atsakingas prieš Dievą.

"Ir nė viena (nuodėmės) naštos apsunkinta siela kitos sielos (sau ant pečių) nepakels; o kol jiniai (nepakeldama naštos savosios) prisikvies pagalbon kitą, niekas kitas jos naštos neneš, nors būtų giminaitis jos. ...O tas, kas apsivalo (darbais gerais), tas apsivalo savo sielą: (visi mes) grįšim pas ALLAHĄ".

(Šv. Koranas 35:18)⁴²

Kadangi Dievas yra be galo geras, mylintis, maloningas, atleidžiantis ir priimantis atsiprašymą, pirmą pradės nuodėmės supratimas prieštarauja tokiai Dievo savybei kaip "Gailestingas" ir užmirštama apie Jo Egzistavimą. Be abejonės, dosniausias ir maloningiausias Viešpats laisvai gali atleisti Savo tarnams, nereikalaudamas tam didingiausio Jo kūrinio aukos. Maloningasis nuolat mus tikina, kad Savo begaliniu dosnumu ir malone Jis atleidžia tiems, kam Jis nori. Kad ir ką mes bedarytume, Jis visuomet laukia, kad mes prašytume Jo atleidimo.

⁴¹ Vienas šios eilutės aiškinimų skamba taip: "Žmogus, kaip aukščiausias Allaho kūrinys, gimsta tyras ir tobulas, nepatyręs nuopuolių ir, žinoma, be gimtosios nuodėmės" (Darjabadi).-red. past.

⁴² Taip pat žr. 2:286; 6:164; 17:15; 39:7; 53:38.

"Prašykite Viešpaties atleidimo-juk Viešpats maloningas ir atleidžiantis!"

(Šv. Koranas 4:106)

"Kas yra padaręs bloga ar nuskriaudęs savo sielą, o atleidimo kreipias į ALLAHĄ, supras, kad atlaidus ALLAHAS ir maloningas!"

(Šv. Koranas 4:110)

"Jis-Tas, Kuris priima Savo tarnų atsiprašymus, atleidžia jiems (nuodėmes) ir žino viską, ką jūs darote".

(Šv. Koranas 42:25)

Muhammedas **(Ramybė ir palaima jam)**

Muhammedas (ramybė ir palaima jam) gimė 570 mūsų eros metais Mekkoje (Arabija) neturtingoje, tačiau dievobaimingoje šeimoje. Jis buvo pranašo Abraomo (ramybė jam) palikuonis pagal Ismaelio (ramybė jam) liniją. Jo tėvas mirė dar prieš jo gimimą, o motina išėjo iš gyvenimo, kai jis dar buvo mažas berniukas. Todėl kurį laiką jį auklėjo senelis iš tėvo giminės. Vėliau, po senelio mirties, juo rūpinosi dėdė. Kaip dauguma to meto žmonių, jis užaugo nemokėdamas nei skaityti, nei rašyti.

Kuraišitai, tuo metu gyvenę Mekkoje, buvo stabmeldžiai. Nors jų tradicijos priėmė Aukščiausiąjį Dievą, jie atsisakė paklusti Jam, kaip pernelyg tolimam ir nepasiekiamam. Vietoj Jo jie pakluso ištisai dievų eilei. Dar prieš gimstant Muhammedui, Kaaboje, didingose Dievo Namuose, pastatytose Abraomo (ramybė jam) pagal Dievo

valią dar prieš 2700 metų, buvo pristatyta 360 stabų. Tokiu būdu Dievo Namai tapo stabmeldystės vieta.

Tais laikais mekkiečių bendruomenė buvo sugadinta visuomenė. Nebuvo centralizuotos valdžios. Valdžia prieštaravo valdžiai, stiprūs-silpniems, turtingi-vargšams, šeiminkai-vergams. Moterys po vyrų mirties iš karto pagal paveldimumą atitekdavo savo sūnams. Nežiūrint į tai, kad Arabų pusiasalyje gyveno žydų palikuonys ir krikščionys, nė viena bendruomenė nepropagavo savo tikėjimo. Judėjai nekantriai laukė paskutinio pasiuntinio, apie kurį buvo užsiminta kai kuriuose šventuosiuose tekstuose, o turėjo jis ateiti iš Jokūbo (ramybė jam) palikuonių. Kalbos apie pranašo atėjimą buvo ir tarp arabijos krikščionių.

Pirmasis apreiškimas

Instinktyviai pripažindamas Vienatinį Dievą ir Jo aukščiausią šventumą, Muhammedas (ramybė ir palaima jam) vengė stabmeldystės ir ydingų savo visuomenės įpročių. Užaugęs ir tapęs suaugusiu vyru, jis buvo užsitarnavęs nepriekaištingą reputaciją, ir žmonės jį vadino "Vertu pasitikėjimo" (Al-Amin). Jo charakteris, manieros ir elgesio stilius darė tokį įspūdį, kad jam sulaukus dvidešimt penkių metų, viena turtinga našlė, vardu Hadidža, penkiolika metų už jį vyresnė, pasiūlė jam ją vesti. Muhammedas (ramybė ir palaima jam) priėmė pasiūlymą, ir ji tapo jo vienintele, karštai mylima žmona ir paguoda iki pat jos mirties visus dvidešimt penkerius metus.

Artėdamas prie savo keturiasdešimtmečio, Muhammedas (ramybė ir palaima jam) vis labiau atsitraukė nuo žmonių, vis daugiau laiko praleisdamas maldose ir

pamąstymuose. Įprastine jo buvimo vieta buvo Hiros uola aukšto kalno višūnėje netoli Mekkos.

Kartą, kai Muhammedas (ramybė ir palaima jam) ten buvo pasilikęs nakčiai, jam išgyvenant neapsakomą dvasinį pojūtį, jį aplankė nenusakoma būtybė. Nors Muhammedas (ramybė ir palaima jam) to ir nesuprato, jį aplankė Apreiškimo angelas Gabrielius (ramybė jam). Angelas triskart apglėbė Muhammedą (ramybė ir palaima jam), tardamas: "Skaityk!". Sutrikęs ir išsigandęs Muhammedas (ramybė ir palaima jam) triskart jam atsakė nemokąs skaityti. Po to angelas atskleidė jam pirmąjį Korano apreiškimą:

"Skaityk!⁴³ Viešpaties vardu, kuris sukūrė-sukūrė žmogų iš krešulio. Skaityk! Viešpats tavo yra Dosniausias.... kuris išmokė žmogų to, ko jis nežinojo".

(Šv. Koranas 96:1-5)

Kai regėjimas tapo aiškesnis, angelas pareiškė Muhammedui (ramybė ir palaima jam), kad jis yra Dievo Pasiuntinys.

Štai taip prasidėjo Muhammedo (ramybė ir palaima jam) pranašavimas. Per likusius dvidešimt tris metus vis nauji koraniškieji apreiškimai jam buvo atsiųsti per angelą. Ankstyvieji skyriai arba suros, kurie labiau tinka Korano pabaigai, kalba apie žmogaus ryšį su Dievu, atsakomybę prieš Dievą, apie Teismo dienos neišvengiamumą, gyvenimą Būsimajame Pasaulyje. Kalba ir jos stilius šiuose skyriuose be galo ekspresyvus ir labai stipriai veikia skaitytojų širdis ir protus.

⁴³ Arabų kalbos žodis "kur'an" reiškia "tai, ką reikia skaityti knygoje ar mokytis atmintinai". Taigi pirmasis pirmojo apreiškimo žodis "ikra" (96:1) reiškia "skaityk knygoje" arba "skaityk atmintinai", turi panašią reikšmę kaip pačios Šventosios Knygos.

Muhammedo pranašystė

Pradžioje po šio įvykio uoloje Muhammedas (ramybė ir palaima jam) buvo be galo sutrikęs. Neturėdamas jokių žinių apie religijas ir raštus, siųstus anksčiau, jis neturėjo jokio konteksto, kad suprastų šio įvykio prasmę. Greičiausiai angelas pasirodė su nauju apreiškimu. Palaipsniui Muhammedas (ramybė ir palaima jam) ėmė suprasti savo, kaip pasiuntinio ir pranašo, vaidmenį.

Laikui bėgant, Dievui leidus jis ėmė pasakoti savo artimiausiems žmonėms apie tai, kas jam buvo perduota. Jie nieko nelaukdami atsiliepė į jo kvietimą tokiu būdu tapdami pirmaisiais musulmonais. Dievas vadovavo per Savo Pranašą (ramybė ir palaima jam) liepdamas sugrįžti sugedusius žmones į dorą, liepė atsakyti stabmeldystės, o tarnauti Jam vienam ir prašyti Jo atleidimo. Stabmeldžių vadai šią Žinią iš karto priėmė kaip grasinimą jų akivaizdžiai valdžiai ir autoritetui. Tokiu būdu Muhammedo (ramybė ir palaima jam) skelbimas buvo sutiktas be galo priešiška. Tikrai nedidelė žmonių dalis suprato šios Naujienos tiesą ir priėmė Dievo vadovavimą.

Iš pradžių Muhammedą (ramybė ir palaima jam) stabmeldžių-kuraišitų vadas išjuokė ir atstūmė. Po to sekė ir visos kitos priemonės: ižėdinėjimai, papirkinėjimas, grasinimai, šmeižtas, tardymas, fizinis spaudimas, boikotas ir galų gale netgi buvo pabandyta Pranašą (ramybė ir palaima jam) nužudyti. Be to, silpni žmonės, buvę jo pasekėjais, taip pat buvo persekiojami. Stabmeldžiai buvo išsigandę dėl religijos dorovinio atsakingumo, teisingumo, dėl kurių taip perspėjo ir pats Muhammedas (ramybė ir palaima jam), kuriuo anksčiau taip tikėjo, kad jie pradėjo naudoti visas įmanomas

priemonės, kad jis atsisakytų savo misijos ir paragintų kitus musulmonus atsisakyti islamo.

Tačiau Pranašas (ramybė ir palaima jam) ir musulmonai išliko ramūs ir kantrūs. Jokie grasinimai negalėjo priversti jų atsisakyti tiesos, kai jiems ji buvo duota. Keletas pirmųjų musulmonų patyrė žiaurių išbandymų, o kai kurie netgi pasirinko kankinančią mirtį vardan savo tikėjimo. Kiti, slėpdamiesi nuo persekiojimų, iškeliavo į Abisiniją (Etiopija), kaimyninę šalį, kurią valdė krikščionis monarchas, vėliau priėmęs islamą. O Pranašas (ramybė ir palaima jam) Dievo paliepimu ir toliau skelbė Jo Žinią.

Tačiau nežiūrint į pastangas, visi jo bandymai buvo sutikti priešiška. Kai jis iškeliavo į Ta'if,-vieną artimesnių miestų, jo gyventojai ne tik kad atsisakė jo klausytis, bet išdykę gatvės berniukai apmetinėjo akmenimis jį tol, kol pradėjo tekėti kraujas. Vėliau, dešimtaisiais jo misijos metais, į Mekką atvyko nedidelė grupelė žmonių iš Jasribo, dar vieno miesto vakarų Arabijoje, išsidėsčiusio vakarinėje Arabų pusiasalio dalyje. Jie buvo girdėję apie Pranašo (ramybė ir palaima jam) skelbimą ir slapčia su juo susitiko. Šis susitikimas jiems paliko didžiulį įspūdį.

Priėmę islamą, naujieji musulmonai grįžo namo į Jasribą, kad apie tai praneštų savo miesto gyventojams. Per du metus jų skaičius ženkliai išaugo. Nemaža musulmonų grupė iš Jasribo slapta susitiko su Pranašu (ramybė ir palaima jam) Mekkoje. Jie jo paprašė, kad jis atvyktų pas juos į miestą kaip jų lyderis, kraštutiniu atveju pažadėdami atiduoti savo gyvybę, kad jį apsaugotų ir palaikytų. Dievo Pasiuntinys (ramybė ir palaima jam) sutiko priimti jų kvietimą.

Persikraustymas (hidžra)

Mekkos musulmonai nedidelėmis grupelėmis slapta iškeliavo į Jasribą. Jie atsargiai atėjo į miestą, kurio musulmonai atvėrė jiems širdis.

Tuomet, Dievo paliepinu, Pranašas (ramybė ir palaima jam) susiruošė palikti Mekką. Vieną naktį, kai jau visi musulmonai buvo spėję palikti miestą, grupė stabmeldžių, ginkluotų kardais, apsiautė pranašo Muhammedo (ramybė ir palaima jam) namą tam, kad jį nužudytų. Tačiau Dievo Pasiuntinys (ramybė ir palaima jam) išėjo nepastebėtas tų, kurie jį rengėsi užpulti, ir kartu su savo artimiausiu bendražygiu Abu Bakru paliko miestą. Dievas juos abu išgelbėjo nuo stabmeldžių, ir po kelių dienų kelionės jie pasiekė Jasribą, esantį už keturių šimtų kilometrų nuo Mekkos. Dievo Pasiuntinį (ramybė ir palaima jam) jo naujuose namuose pasveikino minios įtikėjusių Jasribo musulmonų. Greitai miestas buvo pervadintas *Medinat-un-Nabi*, Pranašo miestas. Šiandien šis miestas vadinasi paprasčiausiai Medina.

Medinos islamiškoji bendruomenė

Galų gale Pranašas (ramybė ir palaima jam) buvo apsaugotas nuo kasdieninių stabmeldžių išpuolių. Įsitvirtinęs naujajame mieste kaip lyderis, jis, kaip buvo prisakęs Allahas, galėjo užsiimti vadovavimo bendruomenei sistemos kūrimu.

Būtent mediniškuoju periodu buvo atskleistos tos Korano dalys, kurios kalba apie islamo įstatymus. Kiekvieną kartą, kai tik angelas Gabrieliūs (ramybė jam) perduodavo Pranašui (ramybė ir palaima jam) naują dieviškąjį pavedimą, tuojau pat, kai tos eilutės nuskambėdavo iš Pranašo (ramybė ir palaima jam) lūpų, visa tai būdavo įgyvendinama musulmonų

praktikoje. Dabar, išskyrus įstatymus ir raštus apie nuolankumą ir žmonių santykius, Dievas atsiuntė nurodymus apie bendravimo, ekonominius ir tarptautinius klausimus musulmonų bendruomenės gyvenime (umma).

Tačiau net ir Medinoje Dievo Pasiuntiniui (ramybė ir palaima jam) bei jo bendruomenei nebuvo ramybės, nes Mekkos stabmeldžiai nuolat juos atakavo savo išpuoliais. Pačios Medinos viduje taip pat egzistavo priešiška nusiteikusios grupės, pasiruošusios padėti priešui. Įvyko keletas didelių kovų ir karinių žygių. Nors musulmonų ir nebuvo daug ir buvo menkai ginkluoti, tačiau jie kovėsi su didžiuliu ryžtu, įkvėptu jų tikėjimo.

Su Dievo pagalba per dešimtį metų Pranašas (ramybė ir palaima jam) bei tikintieji iškovojo daugelį karinių ir diplomatinių pergalių. Po to Allaho Pasiuntinys (ramybė ir palaima jam) įžengė į Mekką, iš kurios jis prieš keletą metų pabėgo saugodamasis nuo mirties, o dabar jau kaip dvasinis savo tautos, priėmusios islamą, kaip vienintelę vertybę, lyderis.

Pranašas (ramybė ir palaima jam) nepasmerkė savo persekiotojų, netgi atleido patiems didžiausiems priešams. Tokiu būdu Mekkos "atidarymas" įvyko be kraujo praliejimo. Muhammedas (ramybė ir palaima jam) įžengė į Kaabą ir išdaužė visus stabus, kurių buvo pristatę stabmeldžiai. Dievo Namai iš naujo buvo išvalyti ir paruošti garbinti Dievą, Garbingąjį ir Aukščiausiąjį, Vienintelį. Vėliau Dievas atsiuntė paskutinius Korano apreiškimo žodžius"

"...Aš šiandien jums įtvirtinau religiją (Savo) ir suteikiau jums pilną Savo malonę duodamas jums islamą-(kaip: paklusnumas Mano Valiai)..."

(Šv. Koranas 5:3)

Sunna ir hadisai

Pranašas (ramybė ir palaima jam) iškeliavo iš šio pasaulio į Amžinąją Buveinę mažiau nei po trijų mėnesių. Jis suspėjo perduoti savo Žinią, kurią Viešpats jam buvo patikėjęs iki smulkmenų. Po savęs jis paliko visiems laikams du amžinus, nepakeičiamus vadovavimosi žmonijai šaltinius: Šventąjį Koraną ir savo paties reikalų ir įvykių užrašus, žinomus kaip sunna⁴⁴.

Dievas Muhammedą (ramybė ir palaima jam) Korane vadina "Pranašų Antspaudu" (33:40), tai yra, paskutiniu pranašu ir pasiuntiniu, uždėjusiu antspaudą ant pranašavimų tikslo įvykdymo. Tai reiškia, kad po jo pranašų daugiau nebus.

Kodėl būtent taip turi būti? Atsakymas paprastas. Kadangi Koranas yra užbaigtas iki galo Dieviškasis vadovavimas visai žmonijai iki pat pasaulio pabaigos, jam nereikalingi jokie taisymai, patvirtinimai ar pakeitimai. Allaho Pasiuntinys (ramybė ir palaima jam) buvo kažkas daugiau nei paprastas savo Viešpaties pamokymų perdavėjas. Jis buvo nepriekaištingas pavyzdys, kaip reikia gyventi, t.y. buvo tobulas Dievo mylimas žmogus (Habibu-Llah). Dievas kalba apie Savo Paskutinį Pranašą:

"ALLAHO pasiuntinys jums buvo geras pavyzdys, kaip reikia viltis visas sudėti į ALLAHAŲ ir Paskutinę Dieną (Teismo) ir dažnai prisimena ALLAHAŲ".

(Šv. Koranas 33:21)

Dievas Muhammedą (ramybė ir palaima jam) taip pat vadina **"...Mes pasiuntėme tave kaip malonę pasauliams. Šv. Koranas (21:107) ir "... Liudytoju (jų veiksų), geros žinios**

⁴⁴ Žr. 10:37; 13:1; 69:43, 51; 32:2; 33:21.

skelbėju (tikintiesiems Dievu) ir sergėtoju (nuo nuodėmės), kviečiančiu pas Dievą", "šviestuvu, iš kurio sklinda šviesa (Viešpaties tiesoje)..."

(Šv. Koranas 33:45-46)

"ALLAHAS ir Jo angelai, iš tiesų, Pranašui siunčia palaiminimą [skelbia Jis], ir jūs, kurie esate Viešpačiui atsidavę, jam savo laimėjimus sakykit ir nuoširdžiausiais sveikinimais sveikinkite jį".

(Šv. Koranas 33:56)

Kaip kalbėjo jo žmona 'A'iša, "jo elgesys buvo Koranas". Iki pat šių dienų viso pasaulio musulmonai stengiasi lyginti savo gyvenimą su jo gyvenimu, laikydami dievobaimgiausiąjį iš žmonių (ramybė ir palaima jam) idealiu pavyzdžiu visame kame.

Po Pranašo (ramybė ir palaima jam) mirties keletas dievobaimingų ir stropių mokytų žmonių surinko ir sugrupavo atskiras jo *sunos* dalis. Tie žmonės dirbo laikydamiesi patikimumo ir tikslumo kriterijų, bijodami būti nubausti už bet kokio įvykio, susijusio su Allaho Pasiuntiniu (ramybė ir palaima jam), falsifikavimą. Jie surinko daug pranešimų, vadinamų hadisais, kuriuos perdavė pirmoji musulmonų karta ir kurių dauguma priklauso pačiam Pranašui (ramybė ir palaima jam).

hadisų rinkinyje yra pranešimai apie Pranašo (ramybė ir palaima jam) poelgius, jo pasisakymus ar net apie tai, ką jis vertino ir ko nevertino kituose žmonėse⁴⁵. Šie pasakojimai apima daugybę dalykų-nuo bendrų iki labai asmeniškų. Gali būti, kad pastebėjimų apie Pranašo (ramybė ir palaima jam)

⁴⁵ Plačiau žr. Azami M. M. hadisai. Metodologijos ir literatūros tyrinėjimai.- red. past.

darbus ir žodžius buvo išsaugota daugiausiai nei apie kurį nors kitą žmogų.

Po Pranašo (ramybė ir palaima jam) mirties islamas išskeliavo į daugybę pasaulio kraštų. Jį skelbė žmonės, kurių gyvenimą pakeitė jų tvirtas tikėjimas. Aukščiausio pakilimo periodu (700-1600 m.e.) islamo imperija buvo išsiplėtusi nuo Ispanijos iki Filipinų. Tuo metu, kada europietiškoji civilizacija buvo ganėtinai atsilikusi, musulmoniškuose kraštuose sparčiai plito religinės disciplinos, kultūra, valstybės valdymas, architektūra, menas ir mokslas, ir visa tai buvo pastūmėta islamo.

5. Būsimasis Gyvenimas-Teismo Diena, Dangus ir Pragaras

Tikėjimas pomirtiniu gyvenimu yra penktasis islamo religijos aspektas. Tikėjimas Būsimuoju Gyvenimu tiek tikras, kad Koranas apie jį nuolat primena kaip neatsiejamą tikėjimo Dievu atributą. Supratimas, kodėl yra būtent taip, vaidina svarbiausią vaidmenį.

Būsimąjo Gyvenimo egzistavimas yra paslaptis, kuri gali būti atskleista per Dieviškąjį Apreiškimą. Kadangi mūsų likimas susietas su tuo būsimuoju gyvenimu, o ne su laikinuoju, mes turėtume apie ją susimąstyti bei turėti galimybę dėl jos dirbti savo žmogiškoje buityje. Dievas kalba:

"O, žmogau! Veržiesi pas Valdovą savo (per visus savo žemiškojo gyvenimo sunkumus)-ir tu išvysi Jį!"

(Šv. Koranas 84:6)

Pranašas (ramybė ir palaima jam) tikintiesiems patarė dažniau susimąstyti apie mirtį. Dievobaimingi musulmonai, taip ir daro, laikydami ją durimis, kuri jungia dvi egzistencijos rūšis. Žinoma, kiekvienas iš mūsų kažkoku gyvenimo periodu domėjomės "Kokia pabaiga manęs laukia? Ar ji bus skausminga? Kas konkrečiai įvyks? Ar bus kas nors po to, ar ne?"

Tai neabejotinai svarbūs klausimai, į kuriuos mes turime atsakyti, ir ne dėl to, kad liūdėtume, o tam, kad paruoštume save svarbiam išbandymui, kurį mums teks patirti. Mirtis-ne tai, ką mes lengva ranka galime atidėti į šoną, kaip nereikšmingą dalyką ateičiai. Nė vienas iš mūsų nežino, kada ji ateis, o jai atėjus, ne laikas bus kažką priimti ar keisti. Todėl svarbu, kad mes žinotume, jog mirtis-tai ne absoliuti mūsų egzistavimo pabaiga, o sugrįžimo pas Viešpatį pradžia. Šiam išėjimui privalome ruoštis visą gyvenimą, nes atėjus mirčiai, visi mūsų žemiški darbai turės didžiulę reikšmę tam, kokia bus mūsų tolimesnis egzistavimas-laimingas ar su kančiomis.

Mes, žmonės, įprastai siekiame malonumų ir stengiamės išvengti priešingo, jeigu tik tam yra galimybė. Be abejo, veikti Dievo vardu yra aukščiausias stimulus. Tačiau daugumai iš mūsų nebūdingas kilnumas ir nesavanaudiškumas. Mūsų žmogiškoji prigimtis tokia, kad be pagyrimo ar paskatinimo, arba be bausmės baimės tik nedaugelis pasielgs taip, kaip nori iš mūsų Dievas. Mums reikalingas stimulus, skatinantis taip elgtis. Toks stiprus stimulus kaip tik yra siekimas patekti į Rojų arba Pragarą baimė.

Materialinio ir dvasinio požiūrių prieštara

Visais laikais kiekvienoje bendruomenėje žmonės, kurie tikėjo tikrai šiuo praeinančiu materialiuoju gyvenimu, atmesdavo bet kokios alternatyvos egzistavimą. Daugelis darė jiems palankias išvadas tam, kad jie galėtų daryti tai, kas jiems patinka. Koranas daugybę kartų primena apie tokius žmones.

"Ir tarė jie: "Nejaugi, pavirtę kaulais ir atplaišomis, nejaugi mes būsime prikelti kaip naujos būtybės?" Sakyk: "Taip! Būkite jūs akmenimis, geležimi, ar koku nors kitu kūriniu, kuris jūsų manymu neimanomas iš naujo gyvenimui prikeltas būti!..." Ir tars jie: "Kas gi sugrąžins mus?" Sakyk: "Tas, kuris ir pirmą kartą jus sukūrė". Ir jie pakraipys savo galvas ir tars tau: "Kuomet?" Sakyk: "Gali būti, kad jau greitai".

(Šv. Koranas 17:49-51)⁴⁶

"Ir tvirtina tie, kurie netiki (ALLAHA), kad prikelti jie niekada nebus. Sakyk [Muhammedai]: "Taip, prisiekiu savo Valdovu, jūs būsité prikelti!" Tuomet praneš jums apie jūsų darbus, ir Viešpačiui tai nesukels sunkumų".

(Šv. Koranas 64:7)

Tokie loginiai žmonių išvedžiojimai neturi pagrindo, nes Dievas, Kuris kuria ir griaua, taip pat lengvai gali ir perkurti. Jis taip pat lengvai gali pakeisti Savo kūrinių formas taip, kaip Jam patogu, pavyzdžiui, vandens skystą formą gali pakeisti į kietą būseną ar garus. Tokiu pat būdu ir (žmogaus) kūnas gali netekti jam būdingų savybių ir įgyti nejudančios

⁴⁶Žr. 17:98; 19:66-67; 34:7; 36:78-79; 37:15-17.

materijos bruožų. Tačiau nėra jokių įrodymų, kad tuo nustoja egzistuoti dalykai, esantys viduje, t.y. siela.

Kolektyvinis dvasinis žmonijos patyrimas liudija tai, kad buvęs "nuomininkas" tuo metu palieka savo buvusį namą ir iškeliauja kažkur kitur-kitais žodžiais tariant, virto kitokia energijos forma. Todėl ypatingai logiškas Dievo atsakymas į materialistų klausimą:

"Nejaugi, kada mirsiu, aš būsiu sugražintas vėl gyventi?" toks: "Nejaugi neatsimena žmogus, kad pradžioje Mes jį sukūrėme, kuomet jis dar tebuvo niekas?"

(Šv. Koranas 19:66-67)

Paskutinė diena, Prikėlimas ir Teismas

Daugelyje Korano eilučių, kaip ir aukščiau minėtose, Dievas, Kuris žino viską, ką turi žinoti apie savo kūriniją, smerkia materialistų požiūrį, kad mirtis reiškia visišką mūsų egzistavimo pabaigą. Mūsų mirtingiems fiziniams kūnams, žinoma, tai galas, tačiau mūsų sieloms žemiškasis gyvenimas tėra tik trumpas tarpsnis kelyje iš Dievo pas Dievą. Mūsų Viešpats mums primena, kad žemiškasis laikinas gyvenimas-tai tik išbandymo metas, tarsi egzaminas. Kam visa tai? Tam, kad pasiruoštume būsimajam gyvenimui, kuris tęsis amžinai.

Šitame gyvenime mes kiekvieną valandą, kiekvieną dieną patiriame išbandymus, kurių rezultatai užtikrins mūsų ateitį-palaimą arba kančias. Kiekvieno mūsų mirtis reikš šito asmeninio egzamino pabaigą. Po jos ateis Prikėlimo diena ir Teismas, kurie yra tiek pat tikri, kiek tas faktas, kad mes gyvename.

"Bijokite Dienos, kuomet visi sugrįšite pas Dievą, ir siela kiekviena gaus tai, ką pasiruošė prieš tai, ir niekas nepelnytai nekeitės."

(Šv. Koranas 2:281)⁴⁷

Niekas, išskyrus Dievą, nežino, kuomet toji diena ateis. Žinoma tik tai, kad ši visata, turinti pradžia, turės ir pabaigą.

"Juk gyvenimas šiame pasaulyje panaši į vandenį, kurią Mes teikiame iš dangaus: susimaišiusi (su dirvožemiu), ji užaugins žemės augaliją, kad žmonės ir gyvūnai prasimaitint galėtų. Kuomet jau žemė sužaliuos visom spalvom, o jos gyventojai manys, kad tiktai jie valdyt ją gali, kurią nors naktį arba dieną Mes paversime ją į tokią, kurioje, atrodytų, kad vakar čia nieks net nežydėjo. Tai ženklai tiems, kurie (nori) apie tai mąstyti."

(Šv. Koranas 10:24)

Ta pabaiga bus neišvairduojamai siaubinga, ir tuo metu neliks nė vienos gyvos būtybės šioje žemėje.

"Ir štai kuomet pirmieji trimito garsai pasigirs, ir vienu smūgiu kalnai ir žemė bus sutrinti į dulkes-tą Dieną (didis) įvykis atsitiks. Prasivers dangaus skliautas-juk tą Dieną dangus bus netvirtas, ir aštuonetas angelų iš visų jo pusių tą Dieną jūsų Valdovo Sostą neš. Tą Dieną būsite atvesti į Teismą (Viešpaties), ir niekas paslėpta nedings."

(Šv. Koranas 69:13-18)

⁴⁷ Taip pat žr. 2:48, 123; 3:9-10, 25, 185; 4:87; 6:12; 10:45; 11:8, 103; 16:111 ir dešimtyt kitų.

"Kada atsivėrė dangaus skliautas, kuomet visos žvaigždės išsibarstė, kada visi jūrų vandenys išsiliejo, kada kapai apsvirtė, (tada) kiekviena siela pamatė, kas jai ateičiai buvo paruošta, o ką palikti teko (gyvenant)."

(Šv. Koranas 82:1-5)

Tuo metu visi mirusieji bus prikelti, jų kūnai iš naujo bus sujungti su sielomis. Ir prasidės Teismas.

Kiekvienam iš mūsų bus pristatyta mūsų poelgių, ką esame per gyvenimą nuveikę, knyga, kurią surašė du mūsų angelai palydovai. Niekas negalės paneigti tų liudijimų ar bandyti dėl kažko susitarti. Tie liudijimai bus galutiniai ir nekeičiami, o mes būsime teisiami atsižvelgiant į tai, į kurią pusę-gerų ar blogų-darbų pusę teisybės svarstyklės pakryps.

"Tą Dieną Svarstyklės bus teisingos. Tiems, kurių taurė bus sunki, keliaus (į Rojų). O tie, kurių taurė bus lengva, patys save pražūčiai pasmerks už tai, kad nesilaikė įstatymų Mūsų."

(Šv. Koranas 7:8-9)

"Prie žmogaus kaklo pritvirtinome paukštį (gėrio ir blogio pranašautoją) ir ištrauksime jam Prikėlimo Dieną (jo veiksmų) knygą, kurią jis išvys atversta. (Ir nuskambės):"Perskaityk knygą (veiksmų) savo! Tu pats gali išvesti sąskaitą (nuodėmės parodyti)!"

(Šv. Koranas 17:13-14)

"Ir tas, kuris darė gėrį net dulkės svorio, išvys tai! Ir tas, kuris darė blogį net dulkės svorio, išvys tai."

(Šv. Koranas 99:7-8)

Yra gausu Korano eilučių, kuriose kalbama šia tema. Jų tonas primena neišvengiamą grėsmę. Nuolat jas kartojant siekiama klausytoją / skaitytoją įtikinti, kad tai, kas jose sakoma, yra tiesa. Pavyzdžiui:

"Tą Dieną, kada dangus bus kaip lydytas varis, ir taps kalnai kaip vilna, ir nepaklaus draugas apie draugą, bus jie parodyti vienas kitam. Nusidėjėlis norėtų išsipirkti nuo tos dienos baismės savo vaikais, arba savo žmona arba broliu, ir savo gimine, kuri duoda jam prieglobstį, ir visais tais, kurie žemėje-kad tiktai vėliau jį išgelbėtų.

Taigi ne, juk tai ugnis, pagriebusi už plaukų, kviečia tuos, kas nosisuko ir nusigręžė, ką surinko ir sukauptė."

(Šv. Koranas 70:8-18)

"Tą Dieną, kada pasigirs trimito balsas, bus baimės apgaubti tie, kas danguje ir tie, kurie žemėje, išskyrus tuos, kuriuos Savo noru (išlaisvins) ALLAHAS, ir visi ateis pas Jį su begaliniu nuolankumu. (...) Kas pasirodys (pas Jį) su gėriu, (atlygiui) daugiau gėrio (gaus), tą Dieną (išlaisvins) juos nuo bet kokios baimės. O tie, kurie ateis su blogiu, bus veidu į Ugnį nustumti,-ar ne pagal jūsų darbus yra jūsų atlygis?"

(Šv. Koranas 27:87, 89-90)

"O, žmonių gimine! Bijokite jūsų Valdovo pykčio ir bijokite Dienos, kada tėvas niekuo nebus naudingas sūnui, ir sūnus tėvui niekuo nepadės,-iš tiesų, tai ALLAHO pažadas! Todėl nesušigundykite (akimirka trumpa) šioje žemėje. Neleiskite Šėtonui gundytojui jums apsigauti apie ALLAHĄ".

(Šv. Koranas 31:33)

Begalinė Dievo malonė ir absoliutus teisingumas

Dievas yra Pats Teisingiausias Teismas. Tačiau tuo pat metu Jis ir labiausiai Užjaučiantis ir Pats Maloningiausias.

"Gailestingumą Viešpats įpareigojo Pats Sau" (Šv. Koranas 6:54), per Savo Pranašą (ramybė ir palaima jam) Jis mus tikina, kad Jo malonė viršija Jo pyktį.⁴⁸ Taip pat Jis mums, Jo tarnams, pataria neprarasti vilties dėl Jo malonės, kalbėdamas:

"Sakyk: O jūs, Mano tarnai, kurie nusizengėte patys sau! Nusiminimo akimirka nesiliaukite viltis Viešpaties malonės. ALLAHAS visas nuodėmes atleidžia-iš tiesų Jis gailestingas ir viską atleidžiantis!"

(Šv. Koranas 39:53)

"Kas nusivilti (drįsta) Viešpaties malone, išskyrus tie, kurie buvo išklydę iš kelio?"

(Šv. Koranas 15:56)

Todėl mūsų širdys turėtų nusiraminti, žinodamos, kad nesvarbu, kokias nuodėmes mes bebūtume padarę, mūsų Viešpats gali ir nori viską atleisti, jeigu tik mes į Jį kreipiamės. Juk Jis apie mus žino absoliučiai viską: mūsų žmogiškosios prigimties trapumą, fizinę bei emocinę būseną, gyvenimo sąlygas, sunkumus, kuriuos mes kartais sunkiai įveikiame. Jis tikina mus, kad **"Neuždėsime sielai didesnės naštos negu ji pakelia-juk priešais Mus knyga (jų poelgių užrašai) ir tiesą sako: jie nuvilti nebus."**

(Šv. Koranas 23:62)

⁴⁸ Pranašas dieviškuoju įkvėpimu pasakė: "Kada Allahas užbaigė kūriniją, Jis savo knygoje užrašė, kurią pats turi: "Iš tiesų, Mano malonė viršija Mano pyktį" (Muslim).

Negana to, malone Savo Dievas mums dieną ir naktį siūlo vieną galimybę po kitos atlikti gera, o numanomo blogio atsisakymas taip pat yra viena iš gėrio apraiškų. Neturi reikšmės, koks mūsų akyse tas geras darbas menkas atrodytų, Dievo žvilgsniui jis gali pasirodyti svarbus ir gali tapti priemone mūsų atleidimui ar apdovanojimui, nes Jis ieško priežasčių, kad galėtų išreikšti Savo malonę.⁴⁹

Viešpats mums dovanoja dar vieną Savo malonę: Jis teisia mūsų poelgius pagal mūsų norus, tai yra, kokie buvo mūsų širdyse norai, o ne kaip iš tikrųjų pasielgėme. Nuo Ibn ‘Abaso, tebūna Allahas juo patenkintas, perduota, kad Pranašas (ramybė ir palaima jam) pristatė tokius savo Viešpaties, Visagalis ir Didis Jis, žodžius: Iš tikrųjų Allahas užrašė gerus darbus ir peiktinus, o po to išaiškino juos taip. Kas susiruošė daryti gera, bet to nepadarė, Allahas įrašys tai kaip pilną geradarystę. Jeigu jis sugalvojo daryti gera ir tai padarė, Allahas užrašys tai kaip dešimt gerų darbų, ir taip iki septynių šimtų kartu, iki begalės kartu. O kas sumąstė sakyti kažką kvailo, bet to nepadarė, Allahas užrašys tai kaip pilną geradarystę. Jeigu jis sumąstė tai ir tai padarė, Allahas užrašys tai kaip vieną kvailą poelgį" (Buchari).

"Tam, kuris pasirodys (prieš Jį) su gerais darbais, geru apdovanotas bus dešimteriojai. Tam, kuris kupinas blogio, atsilygins blogiu-niekas nebus nuskriaustas."

(Šv. Koranas 6:160)

⁴⁹ Pranašas pasakė: "Moteris paleistuvė išvydo šunį, vieną karštą dieną bevaikštantį aplinkui šulinį, iškišusį nuo troškulio liežuvį. Ji pasėmė jam savuoju hufa (tam tikras odinis apavas.-red. past.), ir jai buvo atleista" (Buchari, 4:538).

Tačiau tenka pastebėti, kad nežiūrint į begalinę Viešpaties malonę, bausmės paruoštos tiems žmonėms, kurie atsisako savo Kūrėjo ir kovoja prieš Jį, nepripažįsta Jo vadovavimo, kuria blogį ir kenkia kitiems, nekreipdami dėmesio į jiems suteiktas galimybes viską permąstyti ir pradėti daryti gera. Aukščiausias Dievo teisingumas *neišvengiamai reikalauja* to, kad žmogus už savo veiksmus, gerus ar blogus, turi gauti atlygį, tačiau darantieji gera ir bloga turi gauti skirtingus atlygius.

"Nejaugi tas, kuris tarnauja Dievui, panašus į tą, kuriam prieglobstis amžinas-Pragaras!"

(Šv. Koranas 3:162)

Neigiantiems Dievo buvimą ir darantiems bloga paruošta Pragare vieta Viešpaties nustatytam terminui. Šioje siaubingoje vietoje tokie žmonės susitiks kitus tokius, kurie taip pat nutolo nuo Jo. Jie be galo gailėsis tokio sugriauto gyvenimo ir apgailestaus dėl savo elgesio pasekmių, taip pat jie kentės ilgas kančias ir agoniją, atsižvelgiant į tai, kiek blogio jie padarė. Dievo aprašytas jų būsimo gyvenimo paveikslas iš tiesų siaubingas:

"Jeigu tik tu galėtum pamatyti, kaip angelai (Viešpaties) kankina sielas tų, kurie (Juo) nepatikėjo! Jie muša juos per veidą ir per nugarą (ir sako): **"Rykite ugninę bausmę (Pragaro)! Visa tai jums už tai, ką jūsų rankos pridarė-juk niekada Viešpats Savo tarnams bausmių nepelnytų neskirs."**

(Šv. Koranas 8:50-51)

"Dariusiems bloga bus atsilyginta blogu, negarbė juos užklups, ir prieš ALLAHĄ! nebus jiems užtarėjo;

veidus uždengs rūsčios nakties tamsybė, jiems bus skirta Ugnis per amžius."

(Šv. Koranas 10:27)

Jeigu Pragaras-tai vieta, kur atsilyginama už blogį, tai galima laikyti ir apsivalymo vieta. Per visą gyvenimą Viešpats mums siunčia išbandymus ir kančias, kad mes apsivalytume nuo blogio, kerojančio tiek mūsų viduje, tiek mūsų veiksmuose. Jeigu tokio apsivalymo neužtenka, tuomet Pragaras bus ta vieta, kur mes visiškai apsivalysime. Ir vadovaujantis dieviškuoju teisingumu, kuomet jis pasibaigs, daug sielų bus ištraukta iš Pragaro ir įleista į Rojų. Nes jeigu tarnų širdyse yra nors trupinėlis tikėjimo ir gėrio, Jis neleis, kad ir tai būtų prarasta.

"Iš tiesų, (niekur ir niekam) Viešpats nesukels apmaudo nė tiek, kiek sveria vienas atomas. Jeigu kas gera bus padaryta, Jis tai padvigubins ir didžiai apdovanos."

(Šv. Koranas 4:40)

Apie tai yra aiškiai pasakyta kai kuriuose Pranašo (ramybė ir palaima jam) hadisuose,⁵⁰ kuriam Dievas pavedė prižiūrėti sielas ir pamokyti kaip joms išvengti pragariškos liepsnos.

Aukščiausias Dievo teisingumas taip pat reikalauja, kad tie, kurie tikėjo savo Viešpatį, pakluso Jo vadovavimui ir stengėsi Jam įtikti, turėtų amžiną atlygį už savo gerumą.

"Bet geriausia vieta tą Dieną bus tiems, kas pakliūs į Rojų-nuostabiausią ramybės buveinę" (Šv. Koranas 25: 24), žada Dievas. Negana to, "ir nė viena siela nežino (kiek

⁵⁰ Bukhari, 9:532 (a), 9:532 (b).

daug dieviškojo) gerbūvio laukia už jų gerus darbus" (Šv. Koranas 32:17). Nuolankūs tarnai turės visko, ko geis jų širdis, jie bus apsupti tyrų ir dorų bičiulių ir žvėrių Dievo akivaizdoje.

"O tiems, kas tiki ir gera daro, Mes neuždėsime nei vienai iš jų sielų naštos tokios, kokios pakelti ji negalėtų- visi jie taps Rojaus gyventojai ir pasiliks tenai per amžius. Išrausime iš jų širdžių visas nuoskaudas, prie jų kojų išliesime upes, o jie kalbės: "Šlovė ALLAHUI, kuris atvedė mus į šitą (gerbūvį); mes patys niekada nebūtume atėję, jeigu ALLAHAS nevestų mūsų. Mums Tiesą pranešė Jo pranašai." Ir bus jiems išarta: "Štai Rojus, duotas jums kaip atlygis už jūsų gerus darbus."

(Šv. Koranas 7:42-43)

Šito supratimo dėka, sąmoningi musulmonai, vaizdingai kalbant, gyvena dviejuose pasauliuose: dabartiniame gyvenime ir Būsimajame Gyvenime. Kadangi mes žinome, kad mūsų uždavinys yra šiame gyvenime išnaudoti viską, ką suteikė mums Dievas, nesvarbu, daug ar mažai. Kiekvienoje situacijoje stengiamės suprasti, ar tai bus naudinga būsimajame, o gal ir šiame gyvenime. Visų labiausiai mes bijome savo Viešpaties pykčio ir nepasitenkinimo, visų labiausiai mes norime Jo džiaugsmo ir meilės.

Tai pagrindinis stimulus, kuomet atsiduriame situacijoje, kai reikia pasirinkti tarp gėrio ir blogio. Tai jėga, kuri mums leidžia kontroliuoti savo aistras ir norus, lygindami laikinus šio trumpo gyvenimo malonumus su amžina laime Amžinajame Gyvenime, nes žinome, kad **"Visa, kas jums čia duota, tik (laikino) gyvenimo dalykai. O kas pas Dievą-**

ilgesni (laike) ir gražesni bus tiems, kas tiki ir tiktai savo Valdovu pasikliauja..."

(Šv. Koranas 42:36)

Todėl tas raštas-tikėjimo ir vilties raštas: vilties, kad mums patirsime nesibaigiančią mūsų Viešpaties malonę, ir tikėjimo, kad Jis priims mus, atleis ir pasielgs su mumis švelniai, Savo begalinės malonės dėka.

Dievo skirtas Likimas

Tai paskutinis islamiškojo tikėjimo aspektas, tačiau jis turi didžiulę svarbą mūsų gyvenime. Jį galima apibūdinti trumpa fraze: "Visa, kas gera ir bloga, ateina iš Aukščiausiojo".

Tačiau kas jį paverčia tokiu svarbiu? Bendrai paėmus, ši tezė mums skelbia, kad visa ateina iš vienintelės-Dievo Valios. Niekas be jos nevyksta. Kadangi Dievas Vienas, viskas priklauso tik Jo didžiam Vienatiškumui. Gėris yra Jo paskirtas, taip pat ir blogis, arba tai, ką mes laikome blogiu. Taigi visa, kas vyksta, yra Dievo nuspręsta ir leista. Ir atvirkščiai, jeigu kas nors nevyksta, tai reiškia, kad Jis taip nusprendė. Jis liepia Savo mylimą Pranašą (ramybė ir palaima jam) kalbėti:

"Niekas ir niekada mums nenutiks, išskyrus tai, ką skyrė mums ALLAHAS. Jis-globėjas mūsų, ir tegul Juo tikintieji pasikliauja!"

(Šv. Koranas 9:51)

Kančios ir blogio suvokimas

Šis klausimas daugeliui žmonių sukelia didelių problemų. Iš vienos pusės, Dievas iš mūsų reikalauja

supratimo, kad Jis yra be galo mylintis, absoliučiai teisingas ir maloningas. Tačiau tuo pat metu jis leidžia plėstis blogiui ir siaubingiems dalykams, kurių aukomis dažniausiai tampa nekalti arba geriausi žmonės. Kaip mums visa tai suprasti?

Visi esame girdeję apie žmones, kurie suabejojo savo tikėjimu arba visai jį prarado, susidūrę su dideliais sunkumais ar nelaimėmis patys, jų artimieji arba jų tautos žmonės. Galima suabejoti, kad jeigu Dievas iš tikrųjų visa tai matytų ir Jam tai rūpėtų, Jis neleistų vykti tokiems siaubingiems dalykams. Iš tokių pasvarstymų seka aiški išvada-kad arba Dievo iš viso nėra, o jeigu ir yra, tai Jam žmogiškosios kančios nė kiek nerūpi.

Jeigu save įsivaizduosime tokio žmogaus vietoje, kuris ką tik išgyveno asmeninę katastrofą, jo mintys turbūt būtų tokios:

"Kurgi buvo Dievas, kuomet visa tai vyko, ir kaip Jis visa tai leido? Ir kodėl būtent aš-ką aš tokio padariau, kad šito nusipelniau? Juk aš nesu blogas žmogus, tad kodėl Dievas taip su manimi pasielgė?" Jis jaučiasi nelaimingas ir išduotas. "Dievas turėjo kažką daryti, kad sustabdytų šią katastrofą",- mąsto jis. Tai, kuo jis anksčiau tikėjo-gerais darbais, stabilumu ir Pačiu Dievu-visa tai sugriuvo. Net jeigu po kurio laiko ir sugrįš viskas į savo vėžes ar netgi aplankys didelis džiaugsmas, baimė ir nepasitikėjimas gali jį vis tiek persekioti.

Tokiu būdu galvojančios panašios žmonės, aplankius nelaimėmis, arba praranda tikėjimą, arba ima jausti Dievui toki pyktį ir kartėlį, kad nutraukia su Juo bet kokius santykius. Tokios abejonės ir nusivylimai žmogaus širdyje, atėjus sunkiems išbandymams, yra pabrėžiami keliose Korano eilutėse, pavyzdžiui:

"Nenustodamas žmogus prašo kuo daugiau gėrio; kuomet kas nors blogo jam nutinka, savo bejėgiškume netenka jis bet kokios vilties."

(Šv. Koranas 41:49)⁵¹

Tačiau tokios nuotaikos kyla dėl nesupratingumo. Dievas-tai ne mūsų tarnas ar auklė, duodanti mums tai, ko tik užsinorim ir kada užsinorim. Jis-Dievas, Visaregintis, Išmintingasis, Visagalis, viso kūrinijos, kurią Jis žino tiek bendrai, tiek kiekvieną kūrinį atskirai paėmus, Tvarkytojas. Jo savybės ir Jo Valia yra tobula. Kiekvieno iš mūsų individualus likimas yra susijęs su visatos planu.

Privalome suprasti, kad Dievo egzistavimas ir Jo atributai nepriklauso nuo to, vyksta kas nors ar ne šiame pasaulyje. Taigi jeigu kas nors, išskyrus Patį Dievą, netikėtai nustoja egzistuoti, ar pasikeis nuo to Pats Dievas? Žinoma, kad ne, nes Jis-Dievas, Aukščiausias visa ko Valdovas.

Visa, kas sukurta, negali prilygti Paties Dievo ar Jo darbų kriterijams. Kokios nelaimės Žemėje beatsitiktų, Dievas liks Tuo, Kuo ir buvo ir toks bus amžinai. Nežiūrint į pasitaikančias kančias ir blogį, Jo begalinė garbė ir didybė nenustoja reikštis per visus kūrinius: saulė, mėnuo ir žvaigždės neišeina iš orbitų, kalnai tvirtai stovi savo vietoje, jūrų bangos toliau tęsia savo amžiną bangavimą, paukščiai nenustoja giedoti, gėlės-žydėti, o kiekviena žmogiška siela gyvena savo likimą.

Iš to aiškėja, kad anksčiau pateiktos dvi "destruktyvios" išvados, kad arba iš viso neegzistuoja, arba jeigu ir egzistuoja, bet yra abejingas žmogaus skausmui, yra neteisingos. Kūrinių egzistavimas įrodo, kad Kūrėjas turi būtinai egzistuoti. Jo atsakymai į malda, Jo nesiliaujanti pagalba ir Savo tarnų

⁵¹ Taip pat žr. 11:9-11; 17:83; 30:36-37.

palaikymas parodo, kad Jis nuolat yra su mumis ir Jam rūpi viskas, kas mus neramina ar jaudina. Jis pratina mus ir švelniai kviečia pas Save, sakydamas:

"O, žmogau! Kokia pagunda (gyvenimo to) tave nuo dosniojo Valdovo atitraukia?-To, Kuris tave sukūrė, išlygino ir suderino..."

(Šv. Koranas 82:6-7)

Turime priimti faktą, kad Dievas sukūrė Visatą, veikiančią tiek pagal fizinius, tiek pagal dvasinius įstatymus-įstatymus, veikiančius nepriklausomai nuo to, kas juos vykdo. Jeigu tuose įstatymuose nutinka kas nors labai skausmingo Jo tarnams, tai neatmeta Dievo egzistavimo, Jo valios ar Jo begalinės geradarystės buvimo.

Pyktis taip pat yra Dievo žinioje. Išmintingasis, Visaregintis Dievas paskyrė Šetoną vienu iš išbandymų Savo tarnams, leisdamas jam kurti blogį. Nors Dievas ir žadėjo, kad Šetonui niekada nebus duota valdyti Jo nuolankius tarnus⁵², didžiulė žmonių masė, įmanoma, kad dabar ji kaip niekada didelė, atsiliepia velnio kvietimui. Naudodamiesi pasirinkimo laisve, žmonės pasirenka blogį ir taip tampa Šetono padėjėjais, skirtingai nei tvirti, ištikimi Dievo tarnai, kurie bet kokių atvejų atsisako bendradarbiauti su blogiu, kad netapti to blogio dalimi. Tačiau vis tiek, nors Dievas leidžia kurį laiką bujoti blogio išrinktiesiems, dieviškasis Teismas ir bausmės juos pasieks tame gyvenime ar Būsimajame Pasaulyje, o galbūt netgi ir ten, ir ten.

Susidūrę su nelaimėmis, problema slypi tame, kad mes žinome, jog būtent Dievas paskyrė šiuos kentėjimus. Ir jeigu mes pasiduodame nepasitenkinimui ir nuoskaudoms,

⁵² Žr. 17:65; 38:82-83.

dažniausiai baigiame tuo, kad dėl mūsų problemų apkaltiname Jį. Tačiau turime pripažinti, kad kaip Jis ir paskyrė šią bėdą, taip Jis yra Vienintelis, Kuris palaiko mus ir padeda iš jos išsikaupti. Krizės metu labai svarbu prisiminti, kad tik Dievas žino visų mūsų likimą, ir kad visa, ką Jis yra numatęs, yra tobula. Mums juk žinoma tikrai situacija, vykstanti čia ir dabar.

Todėl, priimdami tikrovę tokią, kokia ji yra, turime pripažinti pirmiausiai, kad Visagalis Dievas yra vienintelis mūsų gyvenimo kūrėjas, antra, kad gyvenimas susideda iš išbandymų, ir trečia, kad kiekvienas išbandymas yra paremtas dieviškąja išmintimi.

Dieviškoji išmintis išbandymuose ir pagundose

Supratimas ir pripažinimas to, kad išbandymai ir pagundos užklups, *neišvengiamai* užklups visus, yra pirmas susitaikymo su Dievu žingsnis, jeigu kartais jūs buvote nutolę nuo Jo. **"Mes nepaliaudami jus išbandome"** (Šv. Koranas 2 :155),-skelbia mums Viešpats. Tačiau taip pat svarbu suprasti, kad išbandymai būna ne tik kančiose ir sunkumuose. Iš tikrųjų jie yra visa tai, iš ko susideda mūsų gyvenimas. Išbandymai vyksta ir su tuo, kas mums labai brangu-mūsų žmonomis, vaikais, mūsų nuosavybe.⁵³ Kiekvienas išbandymas yra skirtingas ir yra skirtas mums. Dievas kalba:

"Ir tai-Jis, Kuris padarė jus įpėdiniais šioje žemėje, vienus padarė aukštesnius už kitus, kad jus galėtum išbandyti tuo, kuo Jis jus apdovanojo".

(Šv. Koranas 6:165)

⁵³ Žr. 8:28; 64:15.

Žmogaus gyvenimo upė teka savo Viešpaties kryptim, ir kol ji teka, kartu atplaukia ir visokiausi išbandymai. Jeigu Dievas mums duoda gerą sveikatą, valdžią, padėtį, turtus, ramybę, laimę ir džiaugsmą, tai reiškia, kad mes esame išbandomi geradarystės atžvilgiu lygiai taip pat, kaip kenčiantis žmogus yra išbandomas nelaimėmis, bėdomis, netektimis ir gilia vidine agonija. Mūsų Viešpats mato, kaip mes elgiamės su Jo mums duotu gerbūviu arba su skausmu, kurį mums siunčia. Tokia Jo žodžių prasmė:

"Jeigu jus sužeidė žaizda, tokią pat žaizdą iškentė ir jie. Mes duodame žmonėms tokias dienas (sėkmių ir nesėkmių)... (...) O gal jūs tikėjotės, kad įeisite į Rojų, kol Viešpats dar nesužinojo, kas Jo kelyje išstovėjo?"
(Šv. Koranas 3:140, 142)

Kodėl Dievas mums siunčia konkrečius išbandymus (ar tai būtų dešimties milijonų dolerių praradimas, ar praradimas viso to, ką mes turėjome, ar nepriekaištinga sveikata, ar rimta liga, ar didžiulės statybos, ar per uraganą nušluotas nuo žemės namas, ar mylimas žmogus, sulaukęs garbaus amžiaus, ar prieš laiką tapusi prievartos auka), mes negalime žinoti. Tačiau tikėjimas Dievu padeda mums įsitikinti, kad tie išbandymai vienaip ar kitaip yra mums naudingi.

Islamas mus moko, kad išbandymai tarnauja svarbiems tikslams. Pirmasis iš jų – nuplauti nuo mūsų kai kurias nuodėmes, širdyje per gyvenimą susikaupusį purvą. Kadangi niekas negali įžengti į Rojų būdamas purvinas, kad ateitume pas Viešpatį, mes turime būti švarūs. Dievas per Savo palaimintąjį Pranašą (ramybė ir palaima jam) skelbia, kad kiekvienas mūsų patirtas išbandymas yra apsisvalymo nuo

nuodėmių priemonė.⁵⁴ Antrasis išbandymų tikslas-parūpinti mums aukštą padėtį Būsimajame Gyvenime, padėtį, kurios mes niekada nepasiektume, pragyvenę gyvenimą be problemų. Kadangi musulmonai kenčia skausmą lygiai taip pat, kaip ir visi likusieji, mes įsitikinę, kad viskas, ką mums siunčia Dievas, turi prasmę ir gerus tikslus-mus apvalyti bei paauskštinti mūsų padėtį.⁵⁵

Būtina pastebėti dar vieną momentą. Bet kokia situacija, tapusi išbandymu kokiam nors žmogui, tampa išbandymu ir jo artimiesiems. Tokiu būdu vaiko, miršančio nuo vėžio, tėvai kenčia taip pat, o gal netgi daugiau nei pats vaikas. Dauguma mūsų, kurie palaiko katastrofų ištiktus asmenis arba su jais dirba, taip įsijaučia į situaciją, kad tai tampa ir *mūsų pačių* išbandymu.

⁵⁴ Nuo Abu Sa'ido ir Abu Hurairos, tebūna Allahas jais patenkintas. Pranašas pasakė: "Kas musulmonui benutiktų: sunkumai ar nelaimės, pavojus ar liūdesys, ar netgi spyglys, įdūręs jam, už visa tai Allahas jam atleis" (Bukhari ir Muslim). Jis taip pat sakė: "Nesibaigs išbandymai tikinčiojo ir tikinčiosios-savęs paties ir jo vaiko ar turto jo tol, kol kai jis susitiks Allahą, neturės jis nė vienos nuodėmės" (Tirmizi). Toliau jis kalbėjo: "Iš tiesų, Allahas, Visagalis ir Didis, kalba: "Kai Aš išauklėjau tikintį vergą iš Savo tarnų, o jis pagarbino Mane už tai, kad Aš jį išauklėjau, jis keliasi iš lovos taip, kaip pirmą dieną gimęs-be nuodėmės" (Ahmad).

⁵⁵ Nuo Abu Hurairos, tebūna Allahas juo patenkintas. Allaho Pasiuntinys pasakė: "Kam Allahas linki gero, tam išbandymus siunčia." (Bukhari) Ir toliau: Prieš tai Allahas išskėlė tarnui (Jo) tokią kartelę, kurios jis savo veiksmais nepajėgė pasiekti, todėl Allahas siunčia jam išbandymus jo kūnu, jo turtais ar jo vaiku. Po to Jis įkvepia jam kantrybę tol, kol jis nepasiekia tos kartelės" (Ahmad). Nuo Anaso, tebūna Allahas juo patenkintas, aš girdėjau, kaip Allaho Pranašas kalbėjo: "Pasakė Aukščiausias Viešpats: "O, Adomo sūnau! Iš tiesų, kiek tu Manęs besišauktum ir kiek Manęs beprašytum, Aš atleidžiu tau viską, kas buvo, ir nekreipiu į tai dėmesio. O, Adomo sūnau! Kai tavo nuodėmės pasieks dangų, ir tu paprašysi Mano atleidimo-Aš atleisiu tau. O, Adomo sūnau! (Net) jeigu tu ateitum pas Mane su nuodėmių našta ir sutiktum Mane, duočiau tau tokį pat didį atleidimą" (Tirmizi).

Kad sėkmingai įveiktume išbandymus, reikalingi du dalykai: begalinė kantrybė ir gilus pasitikėjimas Dievu. Užklupus sunkumams, pyktis, kartėlis ir kiti panašūs dalykai gali tik apsunkinti padėtį. Padėti gali būtent nuolankumas, o ne prieštaravimai, taip pat stiprybė, kantrybė, užsispyrimas ir savikontrolė. Ramybę gali suteikti tik buvimas mintyse su Dievu ir malda, nukreipta į Tą Vienintelį, Kuris mums atsiuntė sunkumus ir Kuris Vienintelis gali juos ir palengvinti. **"Todėl skubėkite pas Dievą" (Šv. Koranas 51:50), pataria mums Viešpats, nes "...Nuo ALLAHO prieglobsčio ieškoti reikia tik pas Jį patį" (Šv. Koranas 9:118).**

Kadangi mūsų mąstymas yra ribotas, retai kada galime suprasti dieviškąją valią tuo metu, kai bėda išrinka mus ar mūsų artimuosius, su kuriais dalinamės išbandymais. Gali būti, kad praėjus kuriam laikui, mes sugebėsime išvelgti gerį tame baisume, koks buvo mus užklupęs. Iš tikrųjų mes Teismo Dieną sužinosime, ką gero mums atnešė mūsų patirtos nelaimės, kokias nuodėmes jos nuplovė.

Problemų matymas perspektyvoje

Kadangi Dievo valia yra aukščiau nei mūsų valia, Jis gali daryti su mumis viską, ko tik panorės. Kadangi dauguma netiki Dievo valia, jie nesėkmingai bando kontroliuoti savo gyvenimą patys. Mes įsitikinę, kad žinome, kas mums bus geriausia, ir kad mes galime tai padaryti geriau nei kas kitas, ypač Dievas-ta paslaptinga ir nematoma Būtybė, galinti pateikti mums nepageidautinų "siurprizų".

Taigi mes pasielgiame taip, kaip mums tuo momentu tai atrodo geriausia, kartais rasdami sprendimą, o kartais pridarydami begalę klaidų. Mes retai kada esame pajėgūs pripažinti teisingą Dievo sprendimą, o ne mūsų pačių dažnai

klaidingą poelgį. Tikrai tuomet, kada pripažįstame savo Viešpaties valią kaip aukščiausią ir aukštesnę nei mūsų, galime pasijusti saugūs, žinodami, kad Jis mus nuves teisinga kryptimi.

Islamas dažnai kaltina pasyvumu arba fatalizmu. Tačiau tai kyla tik iš neteisingo supratimo. Pasyvumas nėra islamiško kelio dalis, jam greičiau artimesnis kieno nors priėmimas ar atsisakymas. Iš savo pusės mes privalome išnaudoti visus galimus konstruktyvius veiksmus, kad įveiktume problemą ir taip padėtume sau. Ir kuomet Viešpats įspėja, kad mūsų gyvenimo kelias ves mus per nelaimės, kančias ar blogį, kad ir pačia blogiausia prasme, mes liekame įsitikinę, kad pabaiga bus sėkminga, nesvarbu, šiame gyvenime ar Būsimajame, o gal net abiejuose. Nes mūsų Viešpats-Patikimiausias (Al-Mu'min), ir mūsų tikėjimo neišduos. Atvirksčiai, jis apdovanos už tą tikėjimą ir saugiai praves mus pro visus išbandymus. Mes patikime Viešpačiui tvarkyti mūsų reikalus taip, kaip Jam atrodo geriau. "Jeigu tai iš tikrųjų taip, kaip Jis man nulėmė,-galime pasakyti,-aš tai priimu ir pasistengsiu būti kantrus". Būtina sekti Jo žodžiais:

"(Prisiekiu) amžinybe. Žmogus visada yra netektyje, išskyrus tuos, kurie patikėjo ir darė gerus darbus, tiesą savo broliams skelbia ir kantriai ramybei kviečia."

(Šv. Koranas 103:1-3)

Sekančioje išmintingojo Korano eilutėje Dievas trumpai apibendrina dieviškojo įsakymo prasmę, teigdamas, kad:

"Jokia nelaimė nei žemės, nei jūsų pačių sielos nenutiks, kurios nebūtų Knygoje (įdėta) anksčiau nei Mes ją įgyvendinsime,-ir tai nesudarys sunkumų Mums-kad

jūsų neliūdintų tai, kad šalia jūsų visa tai praeina, ir kad kryžštauti iš džiaugsmo nepradėtumėte..."

(Šv. Koranas 57:22-23)

Tokia pabaiga yra be galo paguodžianti. Jos dėka, mes patirdami netgi pačius sunkiausius išbandymus, tikėjimas ir pasitikėjimas Dievu, kuriuo sąmoningi musulmonai gyvena, retai kada sugriaunamas, o tokiems uždraustiems "pagalbininkams", kaip alkoholis ar narkotikai arba tokiai sunkiai nuodėmei kaip savižudybė, pasiduodama retai. Musulmonai stiprybei pagalbos ieško maldoje, Korano skaityme ir prisimenant Dievą (zikru-Llah), kaip tai pataria mūsų Viešpats:

"O jūs, kurie tikite! Sau pagalbai šaukitės kantrybę, ramybę ir maldą-ALLAHAS iš tiesų maloningas tam, kas kantrus ir kieno dvasia rami. (...) Iš tiesų, mes išbandome jus baime ir badu, gėrio netektim, gyvybių (tų, kurie brangūs) praradimu, (darbo) vaisių praradimu. Pranešk gerąją Žinią tiems, kas ramiai kenčia (nelaimės), visiems, kas liūdesio minutę kalba: "Iš tikrųjų mes visi Dievo valioje ir tik pas Jį sugrišime"⁵⁶, -jie-tai tie, ant kurių nusileis Dievo malonė ir palaiminimas, ir juos nukreips Jis teisingu keliu".

(Šv. Koranas 2:153-157)

⁵⁶ Arabų kalboje tie žodžiai "Inna li-Llahi wa inna ilaihi radži'un" (2:156). Juos taria musulmonai, išgirdę žinią apie mirtį ar nelaimę. Pranašas (ramybė ir palaima jam) pasakė: "Kiekvienas musulmonas, kurį ištiko nelaimė, ir jis sako tai, ką liepė Allahas: **"Iš tikrųjų, mes priklausome ALLAHUI, ir pas Jį sugrižtame" (2:156)**. O Viešpatie, apdovanok mane už tą nelaimę ir duok man gerybę, didesnę nei ji-Allahas jam mainais duos gerybę, didesnę nei ji" (Muslim).

Todėl tikėjimas dieviškaisiais veiksmais reiškia įsitikinimą Dievo begaline išmintimi ir žinojimu, taip pat Jo tobulyste bei Jo planų teisingumu. Tai ne fatalizmas, pasyvumas ar susitaikymas, tai vienas iš musulmono tikėjimo komponentų, tai tikėjimas Dievo Valia ir paklusimas jai. Kitaip tariant, tai supratimas, kad, nepriklausomai nuo žmogaus norų, viską lemia Dievo Valia, ir privalome jai paklusti, nes ji negali būti niekas kitas kaip gėris.

"Kas Viešpaties pykčio bijosi, tam Viešpats duoda išeitį [iš sunkumų] ir duos, kas (gyvybei) reikalinga, iš kur (iš kokių šaltinių), jis visai nežino. Ir kas Viešpačiui savo maldas skiria, tam nereikia nieko kito, išskyrus Jį..."
(Šv. Koranas 65:2-3)

IV-Skyrius

Islamo ramsčiai

Po to, kai mes sužinojome apie islamo mokymus, logiška būtų paklausti, kaip musulmonai juos prisimena ir jų laikosi. Atsakymas toks: laikosi islamo ramsčių, prisakytų Dievo, pagalba.

Mes jau supratome, kad Dievui nieko iš Savo kūriniių nereikia, Jam nereikalingas mūsų nuolankumas, šlovinimas ir garbinimas. Mes paklūstame Jam, nes Jis, kaip mūsų Viešpats, turi teisę į garbinimą, kuris yra mūsų paklusnumo, nuolankumo ir meilės Jam ženklas. O mes esame tie, kuriems garbinimas yra gerovė, nes būtent garbinimo dėka mūsų ryšys su Dievu pasidaro gyvas, aiškus ir stiprus.

Yra penki islamo ramsčiai, iš kurių keturi yra garbinimo aktai, prisakyti Dievo:

1. tikėjimo liudijimo išpažinimas (šahada)-islamo priėmimas;
2. penkių kasdieninių maldų laikymasis (salat);
3. pasninko laikymasis Ramadano mėnesį (saum);
4. išmaldos vargšams dalijimas (zokat);
5. piligriminė kelionė į Mekką (hadž).

Šie garbinimo aktai vykdomi tiksliai taip, kaip juos perdavė pats Pranašas (ramybė ir palaima jam). Taip, mes meldžiamės būtent taip, kaip meldėsi ir Dievo Pasiuntinys (ramybė ir palaima jam), o jo mokytojas maldoje buvo angelas Gabrieliuss (ramybė jam). Mes laikomės pasninko taip pat, kaip to laikėsi Pranašas (ramybė ir palaima jam) ir kurio taisyklės jis sudarė. Mes ruošiames į piligrimines keliones (hadž) taip, kaip jis tai darė, o jis darė taip, kaip prieš tūkstančius metų pranašas Abraomas (ramybė jam), kurį taip pat to išmokė angelas

Gabrielius (ramybė jam). Pranašas (ramybė ir palaima jam), kilniausias ir tobuliausias iš žmonių, visame kame yra mūsų pavyzdys, kuriuo su pagarba mes sekame.

1. Tikėjimo išpažinimas (šahada)

Pirmasis ramstis-tikėjimo išpažinimas, kurį sudaro tokia formulė: "Aš liudiju, kad nėra kitų dievo, išskyrus Allahą, ir liudiju, kad Muhammedas-Allaho Pasiuntinys" (arabiškai: "Ašhadu an le ilacha illia-Llah. Ua ašhadu anna Muhammadan rasulu-Llah").

"Nėra kitų dievo, išskyrus Allahą"-jeigu tai akivaizdu, tuomet mums tikrai neverta kreipti dėmesio į daugybę mažų "dievukų", kuriems atsidavę žmonės. Kažin, ar galima šioje vietoje ginčytis, nes šioje sumaterialintoje epochoje mes, žmonės, esame atsidavę begalybei dievų.

Jeigu nėra kitų dievų, išskyrus Dievą, tuomet niekas kitas nėra vertas mūsų garbinimo. Teisę į mūsų tarnavimą, paklusnumą ir ištikimybę turi tik mūsų Kūrėjas. Todėl pirmoji tikėjimo išpažinimo dalis kalba apie du dalykus: apie mūsų tikėjimą Vieninteliu Dievu ir apie Jo išskirtinę teisę būti pripažintam Viešpačiu.

Antrojoje šahados dalyje mes liudijame ir parvirtiname faktą, kad Muhammedas (ramybė ir palaima jam) yra Dievo Pasiuntinys, tuo pačiu skelbdami, kad mes tikime jo pasiuntinybės misija ir pranašavimu, o taip pat, kad mes priimame jo perduotą Žinią kaip gautą iš Kūrėjo. Tuo pačiu mes paskelbiame ir apie savo nusiteikimą vadovautis mokymais, kuriuos gavo iš Viešpaties, o taip pat ir jo gyvenimo pavyzdžiais, arba sunna.

2. Penkios kasdieninės maldos (salat)

Salat, privaloma islamo malda, yra pats reikšmingiausias ir svarbiausias aktas islamo paklusnume. Tačiau salat-tai ne įprastinė žodžio "malda" reikšmė. Tai greičiausiai trumpa maldos tarnystė, vykdoma penkis kartus per dieną prisiminti Aukščiausiąjį Dievą ir Jį pašlovinti. Šio garbinimo akto metu mes stovime ir kalbame ištraukas iš Šventojo Korano, o taip pat pagarbiname Dievą tuo momentu, kai lenkiamės Jam ir klūpime prieš Jį ant kelių.

Šių penkių maldų laikas yra pritaikytas dienos aktyviam gyvenimui. Pradedame dieną su salat auštant (dar nepatekęs saulei)-tuo metu, kai pasaulis bunda iš naktinio gyvenimo. Vidurdienį, kuomet jau esame užbaigę rytinius darbus ir įprastai prasideda pietų arba siestos pertrauka⁵⁷,-tai antrojo salat laikas. Trečiojo salat laikas ateina vėlesnę dienos dalį-įprastai tuomet, kai žmonės grįžta iš darbų (arba, kaip tai kai kuriuose kraštuose įprasta, kai po pietų poilsio žmonės vėl pradeda dirbti). Saulėlydis, kuomet dienos darbai baigti, ir artinasi naktis,-tai ketvirtojo salat metas. Penktasis atliekamas naktį.

Svarbu paminėti, kad laikas atlikti kiekvieną salat nėra tiksliai apibrėžtas. Atvirkščiai, visų maldų atlikimui yra skirtas tam tikras laiko tarpas,-pavyzdžiui, nuo 6:05 iki 7:20 ryto ar nuo 12:33 iki 2:45 dienos. Nors visų geriausia yra melstis pirmojoje nurodyto laiko dalyje, tačiau mes tai galime atlikti bet kuriuo nurodyto tarpo laikotarpiu.

Musulmoniškuose kraštuose kvietimas maldai (azan) iš mečečių praneša tikintiesiems, kad maldos laikas jau prasidėjo,

⁵⁷ Nors tai nėra taip įprasta Vakaruose, daugumoje musulmoniškų kraštų tai kasdieninis elementas.

ir kad mečetėje greitai bus atliekamas kolektyvinis salat. Vakaruose dauguma mečečių arba islamiškų centrų turi sąrašus, kuomet turi būti atliekamos maldos, todėl tokiu būdu nesunku susigaudyti, kuomet reikia tiksliai atlikti salat.

Kodėl meldžiamasi penkis kartus per dieną?

Ką musulmonams duoda toks dažnas salat atlikimas? Atsakymas toks: tai išsaugo mūsų ryšį su Dievu, padeda palaikyti tiesioginį kontaktą su Juo. Tai primena apie Jo mokymus, apie mūsų pareigas, taip pat apie ateisiantį susitikimą su Juo Būsimajame Gyvenime. Reguliarus salat taipogi padeda šalintis blogio ir gundymų, ugdo griežtą individualią discipliną ir padeda išsaugoti tyrą širdį, kaip tai pataria Dievas:

"Sau į pagalbą pasikvieskite kantrybę, ištvermingumą ir maldą,-tai yra našta, bet ne tiems, kurių širdys dievobaimingos, ir jie tvirtai tiki, kad susitiks savo Valdovą ir grįš pas Jį (visiems laikams)".

(Šv. Koranas 2:45-46)

Jeigu mes skelbiame, kad tikime Dievą, mylime Jį ir siekiame Jam įtikti, mūsų žodžiai nedelsdami turi virsti darbais. Todėl mes privalome galvoti apie Jį ir kreiptis į Jį vis iš naujo ir iš naujo, dieną ir naktį, šlovindami Jį, dėkodami Jam ir prašydami Jo atleidimo, pagalbos ir palaikymo, kai mums to reikia.

"Ir tie, kurie tvirti (tikėjimu savo), siekdami pamatyti Viešpaties veidą ir atlieka maldą (tinkamomis valandomis), ir dalinasi tuo, kuo Mes juos apdovanojom,

**atvirai ar paslapčia,-jie savo dora uždengia blogį, ir ... jiems
-buveinė amžina..."**

(Šv. Koranas 13:22)

"...Juk jūsų Viešpats yra Vienintelis Dievas, ir būkite ištikimi tik Jam Vienam; o tu (o, Muhammedai!) pradžiugink gerąją Naujieną visus tuos, kurių širdys iš pagarbios baimės apmiršta vos išgirdus ALLAHO vardą, kurie kantriai neša juos užgulusių naštą ir reguliariai atlieka maldą ir dalinasi tai, kuo juos apdovanojome".

(Šv. Koranas 22:34-35)

"...malda juk [besimeldžiančius] nuo niekšybių (saugo) ir nuo gėdingų darbų (apgina). Be abejonės, ALLAHO prisiminimas-(jūsų pareiga) didis (prieš Jį), ir Jam žinomi visi Jūsų darbai".

(Šv. Koranas 29:45)

Tiems, kuriems yra poreikis melstis daugiau negu penkis kartus per dieną, skirtas papildomas laikas atlikti salat, o taip pat ir papildomos priežastys jo atlikimui. Ypatingai vertinamas salat paskutinėmis nakties valandomis, kuomet kiti miega, tai yra, tuo laiku, kada mes esame labiau priartėję prie Maloningojo Viešpaties⁵⁸.

⁵⁸ Pranašas pasakė: "...O kuomet praeina trečdalis arba pusė nakties, Jis nusileidžia į žemiausią dangų. Didis ir Visagalis, ir sako: "Jei yra prašančių, Aš juos apdovanoju. Jei yra prašančių atleidimo, Aš jiems atleidžiu. Jei yra atgailaujančių, Aš priimu jų atgailą. Jei yra besišaukiančių, Aš jiems atsakau." (Ahmad)

Švara ir kūno apdangalai

Dievas Korane mus moko būti švariais, kai meldžiamės. Ant mūsų kūno ar drabužių negali būti jokių šlapimo ar kitos nešvaros žymių. Vieta, kur mes meldžiamės, taip pat privalo būti švari, be to, mes galime ją apdengti kokios nors medžiagos skiaute ar kilimėliu. Prieš maldą vykdomas mažasis apsiprausimas (vudu‘) (plačiau apie tai VIII skyriuje). Moterys privalo pilnai uždengti savo kūną, išskyrus veidą ir rankų plaštakas.

Kaip atliekamas *salat*

Kiekviena iš penkių maldų susidaro iš nustatyto ciklą arba raketų kiekio. Kiekviename rakate mes iš pradžių stovime ir sakome ištraukas iš Korano. Vėliau atsiklaupiame ir tyliai ištariame tris ar daugiau kartų "Šventas mano Didis Viešpats (Subhana Rabbija-l-‘Azym)". Po to mes atsiklaupiame veidu į žemę, tris ar daugiau kartų ištardami "Šlovė mano Aukščiausiam Viešpačiui (Subhana Rabbija-l-A‘la!)". Kiekvieno salato antrame ir paskutiniame rakate mes kuri laiką pasėdime, pagarbindami Dievą ir prašydami palaiminimo Jo mylimajam Pranašui (ramybė ir palaima jam). Po viso to salat užbaigiamas islamišku pasisveikinimu "Ramybė jums ir Allaho malonė" ("As-salamu ‘aliaikum ua rahmatu-Llah").

Maldavimas

Musulmonai taip pat kalba daugkartinius maldavimus (du‘a‘), t.y. neformalias (nenustatytas), asmenines maldas, kurių metu mes kalbamės su savo Viešpačiu, prašydami Jo

atleidimo, dėkodami Jam už gera, meldamiesi už kitus, išreiškdami savo susirūpinimą ir problemas, o taip pat prašydami Jo pagalbos viskam, kur mums jos reikia, nes Jis sako:

"Manęs šaukitės, Aš atsakysiu!"

(Šv. Koranas 40:60)

Tokioms maldoms nėra nustatytos nei laiko ribos, nei kaip jas atlikti. Po formalaus salat atlikimo musulmonai tradiciškai pasilieka maldos vietoje prašydami Pranašui (ramybė ir palaima jam) palaiminimo, šlovindami Dievą, o taip pat išreiškdami ir savo asmeninius maldavimus.

Dar viena tinkama proga maldavimui arba du‘a‘-klūpėjimas kniubščia ant žemės salat metu. Klūpėjimas yra pati nuolankiausia poza, kokią tik mes galime išreikšti prieš savo Kūrėją, taip pat tai priartinanti mus prie Jo poza. "...Iš tikrųjų man uždrausta skaityti (Koraną) nusilenkus ar atsiklaupus. Nusilenkę garbinkite Viešpatį. Atsiklaupę susikaupkite maldoje -to užteks, kad gautumėte atsakymą" (Nasa‘i).

Dauguma musulmonų su Dievu kalbasi savo viduje. Galime kalbėtis su Juo bet kokia kalba, bet koku mums palankiu laiku ir dėk įvairiausių priežasčių būdami užtikrinti, kad Jis mus girdi ir atsilieps.

"Kuomet mano tarnai klausia apie Mane tavęs [Muhammedai], Aš esu arti ir į kiekvieną šauksmą, kai jis kreipiasi į mane malda, atsiliepiu. Tegul ir paklusnūs būna mano kvietimui ir tegul įtiki, kad keliu teisingu eitų".

(Šv. Koranas 2:186)

Tačiau kartais mūsų maldos nesulaukia atsakymo arba jis būna ne toks, kokio mes tikėjomės. Tokiu atveju galime būti

užtikrinti, kad tai ne dėl to, kad Maloningasis Viešpats atmetė mūsų prašymą. Greičiausiai taip galėjo atsitikti dėl to, kad mes prašėme to, kas mums neišeitų į naudą, arba Jis, gali būti, atidėjo atsakymą kitam, labiau tinkamam metui, galbūt netgi Būsimajame Gyvenime.

***Salat* ligos metu arba kelionėje**

Kasdieninis *salat* yra privalomas kiekvienam musulmonui-tiek vyrui, tiek moteriai, sukakus pilnametystei⁵⁹. Jeigu kas nors praleido maldą nustatytu laiku, jis turi ją atlikti vėliau. Tačiau moterys yra laikinai atleidžiamos nuo maldos menstruacijų metu ir kuri laiką po gimdymo; maldų, praleistų tais periodais, nereikia atlikti vėliau.

Jeigu kas nors serga arba yra neįgalus, tuomet leidžiama atlikti *salat* sėdint arba gulint, o taip pat apsiprausimą prieš maldą (vudu‘) pakeisti sausu apsivalymu (tajammum). Jeigu kas nors keliauja, maldos gali būti sutrumpintos arba apjungtos, tai yra, keturių raktų maldą gali būti sutrumpinta iki dviejų raktų, o dvi viena po kitos einančios maldos atliekamos iš karto.

Kadangi *salat* yra privalomas, atėjus laikui, musulmonai stengiasi rasti tinkamą vietą maldos atlikimui. Taigi nebėra keista matyti musulmonus, besimeldžiančius po atviru dangumi, įstaigose, mokyklose, ligoninėse, oro uostuose ar lėktuvuose.

⁵⁹ Nuo ‘Amra ibn Šu‘aiba, kuriam pasakojimą perdavė jo tėvas nuo jo dėdės, tebūna Allahas jais patenkintas. Allaho pasiuntinys sakė: "Liepkite savo vaikams kalbėti maldą, kai jiems sukaks septyneri metai, ir bauskite juos (už nevykdymą), kai jiems sukaks dešimt metų, ir guldykite juos į skirtingas lovas" (Abu Daud)-red. past.

Bendruomeninė malda

Salat labiau tinka atlikti kolektyviai mečetėje ar namuose kartu su šeima, o ne individualiai. Vyrams dalyvauti vidurdienio Penktadieninėje bendruomeninėje maldoje (Džiumu‘a) mečetėje yra privaloma, jeigu tik neatsiranda rimtų kliūčių (plačiau apie tai žr. V skyriuje).

3. Privalomas aukojimas vargšams (zakat)

Arabiškas žodis "zakat" reiškia "valymas". Šio privalomo akto kontekste zakat reiškia kieno nors turto apvalymą paaukojant išmalda vargšams. Kadangi anglų kalboje tokios pat reikšmės žodžio nėra, jis dažnai verčiamas kaip "įnašas vargšų naudai", "mokestis vargšams" arba paprasčiausiai "išmalda".

Zakat būtinybė tokia svarbi, kad Dievas Korane visur apie tai primena (kaip ir apie salat būtinumą). Jeigu Tvėrėjas turi teisę į mūsų nuolankumą, tai į mūsų turtą, kurį Jis mums patikėjo, turi teisę mažiau apdovanotas.

Kadangi viskas, ką mes turime, yra Viešpaties mums patikėta, tokiu atveju mes nesame kieno nors valdytojai. Viskas priklauso Dievui, o ta nedidelė dalis, kuo Jis mus apdovanojo, atiteko mums kaip labdara. Po to, kai viską, kas priklauso, atiduodame, likusia turtą dalimi galime naudotis patys. Dievas sako:

"Iš tiesų, žmogus buvo sutvertas neramus. Kai jį paliečia blogis, jis pilnas (nesibaigiančių) dejonių; kai gėris jį aplanko, šykštus (ir besotis) tampa. (Tačiau ne tokie tie), kurie (prieš Viešpatį) kas maldoje nuolankūs, kas meldžiasi

pastoviai ir kurių turtuose visada yra dalis tiems, kas pagalbos šaukiasi ir tiems, kas pagalbos tyliai prašo; ir tie, kurie tiki Diena (Viešpaties) Teismo, ir tie, kas Viešpaties baudimo bijo..."

(Šv. Koranas 70:19-27)

Korane Dievas nurodo, kad zakat skirtas tiems, kam jo reikia, kas neturi minimalių pragyvenimo sąlygų; reikalingiems pagalbos maldininkams; skolų naštos slegiamiems musulmonams; tiems, kas tarnauja islamo naudai; kas šiuo metu teisingai kovoja dėl islamo; taip pat dėl kitų dalykų islamo naudai. Jis taip pat gali teikiamas tiems asmenims, kurie nėra išvardinti arba per mečetę ar kitą islamišką instituciją, kuri renka ir išdalija piniginių zakat.

Zakat yra mokamas nuo didelio turto, bet ne nuo kasdien naudojamų daiktų tokių kaip namas, automobilis, baldai, rūbai ir t.t. kategorijos, nuo kurių yra mokama, tai piniginės akcijos, auksas ir sidabras, viršijantis minimalų kiekį, išnuomota nuosavybė, turto atsargos, grūdai ir galvijai. Šios kategorijos apmokestinamos zakat pagal nustatytus tarifus⁶⁰ po to, kai jie metus laiko išbuvo kieno nors nuosavybe.

Labdara

Prie zakat daugelyje Korano eilučių rašoma apie labdaringą veiklą, pavyzdžiui:

"Toli jums iki dievobaimingumo, kol savo noru nedalinsite to, kas jums patiems svarbu bei miela; ir ką jūs bedarytumėte Viešpats iš tiesų tai žino".

(Šv. Koranas 3:92)

⁶⁰ Pavyzdžiui, aukso ir sidabro mokesčio dydis yra 2,5%.-red. past.

"Jeigu išmaldą davėte viešai, tai yra dora; kuomet žmogų sušelpėte niekam nematant, tai jums geriau, tai užglaistys dalį jūsų blogų darbų,-juk ALLAHAS žino, ką jūs darote!"

(Šv. Koranas 2:271)

"Visi jūsų turtai ir vaikai-išbandymas jums. O pas Dievą yra didžiulis atlyginimas. Todėl bijokite Jo pykčio, paklusnūs būkite ir dosnūs. O tie, kas savo sielą apsaugos nuo šykštumo,-tiems sėkmė. Jeigu jūs atliksite tai dėl ALLAHO, Jis dvigubai jums atlygins,-ALLAHAS juk be galo dėkingas ir maloningas..."

(Šv. Koranas 64:15-17)

4. Pasninkas ramadano mėnesį (*syjam* arba *saum*)

Pasninko ramadano mėnesį laikymasis yra dar vienas paklusnumo aktas. Nors musulmonai dažnai pasninkauja prieš ramadaną, laikymasis pasninko per šį šventą mėnesį yra privalomas visiems suaugusiems musulmonams, kurie yra sveiki ir neturi priežasties, dėl kurios atleidžiama nuo pasninkavimo.

Pasninkavimas yra svarbi tradicija daugelyje religijų, kur pasninkas laikomas bausme už padarytas nuodėmes. Tačiau ramadano mėnesio pasninkas skirtas ne tam. Jis greičiausiai paskirtas tam, kad jo laikydamiesi, musulmonai išmoktų prisiminti Dievą per discipliną ir savo bazinių poreikių (nafs) savikontrolę.

Kalbant apie fizinį lygmenį, šio mėnesio nustatytu laikotarpiu, t.y. dienos metu, atsisakome patenkinti tuos

poreikius, kurie yra leidžiami kitu metu. Tokiu būdu mes savo Viešpaties valia mokomės kontroliuoti savo kūniškus poreikius ir norus. Viso to rezultatas yra mūsų sielų išlaisvinimas ir galimybė valdyti nuolatinius kūno reikalavimus valgyti, gerti ir mylėtis. Ši paprasta fizinė kontrolė tampa pagrindu kontroliuoti akis, ausis, liežuvį ir žemas aistras.

Pasninko laikymasis mus taip pat moko lankstumo mūsų įpročiuose ir kūno patenkinimo reikaluose. Neskaitant to, laikinas alkio ir troškulio išgyvenimas mus moko kentėti ir rūpintis tais, kurie nuolat badauja ir trokšta.

Islamiškas kalendorius

Dar iki Pranašo (ramybė ir palaima jam) laikų arabai naudojami Mėnulio kalendoriumi, kuriame kiekvienas mėnuo prasideda tuomet, kada pasimato jaunas mėnulis. Ramadanastai devintas islamiškų metų mėnuo. Būtent vieną tokią ramadano naktį angelas Gabrielius (ramybė jam) pirmą kartą pasirodė pranašui Muhammedui (ramybė ir palaima jam) Hiros uoloje, atskleisdamas jam pirmąjį Korano apreiškimą ir pranašystę⁶¹. Apie šį šventą mėnesį Dievas sako:

"Ramadano mėnuo yra tas, per kurį (Viešpaties) siųstas Koranas mokyti žmones ir kuris aiškiai nurodo ir atskiria (gėrį ir blogį); ir tas, kuris pasninką pradeda (namuose), pasninkauti jį turi, o tas, kuris serga ar keliauja, priskirtas pasninko dienas turi atidėti vėlesniam laikui,-ALLAHAS jums palengvinimo nori, Jis nesiekia jums apsunkinti gyvenimo, kad jūs galėtumėt užbaigti jums Jo paskirtą (pasninko) dienų skaičių. Ir šlovinanti Jį už teisingą vedimą,-galbūt jūs būsite dėkingi".

(Šv. Koranas 2:185)

⁶¹ Ši naktis žinoma kaip Galybės naktis (Leilat al-Kadr).

Pasninko laikymosi tvarka

Įprasta musulmonų ramadano diena tokia: kai tik nusileidžia saulė, nutraukiam pasninką pavalgydami datulių, vandens, pieno ar kokio kito lengvo maisto. Toks pasninko nutraukimas vadinamas *iftar*. Po pasimeldžiame saulėlydžio malda, pietaujame ir kurį laiką ilsimės.

Po naktinės maldos iš karto seka papildomas salat, kuris vadinasi *tarauich* ir atliekamas tik per ramadano mėnesį. *Tarauich* malda yra pageidaujama, bet ne privaloma; ją galima atlikti namuose arba mečetėje aštuoniais ar dvidešimčia rakatų (ciklų), atliekamų po du. Ramadano mėnesį daugumoje mečečių skaitomas visas Koranas: dalimis *tarauich* maldos metu, naktį.

Pranašas (ramybė jam ir palaima) patarė antrą kartą pavalgyti prieš auštant, kad pasisemtume jėgų visai dienai. Tas maistas vadinamas *suhur*, o po jos seka aušros malda. Po to mes vėl galime atsigulti, tačiau tai nepageidaujama, arba užsiimti savo įprastais kasdieniniais darbais iki pat saulėlydžio, kuri užbaigia pasninko periodą.

Ramadas, Dievo mėnuo

Nors musulmonai ir taip privalo būti atsidavę Dievui ir visą laiką nepriekaištingai elgtis, tačiau ramadas-ypatingas mėnuo. Tai šventas mūsų Viešpaties mėnuo. Jo pagalba stengiamės kontroliuoti savo *nafs*, tam pasitelkdami daugybę priemonių.

Būtinasis pasninko laikymasis-tai paprastas pasninkas, pagrindinių kūniškų poreikių atsisakymas dienos valandomis: atsisakymas tuo metu visko, kas įprastai leidžiama, t.y. nuo bet

kokio maisto, gėrimo ir santuokinių santykių⁶² (tačiau visa tai leidžiama nuo saulėlydžio iki aušros). Tačiau giliau žvelgiant, musulmonai "susilaiko" nuo viso to, kas nepatinka Dievui: nuo nuodėmės akims, ausims, liežuviui ir rankoms, bet kokio melo, keršto ir pykčio, taip pat nuo poelgių ir taisyklių laužymo. To mėnesio pagrindiniai dalykai yra disciplina sau pačiam ir savęs vertinimas.

Be to, ramadanas-tai intensyvaus Korano skaitymo metas. Dauguma musulmonų per šį mėnesį perskaito visą Šventąją Knygą. Tai dosnumo, labdaros ir kitų gerų darbų laikas. Tą mėnesį musulmonai dažnai susirenka kartu vakarais pavalgyti pietus ir pasimelsti. Pakviesti besilaikančius pasninko musulmonus į svečius ir pamaitinti, ypač tuos, kurie neturi šeimos, laikoma geru darbu.

Keletas sąlygų

Pasninko laikymasis privalomas jauniems musulmonams fiziškai subrendus. Tačiau daugumoje musulmoniškų šeimų vaikai pradeda pasninkauti žymiai anksčiau; yra laikoma, kad mažamečių vaikų pasninkavimas prilygsta privilegijai, taip pat tai brandos ženklas. Toks pasninko laikymasis palaipsniui padeda priprasti pasninkauti visą mėnesį.

Jeigu mes tuo metu keliaujame arba sergame, ir tai sukelia mums sunkumų, galime atidėti pasninkavimą iki to laiko, kai sąlygos normalizuosis. Moterims neleidžiama pasninkauti menstruacijų metu ir tam tikrą laiką po gimdymo; tačiau jos turi tai atlikti vėliau. Nėštumo metu arba maitinant

⁶² Tai reikia suprasti kaip santuokinius ryšius, kadangi lytiniai santykiai prieš santuoką bet kokių atveju yra uždrausti. Tabako vartojimas taip pat draudžiamas pasninko metu.

krūtimi, jeigu pasninkas apsinkina ar sukelia pavojų motinai arba kūdikiui, moterims leidžiama tai atidėti, tačiau jos nedelsiant turi tai atlikti vėliau, jei tik galės. Jeigu mes dėl kokių nors chroniškų ligų iš viso negalime pasninkauti, tada reikia mokėti labdaringą "išpirką": už kiekvieną praleistą dieną -vienų sočių pietų vertę.

Po ramadano užbaigimo musulmonai švenčia vieną iš dviejų pagrindinių islamiškų švenčių, 'Id al-Fitr, Pasninko užbaigimo šventė. Apie tai kalbėsime V skyriuje.

5. Pilgriminė kelionė (hadž)

Pilgriminė kelionė į Mekką nors kartą gyvenime yra penktas privalomas paklusnumo aktas. Viešpats pasakė:

"...Pilgriminę kelionę į Namus [į Kaabą] atlikti (tačiau tik tiems), kurie tai gali atlikti".

(Šv. Koranas 3:97)

Taigi hadžas yra privaloma musulmonams, jeigu jiems leidžia sveikata, jeigu turi pakankamai pajamų, kad turėtų kuo išlaikyti savo išlaikytinius jam išvykus, ir jeigu yra (garantuotas) saugumas kelionės metu į abi puses.

Hadžas-tai didžiausias visame pasaulyje tarptautinis susibūrimas. Paskutiniaisiais metais susirenka virš dviejų milijonų musulmonų iš beveik visų pasaulio kraštų hadžo laikotarpiu (kuris sutampa su kitomis islamiško kalendoriaus datomis). Tarp piligrimų neegzistuoja statuso skirtumai. Čia susimaišo visos rasės visiems kartu meldžiantis, gyvenant, bendraujant, valgant ir einant ilsėtis. Musulmonas, dalyvaujantis šioje pilgriminėje kelionėje, jaučiasi tik tos

didžiulės minios, besimeldžiančios Viešpačiui, dalele. Hadžas - didžiulis, jaudinantis ir nepamirštamas dvasinis išgyvenimas, tą patvirtintų kiekvienas, kuris ten dalyvavo.

Nejaugi Mekka yra laikoma hadžo vieta būtent dėl to, kad ten gimė Pranašas (ramybė ir palaima jam)? Ne, tie dalykai nesusiję. Priežastis ta, kad pranašas Abraomas (ramybė jam) kartu su savo sūnumi Ismailiu (ramybė jam) Dievo valios vedami čia pastatė pirmąjį žemėje paklusnumo Dievui pastatą, Šventąją Kaabą⁶³. Musulmonams Mekka, didžiųjų Dievo Namų vieta, reiškia dvasinį viso pasaulio centrą. Dievo paliepimu,⁶⁴ kiekvienas musulmonas, kad ir kokiam pasaulio krašte, salat metu turi atsigręžti veidu į Mekkos pusę.

Mekka-turbūt vienas iš niūriausių ir nesvetingiausių vietovių pasaulyje. Miestas glūdi įduboj, apsuptoį kadaise lava užlietų kalvų, ant kurių niekas neauga. Pagal Išmintingojo Viešpaties planą, toje vietoje nėra nieko tokio, kas patrauktų turistų ar pravažiuojančiųjų dėmesį. Todėl kai musulmonai išsiruošia į hadžą, jie važiuoja ne atostogauti ir ne dėl kitų pasaulietinių malonumų; jie vyksta išskirtinai vardan Dievo, ieškodami Jo atleidimo, malonės ir džiaugsmo. Didžiųjų Dievo Namų aplankymas yra viena didžiausių malonių, kokią tik gali musulmonas išgyventi.

Hadžo ritualai yra labai paprasti, ir apie juos galima rasti pasiskaityti bet kokiame žinyne šia tema.

⁶³ Žodis "Kaaba" arabų kalboje reiškia "kubas". Pagal islamo tradiciją, Adomo (ramybė jam) laikais Dievas pasiuntė iš Rojaus šventą akmenį į tą pačią vietą, kur dabar yra Kaaba. Panaudodamas šį akmenį, pirmasis pranašas Adomas (ramybė jam) pastatė pirmus Dievo Namus, kuriuos laikui bėgant pakoregavo. Po trijų tūkstančių metų Dievas atvėrė šią slaptą vietą pranašui Abraomui (ramybė jam), kuris toje pačioje vietoje iš naujo atstatė Dievo Namus, patalpindamas dangiškąjį akmenį į jo sienas.

⁶⁴ Žr. 2:144, 149-150.

V-Skyrius

Islamo šventės, žymios datos ir apeigos

1. Penktadienis (džiumu‘a)

Islame nėra poilsio dienos, kaip tai turi judaizmas ir krikščionybė. Tačiau penktadienis-pati gerbtiniausia savaitės diena, kuomet privalomas bendruomeninis salat⁶⁵ visame musulmoniškame pasaulyje.

Penktadienio malda atliekama mečetėje vidurdienio maldos metu ir vietoj jos. Jai ruošdamiesi, musulmonai pilnai apsiprausia ir apsirengia švariais rūbais, sekdami Pranašo (ramybė ir palaima jam) sunna (tradicija).

Maldininkams susirinkus, maldos vadovas (imamas) skaito pamokslą kokia nors įdomia ir svarbia tema, taip pat šlovina Dievą, prašo Jo palaiminimo Pranašui (ramybė ir palaima jam), prašo Jo malonės, pagalbos ir palaikymo. Dalyviai, susiskirstę į eiles, atlieka du Penktadienio maldos rakatus arba ciklus.

2. Dvi šventės (‘Id)

Arabų kalbos žodis "id" reiškia "šventė". Islame yra dvi didelės šventės, žinomos kaip *‘Id al-Fitr* ir *‘Id al-Adha*. Abiejų švenčių panašios apeigos.

Ryte atliekamas specialus salat al-‘id, kuriame (vadovaujantis Pranašo (ramybė ir palaima jam) nurodymais) priklauso dalyvauti visiems musulmonams. Dideliuose centruose, kur į šventinę maldą susirenka daugybė musulmonų,

⁶⁵ Penktadieninė malda mečetėje privaloma vyrams, o moterys gali rinktis.

malda atliekama arba po atviru dangumi, arba didelėse susirinkimų salėse.

Prieš maldą imamas skaito pamokslą. Po jo seka du salat 'Id rakatai, kurie pasižymi Allaho išaukštinimu ir Jo vienatiškumo patvirtinimu. Po maldos žmonės vienas kitą pasveikina.

Kiekvienai iš tų dviejų švenčių priskiriami labdaros atlikimo aktai. Apie tai pakalbėsime žemiau.

'Id-tai džiaugsminga ir šilta šventė, švenčiama iškilmingai ir džiaugsmingai. Per abi šventes musulmonai mėgsta apsirengti naujais rūbais ar bent geriausiais drabužiais, kokius jie turi, taip pat duoda savo vaikams pinigų ar teikia dovanėles. Vienas iš svarbiausių 'Id tradicijos elementų yra pasikviesti gimines ir draugus; taip pat gali būti rengiamos išvykos į gamtą, piknikai ir vakarėliai. Kiekviena musulmoniška šalis ar regionas ruošia skirtingus valgius abiem šioms šventėms. Neskaitant visų šventimo tradicijų, 'Id vis dėlto lieka religine švente.

Pasninko užbaigimo šventė ('Id al-Fitr)

Pagal islamo mėnulio kalendorių, pirmasis iš dviejų 'Id, 'Id al-Fitr ateina šavvalio, sekančio mėnesio po ramadano, pirmąją dieną. Ši šventė žymi pasninko mėnesio pabaigą ir reiškia grįžimą į įprastą tvarką. Šio 'Id šventimas tęsiasi tris dienas.

'Id al-Fitr metu duodama išmalda susidaro iš nustatyto kiekvieno šeimos nario mokesčio.⁶⁶ Tie pinigai atiduodami bet kuriam musulmonui (musulmonams), reikalingiems pagalbos,

⁶⁶ Ankstesniais laikais 'Id al-Fitr išmaldai davėsi konkretus grūdų matas. Šiais laikais vakarų pasaulyje tai pakeista į piniginę sumą, lygią normaliam patiekalui, kuri mokama nuo kiekvieno konkrečios šeimos nario.

kol ateina salat al-‘id laikas, tiesiai į rankas arba per mečetę ar kokią kitą organizaciją, užsiimančią pagalba vargšams.

Aukojimo šventė (‘Id al-Adha)

‘Id al-Adha tiesiogiai susijusi tiek su Pranašo Abraomo (ramybė jam) gyvenimo įvykiais, tiek su hadž. Jos šventimas tęsiasi keturias dienas.

Dieną prieš šį ‘Id, islamiško mėnesio zul-hidža naktį piligrimai atlieka pagrindinį hadžo ritualą-susirenka Arafato slėnyje netoli Mekkos, kur jie praleidžia likusią dienos dalį po vidurdienio maldoje prašydami atleidimo ir malonės sau ir kitiems. Dešimtą, vienuoliką, ir dvyliką zul-hidža mėnesio dienomis jie pratęsia hadžo ritualų vykdymą. Tarp šių ritualų-gyvulio aukojimas prisimenant pranašo Abraomo (ramybė jam) avies paaukojimą vietoj savo sūnaus Izmaelio (ramybė jam).

Tuo laiku, dešimtą zul-hidža mėnesio dieną, viso pasaulio musulmonai, kurie nedalyvavo hadže, pradeda ‘Id al-Adha apeigas nuo salat al-‘id. Tie, kurie turi galimybę, atlieka tokį patį aukojimą stebint šeimos nariams. Šio ‘id išmalda yra papjauto gyvulio mėsos porcija.

Vienas trečdalis paliekamas savo šeimai, ir ta dalis dažniausiai panaudojama pirmąją šventės dieną. Kitas trečdalis atiduodamas giminėms arba draugams (kurie taip pat gali pasidalinti savo papjautų gyvūnų mėsa). Likęs trečdalis duodamas vargšams. Tokios labdaros dėka daugelyje trečiojo pasaulio šalių, kur mėsa labai brangiai kainuoja, ‘Id al-Adha-tai galbūt vienintelis kartas metuose, kai vargšai gali ja gardžiuotis.

3. Galybės naktis (Leilat al-Kadr)

Tai naktis, kuomet angelas Gabrielius (ramybė jam) Hira' uoloje atskleidė Pranašui (ramybė ir palaima jam) pirmąjį Korano apreiškimą. Tikslī data nėra žinoma. Pranašas (ramybė ir palaima jam) patarė musulmonams laukti Galybės nakties ramadano paskutinio trečdalyo neporinėmis naktimis. Ši naktis įprastai švenčiama dvidešimt septintos ramadano dienos naktį, atliekant visą naktį salat ir skaitant Koraną.

4. Islamo naujieji metai (Hidžros diena)

Islamo naujieji metai prasideda data, kuomet Pranašas (ramybė ir palaima jam) persikraustė iš Mekkos į Mediną. Tokiu būdu, naujieji metai prasideda muharram mėnesio, pirmojo mėnesio pagal islamišką kalendorių, pirmąją dieną. Daugelyje musulmoniškų kraštų jis žymimas kaip reikšminga data.

5. Pranašo gimimo metinės (Maulid an-Nabi)

Pranašo (ramybė ir palaima jam) gimtadienis yra rabi' al-avval, trečiojo islamiško kalendoriaus mėnesio dvyliką dieną. Išreiškdami didelę pagarbą ir meilę Dievo Pasiuntiniui (ramybė ir palaima jam), musulmonai jo gimtadienį švenčia kaip vieną mėgstamiausių įvykių. Tačiau tuo pat metu Pranašo (ramybė ir palaima jam) gimtadienio šventimas yra ne religinė šventė, o tiesiog tradicija, pažymima susitikimais, radijo ir televizijos laidomis, skirtomis Pranašo (ramybė ir palaima jam) gyvenimui ir misijai, ir raginančiomis musulmonus sekti jo pavyzdžiu.

VI-Skyrius

Dvasinės vertybės ir jų savybės islame

Ar yra kas nors tokio, kas musulmonus skirtų nuo kitų? Taip, yra, jeigu mes esame iš tikrųjų sąmoningi ir atsidavę musulmonai. Skiriasi ne tik tikėjimas ir religiniai papročiai. Skiriamės taip pat ir savo vertybėmis ir principais bei iš jų išplaukiančiomis asmeninėmis savybėmis ir bruožais. Netrukus mes apžvelgsime keletą pagrindinių vertybių ir asmeninių savybių.

Bijojimas Dievo rūstybės (takua)

Takua-žodis, Šv. Korane naudojamas kalbant apie pagrindinius tikinčiojo bruožus: pastovus buvimas su Dievu mintyse, t.y. tai, kad mes nuolat esame Jo akivaizdoje, ir kad Jis girdi ir mato viską, ką mes matome ir darome.

Jeigu mes tuo tikime, šis stimulus turėtų mus visada skatinti elgtis gerai ir pagal mokymus, duotus Šv. Korane ir Pranašo (ramybė ir palaima jam) sunnoje. Nes visų labiausiai mes bijome mūsų Viešpaties rūstybės ir nuoširdžiai siekiame Jam įtikti.

Nuolankumas prieš Dievą ir paklusnumas Jam

Būti musulmonu nereiškia vien tik tai tikėti Dievo buvimu. Tai reiškia tikėjimą tuo, kad Jis geriausiai sutvarko visus mūsų reikalus, t.y. nuolankumas prieš Jį panašus į tai, kaip maži vaikai besąlygiškai tiki savo tėvais, kad jie dėl jų padarys visa, kas geriausia. Tai reiškia paklusti savo Viešpačiui ir su nuolankumu priimti viską, ką Jis siunčia, nors visa tai

visiškai nuo mūsų nepriklauso. Tai reiškia priimti Jį mūsų gyvenime kaip automobilio vairuotoją, o ne kaip bendrakeleivį ant galinės sėdynės. Tai reiškia palikti visus rūpesčius ir neramumus ir įsitikinti, kad viskas Jo rankose, ir kad tos rankos nukreips mūsų likimą ramia, saugia linkme.

Kantrybė, dėkingumas ir pasitenkinimas

Kadangi mes pripažįstame, kad viskas vyksta pagal Viešpaties valią, o ne mūsų pačių norus, todėl mes kantriai bandome priimti Jo valią, nes ji pasireiškia visose mūsų gyvenimo srityse. Bet kokiam sunkumui užėjus, mes priklausome nuo Jo malonės ir palaikymo. Mes vis iš naujo ir iš naujo Jam dėkojame už tai, ką Jis mums davė—mūsų gyvenimą, sveikatą, akis, ausis, dvi kojas vaikščiojimui, mūsų mylimus žmones, laisvę, taiką, darbą, pinigus, turta, maistą, pastogę, taip pat ir Savo neišmatuojamą gerumą. Ir stengiamės būti patenkinti visu tuo, ką daugiau ar mažiau turime.

Atsakomybė

Kada mes giliai įsisąmoniname islama, jis iš karto mummyse pažadina atsakomybės prieš savo Kūrėją jausmą. Jis nuolat primena, kad esame atsakingi už visus veiksmus ir už savo vidinę būseną, kuri gali būti labiausiai dėmesio vertas aspektas.

Jeigu mes įsitikinę, kad mūsų žodžiai ir poelgiai turi rimtas ir galbūt net ilgalaikes pasekmes tiek mūsų dabartiniam, tiek būsimajam gyvenimui, tai turėtų mus priversti būti atsargesniais, išmintingesniais ir saugotis neapgalvotų veiksmų. Negana to, mes turime būti pasiruošę priimti atsakomybę už viską, kas mums duota—už savo gyvenimą,

kūną, šeimą, darbą, turtą, visuomeninę padėtį, laiką, jėgas ir visa kita, žinodami, kad visa tai mums patikėta Dievo, tai yra, Dievas patikėjo viską mums, o už saugojimą tų vertybių atsakome mes patys.

Nuoširdumas

Kas yra nuoširdumas? Nuoširdumas reiškia, kad mes esame tokie, kokie mes patys sau atrodome, elgiamės taip, kaip kalbame, ir kalbame taip, kaip elgiamės, be jokios veidmainystės prieš Dievą ir prieš žmones.

Būti nuoširdžiu prieš Dievą reiškia, kad mes darome ką nors vardan Jo,⁶⁷ o ne dėl noro pasirodyti, ne dėl prestižo, valdžios, garbės ar kitokio pasaulietiško įvertinimo. O būti nuoširdžiu su kitais žmonėmis reiškia tą patį: veikti, kaip liepia širdis, o ne dėl kokių slaptų paskatų ar noro kitą išnaudoti, t.y. veikti dėl "politinių" motyvų. Dar tai reiškia pilną fizinį ir emocinį atsidavimą, nes mus jaudina visa tai, ką mes atiduodame savo Viešpaties teismui.

Garbė, prigimties vientisumas, orumas ir savigarba

Atsidavę musulmonai-tai visų pirma žmonės, kurie labiausiai vertina savo garbę ir prigimties vientisumą ir nebendruoja su tais, kurie gali žėisti jų garbę. Šitie garbės ir prigimties darnos keliami aukšti standartai pirmiausiai yra pagrindas mūsų vertei ir savigarbai. Iškeldami šias vertybes, mes siekiame išvengti situacijų, kurios galėtų mūsų pačių ar kitų poelgiai papikinti mūsų Viešpatį. Nes žinome, kad garbės,

⁶⁷ Žr. 76:5-9; 92:17-20.

prigimties vientisumo, vertės ir savigarbos netekus, juos susigražinti bus labai sunku, todėl mes darome viską, kad juos išsaugotume.

Užuojauta ir gailestingumas

Tai du svarbiausi mūsų Viešpaties atributai. Mes kaip Jo tarnai darome viską, kas nuo mūsų priklauso mėgdžiodami šias dieviškas savybes. Kadangi mes tikimės Dievo malonės, mes privalome užjausti kitus žmones, jausti meilę visiems kūriniamis ir visada linkėti gero kitiems ir melstis už juos. Į žmonių broliją mes turime žvelgti su kantrybe ir bendruomeniškumo kriterijumi, o nežiūrėti į tai iš apsiribojimo ir šovinizmo pozicijos. Taigi mes turime rūpintis ir jausti užuojautą viso pasaulio žmonėms, o ne vien tik sau, būti neabejingiems kitų poreikiams ir skausmui ir daryti viską, kas nuo mūsų priklauso, kad padėti.

Kuklumas

Išdidumas ir garbės troškimas-vieni iš nepriimtinausių bruožų. Musulmonui pridera būti taikiam ir kukliam savo pasiekimuose, o ne juos demonstruoti. Jaustis viršesniau už kitą-tai tas pats, kas sekti Šėtono pėdomis, kuris buvo išvarytas iš Rojaus dėl išdidumo ir pavydo.

Tyrumas

Musulmono savigarba susijusi su jo ar jos vidiniu tyrumu. Be galo svarbu išlikti tyros širdies, laisvos nuo pavojingų jausmų, taip pat vengti bet kokių veiksmų, kad ir pačių nepavojingiausių, kurie gali nuvesti prie netyrų minčių, o

vėliau ir prie netyrų veiksmų. Čia svarbiausia-vengti situacijų, kurios veda prie uždraustų seksualinių jausmų ir veiksmų.

Susivaldymas, pakantumas ir atlaidumas

Pyktis būna dvejopos kilmės: pyktis vardan Dievo ir pyktis dėl savo nafs patenkinimo. Fiziologams ir mokslininkams žinoma, kaip pyktis kenkia mūsų ego; todėl mes neišvengiamai turime jį kontroliuoti ir pagal galimybes jį apmalšinti, o ne išlieti jį ant kitų.

Priešiškumo, nepasitenkinimo ir skriaudos bei neapykantos laikymasis-tai širdies ženklai, kad reikalingas apsivalymas. Kadangi mūsų Viešpats yra be galo geras, atlaidus ir kantrus, iš mūsų, Jo tarnų, taip pat reikalaujama kantrumo ir nusižeminimo bei atleisti kitiems jų klaidas. Mūsų dėmesys turi būti kreipiamas į mūsų pačių, o ne į kitų žmonių klaidas. Todėl svetimas klaidas, jeigu mums tokios žinomos, reikia slėpti, o ne jas nagrinėti ir kelti į viešumą.

Jautrumas, dosnumas ir kilnumas, svetingumas

Kaip jau galėjome pastebėti, islamas jautrumui skiria didelį dėmesį. Dosnumas duodant, dosnumas rūpinantis kitų poreikiais, svetingumas-šios dorybės islame užima centrinę vietą. Išlaidavimo, demonstravimo atsisakymas ne mažiau svarbūs. Šykštumą ir godumą bei mūsų nafs norus derėtų griežtai kontroliuoti.

Padorumas

Dievo Pasiuntinys (ramybė ir palaima jam) buvo geriausias padorumo ir tobulo charakterio pavyzdys. Taigi kuo

labiau musulmonai seka jo pavyzdžiu, tuo labiau jiems garbės. Iš tam tikrų aprašytų Pranašo (ramybė ir palaima jam) pasisakymų, t.y. hadisų rinkinių, žinome, kokios manieros yra priimtinos skirtingiems atvejams ir žmonių kategorijoms.

Padorumas reiškia susitaikymą su Viešpaties begaline didybe, pagarba ir klusnumas jo bausmėms, kantrybę sunkumuose ir išbandymuose, dėkingumą Jam už Jo gerumą, už tai, kuo Jis mus visus aprūpina ir norą pasidalinti jo dovanomis su kitais. Padorumas santykiuose su žmonėmis reiškia švelnumą, mandagumą, gerumą, norą padėti, bendradarbiavimą ir atidumą jiems rūpinantis kitų rūpesčiais kaip savo; kantrybę, pusiausvyrą ir geraširdiškumą; mokėjimą vertinti kitų žmonių gerus darbus ir nematyti jų klaidų; rūpestį išvengti viso to, kas galėtų pakenkti kitiems ar iššaukti jų nepasitenkinimą.

Pagarba

Pagarba kitiems-taip pat viena svarbiausių savybių islame. Kadangi Dievas mums, Adomo sūnums,⁶⁸ apdovanojo pagarba, mes taip pat vienas kitą turime gerbti. Ši pagarba neturi priklausyti nei nuo žmonių priklausymo kuriai nors rasei, lyčiai, nei nuo jų ekonominio statuso, nei nuo to, kuo jie užsiima ar kuo neužsiima, nei nuo visuomeninės padėties. Tai greičiausiai tai, kas duota Dievo kūriniais, į kuriuos Jis įpūtė Savo Dvasią⁶⁹ ir kuriems Jis davė nemirtingas sielas. Todėl, gerbdami kitus, mes iš tikrųjų pagerbiame Dievą, visų Kūrėją. Beje, islamas ypatingai ragina gerbti savo tėvus, gimines, mokytojus; tuos, kurie labiau gerbtini, išmintingi ar vyresni

⁶⁸ Žr. 17:70.

⁶⁹ Žr. 15:29; 32:9; 38:72.

savo amžiumi, taip pat tuos, kurie turi daug žinių, ypatingai religinėje srityje.

Gera valia

Noras melstis už sėkmę, laimę ir atleisti visiems Dievo tarnams yra vienas iš tikėjimo principų, apie kurį minima viename iš hadisų: "Netikės kas nors iš jūsų iki to laiko, kol nepanorės savo artimui to, ko nori sau" (Buchari). Ir atvirkščiai, pavydas ir siekimas kitam blogo yra atstumiantys bruožai, įbrukti Šėtono, kuriuos mes turime nedelsiant šalinti iš mūsų širdžių.

Broliškumas

Viso pasaulio musulmonai, tarp kurių yra visokiausių etninių ir kalbos grupių, sudaro vieną bendruomenę arba umma, kurioje musulmonai vienas kitą laiko broliais ir seserimis.

Nors tarp musulmonų egzistuoja begalė kultūrų ir skirtingų kalbų, rasiniai ir etniniai barjerai islame neegzistuoja. Greičiausiai, kalbų ar odos spalvos skirtumai žmonijos šeimoje laikomi Dievo išmintingumo ženklu.

"Iš Jo ženklų-tai, kad jis sukūrė dangus ir žemę, skirtingas jums davė kalbas ir spalvą (odos). Iš tiesų, tai ženklai tiems, kurie juos supranta."

(Šv. Koranas 30-22)

Tokia brolystė ir rasinės neapykantos nebuvimas tarp musulmonų yra vienas patraukliausių islamo bruožų,-būtent tai

labiausiai pritraukė Malkolmo Iks⁷⁰ dėmesį ir norą teisingai suprasti šią religiją.

Meilė mokslui ir žinioms

"Mano Viešpatie! Padidink mano žinias"⁷¹, -meldėsi Pranašas (ramybė ir palaima jam). Taip pat jis sakė: "Žinių ieškojimas-privalomas, siekite žinių nuo lopšio iki kapo". Žinoma, musulmonai tradiciškai vertino žinias ir jų siekė.

Žinios būna dvejopos kilmės, t.y. religinės ir "šviečiančios". Vertingesnės tos žinios, kurios padeda užsitarnauti Allaho malonę ir atneša gerį Jo tarnams.

⁷⁰ Malkolm Iks (Malkolm Litl)-grupės "Musulmonų mečetė" lyderis. Gimė 1925 m. Nebraskos valstijoje. 1947 m. priėmė islamą ir po apsilankymo Mekkoje pasivadino Hadži MalikŠahbaz. 1965 m. buvo nužudytas.-red. past.

⁷¹ Žr. 20:114.-red. past.

VII-Skyrius

Moralinės savybės ir elgesys

"Ne tai yra dievobaimingumas, kai jūs sukiojaties į rytus ir į vakarus, dievobaimingumas yra tuomet, kai tu tiki ALLAHĄ ir Paskutine Diena, ir angelais Jo, Raštu (Šventuoju) ir pranašais; mylėdamas (savo gerovę) viskuo pasidalini ir su tuo, kuris artimas tau kraujo ryšiais, ir su našlaičiu, ir su elgeta, ir su pakeleiviu, ir tiems, kas šaukiasi (pagalbos); ir duoti vergams išpirkai, atlikti malda, mokėti zakat'ą, sutarto žodžio laikytis; ir ištveringu būti, ir kantriu nelaimėje ir kančioje baimės ir nerimo minutę-tokie yra patikėję ir atsidavę ALLAHUI!"

(Šv. Koranas 2-177)

Šiame skyriuje pamatysime, kad islamas apima ne tik tikėjimą, tradicijas ir vertybes. Iš tikrųjų islamas-tai visa apimanti gyvenenos sistema, kurioje kiekviena gyvenimo pusė laikoma kažko vientiso dalelė. Musulmonui dera viską vertinti pagal vieną kriterijų, t.y. Dievo nustatytą kriterijų. Tai reiškia, kad nėra vienos elgesio taisyklės taip vadinamiems "šviečiamiesiems" dalykams, o kitos-tam, kas vadinama "religiniais" dalykais, kadangi islame religija apima viską.⁷² Nėra nieko "nereliginio", kadangi viskas-Dieviui. Pagal tokį supratimą, visa, ką daro musulmonas, yra laikoma

⁷² Taip, pavyzdžiui, nepriimtina dėvėti vienokį rūbą mečetėje, o užsivilkti kažką visai priešingo einant į paplūdimį. Analogiškai, nepatartina žiūrėti ar klausyti kažko per televizorių ar scenoje, į ką žiūrėti ir klausyti yra uždrausta kasdieniniame gyvenime. Mums nepatartina tai daryti, taip kaip nepatartina būti ir pasyviais tų dalykų žiūrovais ar klausytojais.

nuolankumu, jeigu tuo elgesiu siekiama tarnauti Dievui, o taip pat laikytis Jo įstatymų.

1. Apie Dievo įstatymus

Akivaizdu, kad jokia žmonių bendruomenė neegzistuos be taisyklių, nurodančių jos narių elgesį, sistemas. Daugelis žmonių laikosi savo valdžios įstatymų (arba visuomenės, šeimos, darbo kolektyvo ar organizacijos, kuriai priklauso), o jam nutarus nebesilaikyti, tokio poelgio pasekmės visiems puikiai žinomos. Ir kaip žmonių valdžios kuria įstatymus savo piliečiams, taip ir Dievas-Įstatymų Kūrėjas, nustatė įstatymus ir taisykles Savo tarnams⁷³, kurių nesilaikymo pasekmės taip pat akivaizdžios.

Islame įstatymai ir taisyklės nėra nustatyti konkrečiam -žmonijos istorijos periodui. Atvirkščiai, jie pritaikyti visiems žmonėms, visiems laikams ir visiems kraštams. Kadangi nežiūrint to, kad kai kurie gyvensenos bei kultūros aspektai keičiasi, gėrio ir blogio prigimtis nesikeičia niekada; kaip nesikeičia ir paties žmogaus prigimtis su savo skirtingomis ir visa apimančiomis grandimis, kurios žinomos tik pačiam Kūrėjui.

Svarbu suprasti, kad Dievas nekuria žmonėms taisyklių tam, kad būtų galima juos apsunkinti,-kaip tik atvirkščiai. Kas žino, kas iš tikrųjų mums yra gerai, o kas blogai? Akivaizdu, kad (tai žino) tik Dievas. Jeigu Jis nekurtų taisyklių, gali būti, kad mums viskas baigtųsi tuo, kad darytume vien klaidas, manydami, kad elgiamės teisingai.

⁷³ Civilizuotos visuomenės įstatymai ir normos intuityviai kuriami pagal Dievo įstatymus arba labai juos atitinka.

"Gali būti, kad jūs kažko nemėgstate, o tai jums į naudą, ir gali būti, kad kažką jūs mėgstate, o tai jums tik į bloga..."

(Šv.Koranas 2-216)

Todėl svarbu suprasti, kad visos taisyklės ir įstatymai, kuriuos mums sukūrė mūsų Kūrėjas, nustatyti dėl saugumo, malonės ir gėrio tiek šiame gyvenime, tiek ir Būsimajame Gyvenime.

2. Tai, kas leistina (halal) ir kas draudžiama (haram)

Dorovinis islamo kodeksas jokiu būdu nėra pernelyg išplėstas ar neapibrėžtas; atvirkščiai, jis labai trumpas ir konkretus. Veiksmai ir reiškiniai jame suskirstyti į aiškias kategorijas: leidžiama (halal), verta pagyrimo (mustahab), neutralu (mubah), nepageidaujama (makruh) arba uždrausta (haram). Visų pirma šios kategorijos paimtos iš Korano, taip pat Pranašo (ramybė ir palaima jam) sunnos: tai, ką jis darė pats, kalbėjo, patarinėjo, pateisino arba nepateisino.⁷⁴

Islame visa, kas gera ir leistina-tai halal, o tai, kas negera ir atneša blogį,-haram (kadangi gerų dalykų yra daugiau negu blogų, dauguma dalykų yra halal, o ne haram). Jeigu kas nors yra uždrausta kaip blogis, tai vietoj to leistini kiti, teigiami dalykai, tokiu būdu išeina, kad visa, kas uždrausta, nėra tai, be ko mes negalėtume apsieiti.⁷⁵ Visa tai, kas veda prie haram, ir

⁷⁴ Visa tai užrašyta hadisų knygoje apie Pranašo poelgius ir pasisakymus, kurie apima platų temų spektrą.

⁷⁵ Pavyzdžiui, jeigu kiauliena ir alkoholis yra draudžiami dėl savo bjaurumo, musulmonai vietoj to gali laisvai rinktis daugybę kitų

yra haram, o abejotinių dalykų reikia vengti. Geri norai nepaverčia to, kas yra haram, į tai, kas yra halal. Visa tai, kas yra haram, draudžiama visiems vienodai, nepriklausomai nuo padėties, turtų ar kitų kriterijų.

3. Islamiškos elgesio taisyklės

Pagrindinės taisyklės, kuriomis musulmonai vadovaujasi savo santykiuose su Dievu ir žmonėmis, yra tokios:

Žmogaus gyvybė yra neliečiama

Žmogžudystė, padaryta ne dėl savigyros tikslų ar kare vardan teisybės, laikoma viena iš didžiausių nuodėmių ir nusikaltimų (kalbant apie mirties bausmes, gyvybę gali atimti tikrai valstybė po teismo sprendimo). Savo paties gyvybės nutraukimas (savižudybė) taip pat laikoma sunkia nuodėme.⁷⁶

Kare ginkluota kova gali būti vykdoma tikrai išimtinai tarp karinių pajėgų. Terorizmo aktai ar piliečių užpuolimas islame griežtai draudžiami ir laikomi bjauriais dalykais, net jeigu juos atlieka veikėjai, pasiskelbę esantys musulmonai.

priimtinesnių mėsos ir gėrimų rūšių.

⁷⁶ Nuo Abu Hurairo, tebūna Allahas juo patenkintas. Allaho pasiuntinys kalbėjo: "Kas užmuš save geležiniu ginklu, tas (laikydamas) tą geležinį ginklą rankoje, muš pats save Pragarą ugnyje amžiams; ir kas išgers nuodus ir (tuo pačiu) nusižudys, tas gers juos gurkšniais Pragarą ugnyje amžiams. O kas nušoks nuo kalno ir užsimuš, tas kris ir kris į Pragarą ugnį amžiams" (Muslim)-red. past.

Svetimo turto neliečiamumas

Islamas neleidžia kėsintis į svetimą turta. Vagystė arba neteisėtas svetimo turto pasisavinimas sukčiavimo, apiplėšimo ar kitokiu būdu, yra draudžiama.

Disciplina sau ir savikontrolė

Musulmonams tenka patiems atsakyti už savo norų ir elgesio kontrolę. Nemokėjimas valdyti savo norų ir perdėtas mėgavimasis prabangos dalykais-visa tai laikoma bjauriais dalykais.

Dvasinio tyrumo, kuklumo ir skaistybės laikymasis

Moters garbei teikiama didelė reikšmė. Santuoka yra galimybė teisėtai ir vertai patenkinti vyro ir moters seksualinius poreikius, bet kokia kita seksualinio kontakto forma ne santuokoje yra uždrausta. Nesantuokiniai ryšiai, prostitucija laikomi sunkiomis nuodėmėmis, kurios kėsina į pačius visuomenės nekaltumo pamatus. Homoseksualizmas, biseksualizmas ir transvestizmas laikomi stambiomis nuodėmėmis, taip pat ir vyro bei moters prigimties, kurią Dievas davė kiekvienam žmogui, iškreipimu; Jis skelbia, kad

"Ir tiktai Jis kuria viską po porą-vyro ir moters lyties..."

(Šv.Koranas 53:45)⁷⁷

⁷⁷ Taip pat žr. 49:13; 75:39; 92:3.

Teisingumas, garbingumas ir patikimumas

Islamas reikalauja iš musulmonų visus darbus atlikti garbingai. Iš jų reikalaujama teisingumo ir pažadų bei pareigų laikymosi. Melas, apgaulė, neišpildyti pažadai ir pareigos, nesąžiningi darbai yra uždrausti.

Garbės ir teisingumo laikymasis

Musulmonai turi išlaikyti garbę ir teisingumą, visiškai nesvarbu, kieno: jų pačių, jų šeimos narių, draugų ar netgi priešų.⁷⁸ Toks vienodai matuojamas teisingumas taikomas visiems, neišskiriant rasės, religijos, lyties, padėties, turtų ar kitų kriterijų. Neteisingas elgesys su kitais dėl savo interesų neleistinas. Musulmonai privalo saugotis neteisybės ir kovoti su ja.

Asmeninių įžeidimų atleidimas

Dievas leidžia musulmonams atsisteisti už įžeidimą, bet tik tokiu atveju, jei tai bus teisėta. Tai reiškia, kad toks atsilyginimas turi atitikti įžeidimo lygį, tačiau ne jį iššaukti. Kraujo kerštas atskirų žmonių ar grupių, susijusių su tuo asmeniu, kas įžeidė, kerštavimas yra griežtai draudžiamas.

Nežiūrint į tai, kad materialinė kompensacija leidžiama, įžeidimo atleidimas rekomenduojamas kaip geriausia išeitis, padaranti tą asmenį, kuris atleidžia, naudingu Dievui ir vertu Jo įvertinimo.⁷⁹

⁷⁸ Žr. 4:135.

⁷⁹ Žr. 5:45; 7:199; 15:85; 42:37-43.

Žalos kitiems nedarymas

Gailestingasis Dievas draudžia musulmonams daryti žalą kitiems Jo tarnams tiek rankomis, tiek liežuviu. Mes jau kalbėjome apie pagrindinius žalos darymo būdus, tokius kaip žudymas, apiplėšimas arba melas. Kiti draudžiami veiksmai yra prievartos ir žiaurumo aktai, šiurkštumas, grubumas ir jėgos panaudojimas prieš kitą. Šmeižtas, arba piktžodžiavimas⁸⁰, špionažas, pasikėsinimas į kitų asmeninę ramybę-visa tai yra uždrausta.⁸¹ Pranašas (ramybė ir palaima jam) kalbėjo:

"Dievas žmogaus kuklumą vertina tuomet, kai žmogus palieka ramybėje tai, kas neliečia jo (paties)."⁸²

Dievas taipogi draudžia sarkazmą ir pajuoką, grubų melą ir kitų žmonių įžeidinėjimą bjauriais žodžiais.⁸³ Kitų bjaurių žodžių vartojimas kalboje, "slengas", prakeiksmas, priesaikos (priesaikos žodžių naudojimas) ir kitų įžeidinėjimas islame laikomas nepriimtiniu elgesiu.

Užsiiminėjimas palankia ekonomine veikla

Visos ekonominės veiklos rūšys, tokios kaip pramonė, žemės ūkis, prekyba halal prekėmis, prekių ir paslaugų paskirstymas, taip pat investicijos į halal veiklą-visa tai

⁸⁰ Nuo Abu Hurairo, tebūna Allahas juo patenkintas. "Allaho pasiuntinys kalbėjo: "Ar jūs žinote, kas yra ghyba (piktžodžiavimas)?" Žmonės atsakė: "Allahas ir Jo Pasiuntinys labiau nusimano!" Jis pasakė: "Priminimas tavo broliui to, kam jis jaučia nepalankumą". Kažkas paklausė: "O jeigu taip yra iš tikrųjų, kaip aš kalbu?" Pranašas atsakė: "Jeigu taip yra iš tikrųjų, tu savo broliui užtraukei nepalankumą, o jeigu taip nėra, tai tu jį apšmeižei: (Muslim).

⁸¹ Žr. 49:12.

⁸² Al- Muvata', 47. 1 3; Miškat al-masabih, 4839

⁸³ Žr.49:11.

leidžiama. Skirtingai nuo to, praturtėjimas priemonėmis, esančiomis haram, tokiomis kaip procentų palūkanos (įskaitant obligacijas), kyšininkavimas, sukčiavimas, pasinaudojimas užstatais, azartiniai lošimai, loterija, prostitucija, pornografija, prekyba haram prekėmis, tokiomis kaip kiauliena, alkoholis ar narkotikai, ir visa kita, kas gali pakenkti žmonėms, yra uždrausta. Taip pat uždrausta magija, būrimas, ateities spėjimas ir astrologija (tikėjimas tais dalykais virsta į netikėjimą (kufr)), atliekama tiek mokamai, tiek veltui.

Konstruktivumas ir įnašas į visuomenės gerbūvį

"Ir pasiims žmogus tik tai, ką savo pastangomis gavo" (Šv.Koranas 53:39)-gana dažnai cituojama Korano eilutė. Atsakomybės prisiėmimas, darbas vardan kitų gėrio, pastangos-visa tai islamo kriterijai. Musulmonams vyrams ir moterims pridera atlikti konstruktyvų vaidmenį įvairiausiose srityse.

Nė vienas darbas mūsų nežemina, jeigu jis yra sąžiningas ir nereikalauja kažko atlikti slapta. Iš kitos pusės, pasyvus sėdėjimas tuomet, kai galėtume nuveikti kažką naudingo, kad ir nereikšmingo, yra nepriimtinas.

Saikingas valgymas ir gėrimas

Tai leidžiami malonumai, tačiau nereikėtų jais piktnaudžiauti. Pranašas (ramybė ir palaima jam) kalbėjo: "Nėra blogesnės talpos, kurią žmogus užpildytų, nei jo pilvas. Adomo sūnui užtenka šiek tiek maisto. O jeigu tai

neišvengiama, tai galimas trečdalis maisto, trečdalis gėrimo ir trečdalis oro" (Tirmizi).⁸⁴

Bet koks maistas ar gėrimas, švarus tiek fizine, tiek religine prasme, yra leidžiamas, ir musulmonai gali jais mėgautis. Prie draudžiamų produktų priskiriama kiauliena ir jos subproduktai, kaip tirpyti lašiniai ir gyvulinė želatina,⁸⁵ taipogi viskas, kas aptemdo protą, pavyzdžiui, alkoholis bet kokių pavidalu ir narkotikai. Tabako vartojimas yra nepageidaujamas, o galbūt ir draudžiamas. Jeigu persivalgymas ir persigėrimas yra bjaurūs, tai maisto išmetimas, kad ir nedideliais kiekiais, yra laikoma nuodėme.

Išlaidos dėl savęs ir savo šeimos proto ribose

Protingas savo poreikių ir norų vykdymas žmogui leidžiamas, jeigu tai nėra išlaidavimas ir nėra pažeidžiama vargšų teisė gauti iš to žmogaus išmaldą. Materialūs daiktai neturėtų musulmonui tapti pagrindiniu rūpesčiu ar net gyvenimo tikslu. Perdėtas potraukis turtui ar nuosavybei, šykštumas-visa tai yra laikoma bjauriais dalykais⁸⁶.

⁸⁴ Miškat al-masabih, 516 [R] ir 5192.

⁸⁵ Želatina-drebučių pavidalo, kolageno denatūracijos produktas (baltyminis jungiamasis audinys). Išgaunama verdant kaulus, kremzles, sausgysles. Žymiai švaresnė gaunama iš žuvis kremzlių. Kalbant apie denatūruotus produktus, pasakyta: "Jeigu šunų, kiaulių ar kitų į juos panašių gyvūnų subproduktai denatūruojami į kitus produktus, pavyzdžiui, druską ar kitus sudėtingus cheminius junginius, tai gautieji produktai yra tahir (švarūs)". Žr.: Al-madžala al-‘ilmija li-l-madžlis al-urubi li-l-ifta‘ va al-buhus. Dublino, 2002. - 1. - C. 127. - red. past.

⁸⁶ Žr. 9:34; 104 skyrius. - red. past.

Bendradarbiavimas vardan gėrio, sekimas tuo, kas teisinga ir draudimas to, kas neteisinga

Tai islamiškos pareigos. Musulmonas turi jausti atsakomybę už valstybę ir savo šeimą, už tuos, kurie jį supa bei už visą visuomenę. Patarimus reikia duoti išmintingai, taktiškai ir su supratimu. Bet kokia veikla, einanti prieš įstatymą, yra uždrausta.

Lengvabūdiškumas ir visuomenės problemų nepaisymas yra atsakomybės griovimas. Pranašas (ramybė ir palaima jam) sakė: *"Kas iš jūsų matys peiktiną dalyką, tegul ištaiso jį savo ranka, <...> o jeigu negali, tai savo širdim, o tai yra pats silpniausias tikėjimo žingsnis"* (Muslim).⁸⁷

Pagarba visiems Dievo kūriniais ir rūpinimasis jais

Kadangi Kūrėjas atidavė šį pasaulį į žmonių rankas, musulmonai privalo vertinti, saugoti ir kuo geriau naudotis visa ta aplinka. Būdami savo Viešpaties tarnai, mes turime rimtai ir atsakingai elgtis su visais kitais likusiais kūriniais gamtoje. Ekologija ir aplinkosauga islamo požiūriu yra pageidautina, o resursų išlaidavimas ir gamtai kenkianti eksploatacija yra nepriimtini.

Gyvūnai taip pat yra Viešpaties kūriniai, su savo Dievo duotais vaidmenimis ir tikslais. Taigi musulmonams draudžiama užmušti gyvulį vien dėl savo malonumo arba blogai su jais elgtis. Jeigu gyvūnas užmušamas maistui, tai turi būti atlikta kaip įmanoma greičiau ir švelniau.

⁸⁷ Muslim, 1:79.

Tai, kas buvo aptarta anksčiau, parodo, kokios plačios ir visa apimančios yra islamo gyvenimos taisyklės. Viskas jose nurodyta aiškiai; nieko nėra palikta spėlionėms ar svarstymui, kas būtų teisinga, o kas ne. Be abejo, grįžimas prie šių taisyklių, taisyklių, kurių pagrindu buvo sukurta žmonijos civilizacija, sustabdys siaubingą visuomenės moralinį nuopuolį ir gražins žmoniją iš naujo į stabilų kelią (pastovumo ir kūrimo kelią).

VIII-Skyrius

Švara ir higiena

Islamas ypatingai akcentuoja švarą. Pranašas (ramybė ir palaima jam) kalbėjo:

"Švara-tai pusė tikėjimo" (Muslim).

Vadinasi, mūsų kūnas turi būti švarus, taip pat, kaip ir drabužiai, o mūsų namai taip pat turi būti sutvarkyti, turint omenyje tiek išorinę mūsų buitį, tiek gyvenimo būdą.

Toliau apžvelgsime keletą islamiškų higienos bei švaros taisyklių, vartojamų garbinimo aktuose, taip pat kai eina kalba apie gyvenimo būdą bei seksualinius santykius.

1. Švara, reikalinga atlikti garbinimo aktus

Tokiems garbinimo aktams, kaip, pavyzdžiui, malda, Šv. Korano arba zikr⁸⁸ skaitymas, yra labai svarbu palaikyti švarą prieš Viešpatį, Kuris vertina vidinį bei išorinį tyrumą. Mūsų rūbai ir maldos vieta be jokios abejonės turi būti švarūs. O mūsų kūnai turi būti nuprausti nuo bet kokio purvo.

Jeigu laikomės mums įsakytos apsiplovimo formos, bet kokios kūno išskyros jau neleidžia garbinti Dievo. Šios apsiplovimo formos gali būti pritaikytos vadovaujantis asmeniniu pavyzdžiu arba palaimintojo Allaho Pasiuntinio (ramybė ir palaima jam) sunna.

Kai ruošiamės maldai, yra įsakytas dalinis apsiplovimas arba atvirų kūno dalių apiplovimas, žinomas kaip vudu'. Kai vudu' atliktas, jis galioja iki tol, kol nėra pertraukiamas

⁸⁸ Zikr arba zikru-llah reiškia buvimą mintyse su Dievu kartoiant garbinimo frazes arba Jo puikiuosius Vardus.

tokiomis kūno išskyromis (kurios yra organizmo fiziologinių funkcijų pasekmė), kaip šlapimas, dujos, vėmimas, taip pat kraujo ar pūlių tekėjimas; gilus sapnas ar sąmonės praradimas taip pat pertraukia vudu'. Visa tai yra mažas užteršimas. Jeigu bet kurį iš jų turėjome, prieš maldą ar Šv. Korano skaitymą reikia pakartoti vudu', o prieš zikrą tai nėra būtina, tačiau pageidautina.

Didelis užteršimas yra lytiniai santykiai, poliucija sapno metu ar kitoks sėklos išliejimas, taip pat menstruacijos ar kraujavimas po gimdymo. Turėjus bet kurį iš jų, prieš atliekant salat, pasninko laikymąsi ar Šv. Korano skaitymą reikalingas pilnas apsiplovimas, vadinamas ghusl.

2. Asmens higiena

Islame šlapimas ir ekskrementai yra laikomi nešvarumu. Todėl išeinant iš tualetu, būtina pasitikrinti, ar šių išskyrų neliko ant mūsų kūno ar rūbų.

Visame pasaulyje musulmonai apsilankę tualete apsiplauna vandeniu, ir tai yra kasdieninė veikla; to neatlikę, jie save laiko nešvariais.⁸⁹ Šiai procedūrai atlikti užtenka ąsočio ar vandentiekio žarnos; esant toli nuo namų, galima pasiimti nedidelį tuščią butelį. Šiam tikslui visada naudojama kairė ranka, tam gali būti naudojamas tualetinis popierius, tačiau jis neatstos vandens. Po to rankas, žinoma, būtina nuplauti su muilu.

⁸⁹ Musulmoniškuose kraštuose tualete visada yra vandens kranas apsiplovimui.

3. Sekso higiena ir su ja susiję klausimai

Kadangi intymūs santykiai yra vyro ir žmonos meilės aktas dėl abiejų fizinių poreikių, Pranašas (ramybė ir palaima jam) patarė, kad šių santykių įžanga būtų bučiniai ir meilės žaidimai.

Vagina yra Dievo nustatyta vieta, kur galima atlikti lytinę sueitį. Be abejo, kategoriškai draudžiamas santykiavimas analiniu būdu. Oralinis santykiavimas yra laikomas bjauriu, iškrypusiu aktu. Santykiavimas su žmona jos menstruacijų metu ar esant pogimdyminiam kraujavimui, taipogi uždraustas.

Kaip jau anksčiau minėjome, po lytinių santykių būtinas tiek vyro, tiek moters pilnas apsiplovimas (ghusl). Moteriai ghusl taip pat reikalingas pasibaigus menstruacijoms arba apivalymo periodu po gimdymo prieš jai atnaujinant maldą, pasninko laikymąsi, Šv. Korano skaitymą, taip pat prieš atnaujinant lytinius santykius su savo vyru.

Egzistuoja nuomonių skirtumas kalbant apie leidimą naudoti įvairias apsisaugojimo priemones.⁹⁰ Jeigu jos yra naudojamos, reikalingas tiek vyro, tiek žmonos sutikimas. Naudojami kontracepcijos būdai neturi kenkti moteriai ir nežudyti jau egzistuojančio vaisiaus. Visiška sterilizacija leidžiama tik tokiu atveju, jeigu tam yra rimta medicininė priežastis. Abortai draudžiami, išskyrus tuos atvejus, kai iškyla akivaizdus ir rimtas pavojus moters gyvybei.

⁹⁰ Pranašo laikais kai kurie musulmonai praktikuodavo tokią apsisaugojimo priemonę kaip "nutrauktas lytinis aktas", o jis to neuždraudė.

IX-Skyrius

Šeima ir visuomenė

Vienu svarbiausių dalykų islame yra laikoma šeima-pagrindinė visuomenės ląstelė. Joje asmenybės vystymosi pagrindai padedami ir giminaičių, susijusių kraujo ryšiais, tarpusavio meile ir atsakomybe, dėka. Beje, islamas šeimos neapibrėžia vakarietišku terminu, pagal kurį šeimos branduolį sudaro vyras, žmona ir vaikai. Islame šeima apima visus santykius, susidarančius iš kraujo ir giminystės ryšių, mūsų ne kraujo giminės (įskaitant marčias ir žentus), nežiūrint to, ar jie musulmonai, ar ne, bendravime su mumis turi tokias teises, kokių neturi tie, kurie nėra mūsų giminaičiai.

Santuoka

Dievas sukūrė žmogų dviejų lyčių, kad vyrai ir moterys galėtų rinktis sau sutuoktinį, kartu gyventi intymioje aplinkoje, taip kurdami šeimos ląstelę. Be abejonės, islamas santuokai teikia didžiulę reikšmę, vadovaudamasis Dievo prisakymu:

"Ir sudarykite nepriekaištingas santuokas tarpe jūsų..."

(Šv.Koranas 24-32)

Pranašas (ramybė ir palaima jam) taip pat pabrėžė jos svarbą, sakydamas: "Prisiekiu Allahu, iš tiesų, iš jūsų aš pats dėkingiausias prieš Allahą ir pats dievobaimingiausias prieš Jį. Bet aš ir pasninkauju ir nutraukiu pasninką, meldžiuosi naktį ir miegu, ir tuokiuosi su moterimis. O kas nepriima mano sunnos, tas ne nuo manęs" (Buchari). Jis taip pat kalbėjo: "Kai vergas

(Dievo) susituoks, jis bus jau įvykdęs pusę religijos. Tad tegul bijo Allaho tas, kuris liko pusiaukelėje (vienas?) (Baihaki)". Musulmonams įprasta manyti, kad santuoka-tai galimybė išsaugoti išmintį, šeimos papročius, taip pat, kad tai yra meilės, paramos ir draugystės šaltinis.

Islame santuoka yra vienintelė sritis, kurioje leidžiama patenkinti seksualinius vyrų ir moterų poreikius; ne santuokoje bet koks seksualinis ar kūniškas kontaktas uždraustas ir vieniems, ir kitiems. Lytinis aktas suprantamas ne kaip tikslas, o kaip vienas iš santykių ir atsakomybės elementų, jei trumpai, - malonumas neatsiejamas nuo pareigų. Jei du žmonės rimtai susidomėjo vienas kitu, jiems derėtų sudaryti santuoką. Tokiu būdu jie gali mėgautis atvirais, priimtinais ir leistinais (halal) santykiais, o ne uždraustais (haram) santykiais, kurie iškvies gėdą ir kentėjimą Būsimajame Gyvenime, o gal netgi dar ir šiame.

Santuokos partnerio pasirinkimas

Kai kuriuose musulmoniškuose kraštuose, kur mergaitės ir berniukai lanko skirtingas mokyklas ir neturi jokių galimybių susitikti ir pabūti vieni su kitais, santuokas planuoja tėvai, o jaunuoliai įprastai sudaro santuoką prieš tai nepažinę vienas kito. Tačiau nors tėvai savo nuožiūra gali parinkti sutuoktinį, islamas draudžia versti jaunuolius sudaryti santuoką prieš jo ar jos valią.

Nors tuoktis galima bet kur, tačiau šios santuokos akivaizdžiai nepritampa Vakaruose⁹¹, kadangi vedybos prieš tai

⁹¹ Netgi tuomet, kai daugelyje musulmoniškų bendruomenių tai laikoma įprastu dalyku, islamas neįsako tokios pažinties formos prieš tuokiantis. Tai akivaizdžiai atsispindi Al-Muhyro žodžiuose: "Aš pasipiršau moteriai, o Allaho Pasiuntinys manęs paklausė: "Ar tu pažvelgei į ją?" Aš atsakiau: "Ne". "Tai pažvelk į ją, nes iš tikrųjų daug geriau, jeigu jūs tiksite vienas

nemačius vienas kito šiai visuomenei atrodo katastrofa. Čia musulmonai įprastai vienas kitam prisistato dar prieš pažintį. Vėliau jie artimiau susipažįsta ir bendrauja merginos šeimos ar kitų musulmonų akivaizdoje, kadangi pasimatymai ar susitikimai intymioje aplinkoje neleidžiami, kaip pasakė Pranašas:

"Jokiu būdu tegul nė vienas iš jūsų nepasilieka vienas su moterimi, juk iš tikrųjų šaitan (bus) jų tarpe trečias" (Ahmad), o taip pat: "Šėtonas pereina kiaurai žmogų kraujo gyslomis" (Muslim).

Renkantis gyvenimo partnerį, svarbų vaidmenį vaidina šeima ir auklėjimas, asmenybių ir temperamentų susiderinimas, išsilavinimas ir interesai bei tokie fiziniai duomenys kaip ūgis, svoris ir išorė, o moteriai-dar ir finansinė vyro padėtis. Tačiau turbūt daug svarbesnis yra širdžių bendravimas, savitarpio pagarbos jausmas, abiejų sutuoktinių gyvenimo planai, jeigu jie vienaip ar kitaip lemia santuokos sėkmę.

Prieš tuokdamiesi būsimieji sutuoktiniai privalo aptarti klausimus, susijusius su abiejų pusių interesais. Visos abiejų pusių pabrėžiamos ypatingos sąlygos gali būti įtrauktos į vedybinę sutartį. Su visomis santuokoje pasitaikančiomis detalėmis laikui bėgant sutuoktiniai susitvarko, dažnai su jų šeimų pagalba.

Musulmonė moteris, nesvarbu, ar jauna mergina, ar jau buvusi santuokoje, būtinai turi būti pristatyta musulmono globėjo, kuris būtų, pavyzdžiui, jos tėvas, senelis, dėdė arba brolis. Jeigu ji tokių giminaičių neturi, tam tikslui ji gali pasirinkti kokį nors kitą pasitikėjimo vertą vyrą musulmoną.

Vyras privalo įteikti moteriai kraitį arba vedybinę dovaną (mahr), iš anksto aptartą abipusiu susitarimu. Pageidautina, kad ta dovana būtų vertinga, tačiau jeigu vyro

kitam" (Ahmad)".

finansinės galimybės ribotos, gali būti dovanojamas nebrangus arba visai pinigų nekainuojantis dalykas.

Keletas svarbių taisyklių

Korane Dievas leidžia musulmonui vesti musulmonę, krikščionę arba judėję,⁹² tačiau negali vesti jokį kitą tikėjimą išpažįstančios moters. Kadangi musulmonai pripažįsta visus judėjų ir krikščionių pranašus, musulmono judėja ar krikščionė žmona galės nevaržoma laisvai išpažinti savo tikėjimą. Tačiau kadangi musulmonų vaikai visada auklėjami pagal tėvo tikėjimą, vedybos su kito tikėjimo moterimi yra toks žingsnis, kurį žengdamas vyras turi viską rimtai apgalvoti, nes vėliau gali kilti įvairių konfliktų religiniais klausimais.

Musulmonei leidžiama tekėti tik už musulmono. Jos santuoka su ne musulmonu islame laikoma neteisėta.

Kodėl taip? Priežastis ta, kad kito tikėjimo žmonės, įskaitant ir krikščionis bei judėjus, ne visuomet gerbia islamą, jo papročius, taisykles ar jo Pranašą (ramybė ir palaima jam). Vadinasi, ištekėjusi musulmonė, atėjusi į krikščionių ar žydų šeimą, gali susidurti su nepagarba savo tikėjimui arba jai gali būti apribotos galimybės išpažinti jį. Tokiu atveju jos vaikų tikėjimas greičiausiai būtų viena didžiausių problemų. Todėl, jei musulmonė nori ištekėti už ne musulmono, šis visų pirma turi sužinoti apie islamą. Jeigu jis nutaria jį priimti, tai turi būti atlikta nuoširdžiai, su noru gyventi pagal jį ir taip pat auklėti savo būsimus vaikus, o ne dėl to, kad galėtų vesti konkrečią moterį. Toliau, kad santuoka būtų teisėta, islamo požiūriu, jis

⁹² Žr. 5 skyrius, 5 eilutė. Žodžių junginys "Rašto žmonės" naudojamas judėjams ir krikščionims, tai yra tiems, kam dar iki islamo atėjimo per jų pranašus buvo pasiūsti Dievo raštai. Dėl bendro tikėjimo Dievu musulmonai turi ypatingą ryšį su jais, dėl kurio netgi leidžiama tuoktis su jų moterimis.

turi išpažinti tikėjimo liudijimą (šahada) dar prieš vedybų ceremoniją.

Musulmono, nesvarbu, ar tai vyras ar moteris, santuoka turi būti pastovi. Laikina, sąlyginė santuoka (mut'a) draudžiama daugelyje islamiškos teisės mokyklų. Po islamiškos vedybų ceremonijos turi būti gautas civilinės santuokos liudijimas.⁹³ Liudininkai būtinai turi būti musulmonai: du vyrai arba vienas vyras ir dvi moterys.

Vyro ir žmonos vaidmenys

Dievas, Visagalis Kūrėjas, Korane aiškiai pasako, kad vyrai ir moterys, kaip žmonės, prieš Jį yra lygūs. Abu jie turi tas pačias religines pareigas (išskyrus lengvatas, kurios suteikiamos moteriai jos ciklo metu). Abu yra vienodai atsakingi prieš Jį už savo veiksmus, taipogi vienodai bus nubausti ar išaukštinti, kaip tai galima suprasti iš Jo žodžių:

"Neleisiu Aš prapulti nė vienam darbui žmogaus-ar vyras būtų tai, ar moteris-juk jūs vieni nuo kitų (sukurti)".
(Šv.Koranas 3-195)

"O tas, kas daro gera, nesvarbu, vyras ar moteris, ir tiki (Dievu), tas į Rojų įeis ir ten nuskriaustas nė per datulės kaulelį".

(Šv.Koranas 4-124)

Tačiau Dievas dėl Savo begalinio išmintingumo sukūrė vyrus ir moteris labai skirtingus. Pirmiausiai kalbant apie išorinius kūno skirtumus, abi lytys skiriasi fiziologiniais aspektais: vyrai fizinį darbą atlieka geriau nei moterys, nes jų

⁹³ Šiuo klausimu yra žymaus mokslininko dr. Al-Kardavi fatva.-red. past.

kūnai tokiam darbui tinka, tuo tarpu kai moterys atlieka tai, ko negali padaryti nė vienas vyras-išnešioja ir gimdo vaikus. Skirtumai taip pat akivaizdūs prote ir jausmuose, taipogi skiriasi seksualinės funkcijos.

Todėl islame į santuoką žiūrima kaip į dviejų žmonių su skirtingais vaidmenimis ir funkcijomis partnerystę. Musulmonų vyro ir žmonos santykiai grindžiami abipuse meile, pagarba, pasitikėjimu, atsakomybe ir harmonija, kuomet abu partneriai palaiko vienas kitą.

Dievas kalba:

" Iš Jo stebuklą-kad Jis sukūrė dėl jūsų sutuoktinius iš jūsų pačių, kad juose rastumėte ramybę, padovanojo jums meilę ir gailestingumą. Iš tikrųjų, tai ženklai žmonėms, kurie mąsto!"

(Šv.Koranas 30-21)

Taip pat Jis pateikia nuostabią metaforą apie vedybinius santykius, kalbėdamas:

"Jos [žmonos]-rūbas jums, o jūs [vyrai]-rūbas joms..."

(Šv.Koranas 2-187)

Toks "drabužių" prilyginimas sako, kad vyras ir žmona turi saugoti ir dengti vienas kitą nuo sunkumų bei išorinio pasaulio. Intymūs reikalai ir paslaptys turi būti tik dviejų žmonių reikalas. Vedybiniai santykiai turi abiem teikti šilumą, pasitenkinimą, laimę, ramybę ir palaikymą.

Musulmono vyro ir tėvo vaidmuo bei pareigos

Pagal islamišką modelį, bet kokia žmonių grupė privalo turėti savo lyderį, o šeima-tai viena iš socialinių grupių. Dievas, pasikliaudamas Savo išmintimi, vadovaujantį vaidmenį šeimoje paskyrė vyrui, nes Jis sukūrė vyrą su tokiais savybėmis, kurių dėka jis šiam vaidmeniui labiau tinka nei moteris. Šis vadovavimo vaidmuo susijęs ir su tuo, kad Dievas paskyrė vyrą atsakingu už savo šeimos narių-žmonų, vaikų, ir, jeigu būtina, savo tėvų bei kitų giminaičių, kuriems reikalinga pagalba, finansinį aprūpinimą.⁹⁴

Tačiau neskaitant to, kad vyras yra šeimos galva, jis privalo tartis su šeimos nariais ir būti teisingu bei dėmesingu. Vadovaudamasis teisingais ir garbingais kriterijais, jis turi teises į savo žmoną, o ji turi teises į jį. Kurdami santykius, vyrai ir žmonos privalo bijoti Dievo. Pagarbos ir atsakomybės nebuvimas, taip pat žiaurumas ir grubumas savo sutuoktiniui yra labai smerkiami.

Kadangi moteris išnešioja kūdikį ir išmaitina jį savo kūno viduje, ji yra pirmoji vaiko auklėtoja. Tuo tarpu vyras pagal galimybes taip pat tame turi dalyvauti ir padėti. Juk rūpinimasis vaikais, jų mokymas ir auklėjimas nėra vien tik moters pareiga, kurią ji turi atlikti savo jėgomis. Atvirkščiai, tėvas čia privalo atlikti konstruktyvų ir svarbų vaidmenį.

Be to, vyras musulmonas privalo pripažinti motinystės svarbą ir sudėtingumą, neturi laikyti jos lengvu ir paprastu dalyku. Jis turi reikšti savo žmonai simpatijos ir meilės jausmus. Jis privalo ją palaikyti, kuomet ji patiria daug išbandymų nėštumo ir gimdymo laikotarpiu, mėnesius maitindama krūtine, išgyvendama bemieges naktis pirmaisiais

⁹⁴ Tai ne tik visų priimta praktika, bet ir religinė pareiga, o taip pat ir vyro garbės bei savigarbos reikalas.

vaiko gyvenimo metais arba jam sergant. Ji jiems yra auklė, maitintoja, mokytoja, auklėtoja, jų klaidų taisytoja, jų patarėja, jų pasitikėjimas ir gyvenimo vedlys. Ištiesta ranka, kad padėtų darbe, atsuktas petys, kad galėtume išsiverkti, įkvėpimo ir meilės žodis, meilės pasireiškimas visais matomais būdais-visa tai skiria sausą, nemielą santuoką nuo tokios, kurioje meilės liepsna dega aiškiai, šviesiai ir stipriai.

Moters teisės ir pareigos

Islamas žmonai suteikia daug teisių į savo vyrą. Pirmiausiai, ji turi teisę į gražų bendravimą su vyru ir dėmesį iš jo pusės. Nėra tokių aplinkybių, kuriomis būtų leistinas despotizmas, žeidžiantis elgesys ar savo moters ir vaikų mušimas. Pranašas (ramybė ir palaima jam) kalbėjo: "Geriausias iš jūsų tas, kuris geriausias (santykiuose) su savo šeima, o aš geriausias iš jūsų (santykiuose) su savo šeima" (Tirmizi).⁹⁵

Antra, ji turi teisę prisidėti prie finansinio aprūpinimo, atsižvelgiant į savo vyro veiklos priemones bei į tai, prie ko ji buvo pratusi savo tėvų namuose. Ji taipogi turi teisę netrukdoma gimdyti jo vaikus, jeigu tik ji pati to nori. Be to, ji turi teisę prašyti skyrybų.

Žmona privalo tenkinti savo vyro seksualinius poreikius, ir atvirkščiai. Juk iš visų pasaulio moterų jis išsirinko ją šiam patenkinimui ir analogiškai, ji išsirinko būtent jį savo sekso partneriu. Tai garantuoja, kad nė vienas iš jų

⁹⁵ Pranašas, kuris buvo ir Visagalio Dievo atstovas žemėje, ir musulmonų vyriausiasis, buvo idealus vyro pavyzdys. Neskaitant daugybės pareigų, kurias jis atlikdavo, jis rasdavo laiko ir pasimeilinti savo jaunajai žmonai 'A' išai. Jo žmonos kartu aptardavo reikalus, o kartais netgi ginčydavosi su juo. Laisvu laiku jis joms padėdavo atlikti buitinius darbus, taip pat melždavo ožkas ir plaudavo savo rūbus.

dviejų nesizvalgys į šalis, ieškodami malonumų, o ši garantija padeda išsaugoti šeimą ir stabilumą visuomenėje.

Iš savo pusės moteris atako už namų ūkį, kuris yra jos prerogatyva. Tai nereiškia, kad ji, išskyrus šeiminkavimą namuose, nieko kito neveikia, nes islamo įstatyme (šariate)⁹⁶ nekalbama, kad tai būtų išskirtinė moters pareiga. Greičiau tai būtų vyro pareiga-pasirūpinti, kad namuose būtų tvarka.

Žmona taip pat prisideda prie savo vyro finansinių reikalų, atsižvelgdama į jo norus ir prižiūradama, kad niekas iš jo nuosavybės nebūtų paimta be jo sutikimo ir neįleisdama į jo namus tų asmenų, kurių jis nenori matyti ir priimti pas save į svečius.

Moters darbas ir uždarbis

Musulmonė moteris turi teisę mokytis ir įgyvendinti savo interesus, atsižvelgdama į tai, kas jai tinka. Taip pat ji gali dirbti, jeigu to nori arba tai yra neišvengiama, tačiau su sąlyga, kad darbas nevers abejoti jos, kaip musulmonės moters, verte ir garbe. Be abejo, šie klausimai turi būti apsvarstyti su vyru, ir turi būti gautas jo leidimas. Tačiau pirminė moters pareigiarūpintis savo šeima. Net jeigu ji daro karjerą, kuri ją tenkina ir yra svarbi, šeima, be jokios abejonės, išlieka pirmoje vietoje.

Musulmonės moters pinigai ar nuosavybė, kuriuos ji pati užsidirbo ar paveldėjo, priklauso jai be jokių apribojimų. Ji nėra įpareigota panaudoti juos savo šeimos gerovei, kadangi tai yra jos vyro pareiga (nors, žinoma, ji gali padėti padengti šeimos išlaidas, jeigu tik pati panorės). Pagal islamiškąją teisę, visus pinigus, kuriuos turi, ji gali leisti savo nuožiūra arba,

⁹⁶ Šventasis islamo įstatymas, gavęs pradžią iš Šv. Korano ir Pranašo sunnos, įstatymų rinkinys, kuris apibendrina įsitikinimus, formuoja moralines vertybes ir musulmonų religinę sąžinę, taip pat tai yra konkrečių normų, reguliuojančių individų ir visuomenės elgesį, šaltinis.

jeigu to nori, juos saugoti ar atiduoti, neatsiskaitinédama už tai prieš nieką, išskyrus Dievą.

Poligamija

Islame monogamija yra laikoma norma ir tinkama santuokos forma. Tačiau Išmintingasis Kūrėjas suteikė vyrams teisę, reikalaujančią ypatingo atsargumo,-teisę tuoktis su daugiau nei viena moterimi, tačiau ne daugiau keturių, jeigu tik jie sugeba laikytis griežtai tokiomis sąlygomis reikalaujamo teisingumo, o tai yra be galo sunku.⁹⁷

Ši teisė yra priemonė išsaugoti visuomenę, vyrų ir moterų dorovę bei tam tikrais atvejais suteikti moterims gerovę. Pavyzdžiui, po karo visuomenė gali netekti begalės vyrų. Tokiu atveju toks pat kiekis moterų neturi kito pasirinkimo, kaip tik likti be vyro, kuris joms yra paramos ir draugystės šaltinis, ir dažnai tam, kad patenkintų savo finansinius ir seksualinius poreikius, jos priverstos užsiimti prostitucija. Taipogi tos moterys, kurios dėl vienu ar kitu priežasčių negali ištekėti, pasinaudodamos poligamija, gali turėti teisėtą vyrą ir stogą virš galvos, taip pat gimdyti vaikus, kurie iki pat pilnametystės augs pas savo tėvą.

Taip pat poligamija gali išsaugoti šeimą toms moterims, kurios negali turėti vaikų, serga nepagydomomis ligomis arba turi negalią. Negalėdami vesti dar vienos žmonos, tokių moterų vyrai dažniausiai su jomis išsiskiria ir pasiima sau naują žmoną. Tačiau tokios humaniškos padėties dėka vyras gali vesti dar vieną moterį, nesuteikdamas skausmo savo pirmajai žmonai tuo, kad palieka ją ir jos vaikus. Tačiau, kita vertus, poligamija gali iššaukti kitas problemas ir sukelti įtampą tarp vyro ir moterų. Be to, kadangi pagal JAV įstatymus poligamija

⁹⁷ Žr. 4 skyrius, 129 eilutė.-red. past.

šioje šalyje yra uždrausta, toks žingsnis teisiniu požiūriu gali būti labai rizikingas ir nepageidautinas, taip kaip antros žmonos ir jos vaikų teisių valstybė nepripažįsta.

Vyriškis, sumąstęs vesti daugiau nei vieną moterį, turi visada prisiminti, kad jis yra atsakingas prieš Dievą už savo elgesį su savo žmonomis ir kuris turi būti teisingas, be to, gyvendamos su juo, jos turi būti laimingos ir patenkintos. Jis atsakingas už jų materialinį išlaikymą, taip pat jis materialiai ir morališkai yra atsakingas už kiekvieną vaiką, kuriam jis yra tėvas, nesvarbu, kiek jų bebūtų, iki to laiko, kuomet jie suaugę ir pradės gyventi savarankiškai. Žinojimas, kad už visa tai bus atsakingas prieš Dievą, turėtų sulaikyti nuo poligaminės santuokos neturint aiškaus supratimo apie tai.

Ištuoka

Ištuoka musulmonams leidžiama tik kaip kraštutinis žingsnis, kada visos pastangos išspręsti problemą yra bevaisės. Pranašas (ramybė ir palaima jam) sakė:

"Tai, ko Allahas neapkenčia iš (visų) leistinų dalykų, yra skyrybos (talak)" (Abu Daud).

Kaip negalima skubotai tuoktis, taip negalima skubėti ardyti santuoką, prieš tai visko neapgalvojus ir neišnaudojus visų Dievo lieptų priemonių, ypač tuo atveju, kai yra vaikų. Viena iš tokių priemonių yra įkalbinėjimai ir bandymai išspręsti konfliktą tarp vyro ir žmonos, taip pat trečiųjų teismas.

Jeigu sprendimas skirtis priimtas, Dievas leidžia du kartus išsituokti, po kurių dar įmanoma susitaikyti, o trečiosios skyrybos yra galutinis žingsnis. Ištuoka turi vykti pagal islamiškas taisykles, apie kurias galima sužinoti iš bet kurio musulmoniško šaltinio, taip pat turi būti atlikta civilinės ištuokos procedūra.

Tėvų ir vaikų santykiai

Vienas svarbiausių islamo aspektų-tėvų ir vaikų santykiai.

Musulmonai tėvai pilnai atsako už savo vaikus-už jų fizinę padėtį, materialinį išlaikymą, taip pat ir už jų religinių tiesų, moralės normų ir pasaulietinių reikalų išmokymą; taigi jų užduotis yra didžiulė. Tvirti meilės ryšiai tarp tėvų ir vaikų-tai norma, šie ryšiai turi tęstis ir po to, kai vaikai užauga ir pradeda savarankišką gyvenimą.

Paklusnumas, pagarba ir geri santykiai su tėvais yra islamiškos pareigos. Tačiau iš dviejų tėvų, motinos santykiuose su vaikais turi turėti daugiau teisių, atsižvelgiant į tuos sunkumus, kuriuos ji patiria nėštumo laikotarpiu, gimdydama vaikus, maitindama ir auklėdama juos.⁹⁸ Su begaline užuojauta motinoms dėl visų motinystės rūpesčių Maloningiausias Viešpats kalba:

"Mes prisakėme žmogui daryti gera savo tėvams. Motina sunkiai jį nešioja savo iščiose ir sunkiai į šį pasaulį paleidžia. Nešiojimo iščiose ir nutraukimo (nuo krūtinės) laikotarpis (yra) trisdešimt mėnesių".⁹⁹

(Šv.Koranas 46-15)

Pranašas pasakė:

⁹⁸ Akivaizdu, kad remiamasi hadisu, kuriame vienas žmogus paklausė Pranašo, kas labiausiai yra nusipelnęs jo gerumo. Pranašas atsakė: "Tavo motina". Žmogus pakartojo šį klausimą tris kartus ir kiekvieną kartą gavo tą patį atsakymą. Kai uždavė šį klausimą ketvirtą kartą, Pranašas atsakė: "Tavo tėvas" (Buchari, 8:2; Abu Daud, 5120).

⁹⁹ Tai visi nėštumo, maitinimo ir visiškos kūdikio priklausomybės nuo motinos mėnesiai. Musulmonų kūdikiai įprastai maitinami krūtimi, o tėvų teisė yra pasirinkti, kuomet nutraukti jų maitinimą krūtimi. Tačiau du metai yra maksimalus islamo leidžiamas maitinimo periodas.

"Paguoda Viešpačiui tėvų paguodoje, Viešpaties pyktis tėvų pyktyje". Toliau: "Ar jums pranešti, kokia yra pati sunkiausia nuodėmė (keba'ir).

Jie (bendražygiai) pasakė: "Taip, žinoma, o Allaho Pasiuntiny". Jis kalbėjo: "Pridavimas Allahui bendrininkų (širk) ir šiurkštus elgesys su tėvais" (Buchari). Iš tiesų, sekančiuose žodžiuose nepaklusnumą, grubumą savo tėvams Dievas priskiria prie pačių sunkiausių nuodėmių:

"Jūsų Viešpats įsakė, kad jūs garbintumėte tik Jį Viena, ir kad jūs būtumėte malonūs tėvams. Jei vienas iš jų ar abudu sulaukė senatvės, netarkite jiems susierzinimo (Literatūriškai: „Nesakykite *Uff!* (susierzinimo išreiškimas) jiems.“ (Vert.)) žodžio nei atstumkite juos, bet kalbėkite su jais maloniais žodžiais ir gailėstingai nuleiskite jiems kuklumo sparną ir sakykite, Mūsų Viešpatie, suteik jiems malonę, panašią į tą, su kuria jie mane mažą išaugino..."

(Šv.Koranas 17-23;24)

Iš viso to paaiškėja, kad gimtojo ryšio su savo tėvais, nesvarbu, ar jie būtų musulmonai ar ne musulmonai, nutraukimas yra viena rimčiausių nuodėmių musulmonui. Jeigu tėvai mūsų prašo atlikti kažką tokio, kas reikštų nepaklusnumą Dievui, ir tuomet mes neturėtume nuo jų nusisukti, o pagal galimybes ir toliau turėtume su jais bendrauti pagarbiai.

"Paliepėme mes žmogui rūpintis savo tėvais. Motina jį nešioja patirdama sunkumą po sunkumo-maitindama krūtimi du metus. Mano ir tavo tėvų dėka: pas Mane sugrįžimas. Jeigu jie tave vers, kad tu išduotum Mane apie ką tu neturi jokio supratimo, nepaklusk jiems. Lydėk juos šiame pasaulyje dorai ir sek jų kelią tol, kol pas Mane jie

kreipsis. Paskui ateis jūsų sugrįžimas pas Mane, ir Aš pranešiu, ką jūs atlikote."

(Šv.Koranas 31-14;15)

Todėl, kuomet tėvai sulaukia garbaus amžiaus, ir jiems pasidaro sunku vieniems gyventi, mūsų pareiga yra juos palaikyti ir jais rūpintis taip, kaip jie tai darė, kai mes buvome vaikai. Palikti senus tėvus likimo valiai ar apgyvendinti juos senelių namuose-toks mūsų elgesys nepriimtinas Maloningajam Viešpačiui; jie nusipelnė mūsų pačių rūpinimosi, užuojautos ir gerumo iki pat mirties. Juk dabar *ju* eilė būti seniems, tačiau greitai ateis ir mūsų, o mes lauksime pagalbos iš savo vaikų lygiai taip pat, kaip dabar mūsų tėvai to laukia iš mūsų.

Santykiai su giminaičiais

Šeimyniškų santykių palaikymas su giminaičiais, tame tarpe ir su ne musulmonais, yra viena labiausiai islamo akcentuojamų visuomeninio gyvenimo pusių. Ypatingai svarbią vietą užima artimi giminaičiai: seneliai ir senelės, broliai ir seserys, taip pat dėdės ir tetos. Jeigu šeimos nariai islamui reiškia atvirą priešišumą, ryšius su jais galima palaikyti minimaliai, bet tik retais atvejais gali būti pateisinamas visiškas jų nutraukimas.

Santykiai tarp lyčių

Islamą visuomenę pristato kaip tyrą visuomenę, laisvą nuo visokiausių seksualinių nusižengimų ir viso to, kas gali prie jų privesti. Todėl tyri, pagarbūs ir atsakingi santykiai tarp dviejų lyčių užima centrinę vietą musulmonų visuomeniniame

bendravime. Kadangi jūsų sutuoktinė ar sutuoktinis yra vienintelis žmogus, su kuriuo jums leidžiamas seksualinis kontaktas, santykiai su kitais priešingos lyties atstovais turi būti apsaugoti nuo bet kokių seksualinių poteksčių.

Laisvas, atsitiktinis vyro ir moters bendravimas nepriimtinas. Jeigu toks bendravimas vyksta, turi būti išlaikytas fizinis atstumas ir susivaldymas (kontroliuojamas elgesys). Tai reiškia, kad negali būti rankos paspaudimų, apsikabinimų, prisilietimų ar kitokių fizinio kontakto formų. Netiesioginės užuominos apie seksualinius dalykus musulmonams taip pat visiškai nepriimtinos.

Islamiška apranga

Gyvūnai nedėvi drabužių. Rūbų nešiojimas yra vienas iš žmogiškųjų bruožų. Rūbai naudojami dėl trijų priežasčių: dėl apsisaugojimo nuo stichijų, papuošti save ir dėl kuklumo, kuris taipogi yra išskirtinis žmogiškumo bruožas.

Kuklumas islame yra toks dėmesio objektas, koks jis praeituose amžiuose buvo ir judaizme bei krikščionybėje. Kaip jau matėme, ši religija pabrėžia musulmonių moterų vertę ir garbę, versdama į jas žiūrėti kaip į pagarbos vertus žmones, o ne kaip į seksualinius objektus.¹⁰⁰ Kad būtų sumažinta trauka tarp priešingų lyčių, kad tarp jų neatsirastų gyvuliškas potraukis vienas kitam, Išmintingasis Viešpats sudarė pagrindines taisykles, kaip turi dėvėti rūbus musulmonų moterys ir vyrai.

Islamas liepia moterims nešioti tokį rūbą, kuris dengtų galvą ir visą kūną. Toks drabužis kartais sulyginamas su tais, kuriuos anksčiau dėvėjo vienuolės, arba su tokiais, kokį mes

¹⁰⁰ Be jokios abejonės, moters seksualumo panaudojimas reklamoje ir kitais komerciniais tikslais islamišku požiūriu yra visiškai nepriimtinas.

matome paveiksluose ar statulose dèvint Mergelę Mariją. Jis vadinasi hidžab-tai oficialus arba viešas musulmonės moters rūbas.

Nors hidžab stiliai įvairiose musulmoniškojo pasaulio šalyse skiriasi priklausomai nuo vietos tradicijų ir sąlygų, visiems jiems taikomi Šv. Korane duodami reikalavimai uždengti kūną (24 skyrius, 31 eilutė ir 33 skyrius, 59 eilutė). Pagal 'A' išos žodžius: "(Kartą) Asma, Abu Bakro duktė, atėjo pas Allaho Pasiuntinį (ramybė ir palaima jam) apsirėdžiusi plono audinio rūbu, ir Allaho Pasiuntinys (ramybė ir palaima jam) atsitraukė nuo jos ir pasakė: "O, Asma, iš tikrųjų, jeigu moteris jau sulaukė menstruacijų (turima omenyje lytinė branda), reikia, kad ant jos nesimatytų (nieko), išskyrus tą ir tą", ir jis parodė į veidą ir rankų plaštakas" (Abu Daud).¹⁰¹ Todėl oficialus musulmonės moters rūbas (su kuriuo, pavyzdžiui, ji meldžiasi) turi būti ilgas, laisvas ir neturi išduoti jos figūros bruožų. Jis turi būti pakankamai tankus, kad nepersišviestų, neiššaukiantis, kad netrauktų dėmesio, taip pat jis neturi būti panašus į vyriškus drabužius arba į tuos, kokius nešioja netikintieji.

Kadangi hidžab yra "oficialus" musulmonės rūbas, jį derėtų nešioti kiekvieną kartą, kai musulmonė moteris yra ne namuose, taip pat ir namuose, jeigu ten yra nemusulmonių moterų arba vyriškių, apsilankiusių pas jos vyrą, bei kraujo giminaičių vyriškos lyties. Tačiau intymius drabužius ji gali pasirinkti pagal savo skonį ir pageidavimus. Būdama namuose arba kitų musulmonių draugijoje, ji gali rengtis neoficialiai, daryti savo plaukams šukuosenas, naudotis kosmetika, juvelyriniais papuošalais ir t.t.

¹⁰¹ Veido ir rankų plaštakų uždengimas yra vienas iš galimų variantų, tačiau islamas jo nereikalauja.

Dažnai klausama, kodėl musulmonai vyrai, atrodytų, neturi jokie išskirtinio drabužio. Jie kaip tik jį turi, be to, vyriškų rūbų stilių tiek pat daug, kaip ir moteriškų, nors Šv. Korane tam nėra jokių nurodymų.

Vyrai, sulaukę lytinės brandos, būdami bet kieno kito, išskyrus savo žmonas, draugijoje, privalo pridengti kūną mažiausiai nuo bambos iki kelių, o jų drabužiai turi slėpti intymias vietas nuo pašalinių žvilgsnių tiek iš priekio, tiek iš užpakalio. Nepriimtina dėvėti aptemptas kelnes, visiškai atsagstytus marškinius, nešioti auskarus, vėrinius, grandinėles. Vyrai savo rūbais negali būti panašūs į moteris ar netikinčiuosius, o aukso ir šilko nešiojimas leidžiamas tik moterims. Turbano ar kitų galvos apdangalų dėvėjimas laikomas sunna. Pranašas (ramybė ir palaima jam) taip pat patarė musulmonams vyrams pakirpti ūsus ir auginti barzdą.

Apibendrinant reikia pastebėti, kad kai kalbame apie žmogaus seksualumą, šeimos struktūrą, galime tiktai stebėtis mūsų Kūrėjo išmintingumu ir dosnumu, kuris seksualinį pasitenkinimą padarė vienu puikiausių malonumų. Bet šiandien kaip niekad svarbu suprasti, kad šis malonumas nėra besąlyginė teisė. Jeigu tai suprasime teisingai, tai yra stimulus ir privilegija tiems, kas sutinka prisiimti atsakomybę už santykius, kuriems reikalingos pareigos ir pasitikėjimas.

Jeigu yra laikomasi islamiškų nurodymų, tuomet viena moteris būna atsidavusi vieninteliui vyriškiui, jo norai bus skirti tik jai vienai, o jos-tik jam, jos grožis bus pasigėrėjimo objektas tik jam vieninteliui, o ne skirtas visiems. Intymiosios kūno dalys nebus apnuogintos, o akys nematys viso to, į ką Dievas uždraudė žiūrėti, išskyrus intymią aplinką ir miegamąjį. Vaikai gims iš meilės ir augs meilėje, apgaubti dviejų vedusių ir vienas kitu pasitikinčių tėvų rūpesčiu. Augdami berniukai mokysis atsakomybės už savo būsimas žmonas ir vaikus, o

mergaitės vertins savo pirminį būsimųjų savo vaikų auklėtojos vaidmenį ir bus už tai vertinamos. Savo santykiuose vyras, žmona ir vaikai vadovausis Dievo įsakymais ir jų supratimu.

Štai tokia trumpa islamo taisyklių, Visagalio Kūrėjo taisyklių vardan Jo tarnų gerovės, apžvalga. Tai taisyklės, kurios gali išauklėti žmones atsakingais, disciplinuotais asmenimis ir, žinoma, visuomenę, susidedančią iš tokių žmonių. Be to, šios taisyklės yra viso pasaulio kultūrinės vertybės ir poelgiai.

X-Skyrius

Tobulumo ir apsisvalymo kelias

Iki šiol mes kalbėjome apie pagrindinius tikėjimo, garbinimo ir taisyklių aspektus, kurie yra bendri visiems musulmonams. Tačiau kai kuriems musulmonams, t.y. tiems, kurie nori pasiekti tobulumo aukštumas, visa tai tėra pradžia. Jiems svarbiausias gyvenime dalykas yra bandymas priartėti prie Dievo.

Galbūt jūs pažįstate tokių žmonių. Jeigu taip, tuomet ko gero jūs suprantate, koks svarbus jam arba jai yra tas kelias. Apie tokius žmones su giliu tikėjimu kalbama daugelyje Korano eilučių, pavyzdžiui:

"Žmonės, kurių nei prekyba, nei pardavimai nesutrukdė (prisiminti) ALLAHĄ, (nenukreipė) nuo maldos, nuo išmaldos dalinimo. Jie tikrai bijo Dienos, kuomet (iš siaubo) jų žvilgsniai ir širdys apsivers, (ir griežtai laikosi siųstojo Žodžio), kad juos ALLAHAS apdovanotų už gerus darbus ir kad iš Savo dosnumo padidintų jiems Savo (atlygi),-be skaičiaus ALLAHAS duos tiems, kam panorės!"

(Šv.Koranas 24-37;38)

"...Kas bijo paslapčia savo Valdovo (pykčio) ir drebėdami (laukia) Valandos (atėjimo)".

(Šv.Koranas 21-49)

"...Kieno širdys dreba prisiminus ALLAHĄ; kieno tikėjimas stiprėja skaitant ženklus (posmus) Jo; ir kas viltis deda tik į Valdovą savo..."

(Šv.Koranas 8-2)

"...Kieno širdys dėkingumo baimėje (apmiršta) prisiminus ALLAHĄ, kas kantriai neša tai, kas jiems yra siūsta, ir pastovus yra maldos atlikime ir kas išleidžia (labdarai) iš to, kuo Mes juos (dosniai) apdovanojome".
(Šv.Koranas 22-35)

"Kas iš tiesų prieš Viešpatį savo dėkingumo baimėje apmiršta. Kas tiki Viešpaties ženklais (posmais) ir bendrininkų Jam nepriskiria, kas su drebuliu dvasioje atneša mokestį, (žinodamas apie tai), kad pas Dievą savo (skirta) sugrįžti-tai jie skuba gera atlikti, pralenkdami kitus."

(Šv.Koranas 23-57;61)

1. Tobulumo kelias (ihsan)

Žmonės, apie kuriuos buvo pasakyta ankstesnėse eilutėse, tai tie, kurių širdys plaka meile Dievui ir yra nuskaidrinti Jo šviesos, kartais tos šviesos atspindžius galima išvysti jų veiduose. Kad ir ką jie bedarytų, jie visada prisimena savo Viešpatį, žinodami, kad Jis visuomet su jais. Jie deda visas pastangas Jį šlovindami ir reikšdami Jam dėkingumą, prašydami Jo atleidimo sau ir kitiems, o taip pat būdami su Juo mintyse (zibr). Jie visiškai įsitikinę Būsimuoju Gyvenimu ir Jo pasirodymu.

Tokia būseną vadinama ihsan, tai tobulumo kelias. Kas sudaro tą tobulėjimą, paaiškėja iš tokių hadisų eilučių:

Umar ibn Al-Hattab (tebūna Allahas juo patenkintas) žodžiais perduota: "Kartą mes sėdėjome su Allaho Pasiuntiniu (ramybė ir palaima jam), o priešais mus pasirodė žmogus sniego baltumo rūbais ir tamsiai juodais plaukais, ir niekas iš

mūsų jo nepažino. Jis atsisėdo priešais Pranašą (ramybė ir palaima jam), savo keliais prisiglaudė prie jo kelių, padėjo savo rankas ant šlaunų ir pasakė:

"O Muhammedai, papasakok man apie paklusnumą Dievui (apie islamą)". Allaho Pasiuntinys (ramybė ir palaima jam) pasakė:

"Paklusnumas Dievui (islamą)-tai kuomet liudiji, kad nėra kitų dievų, išskyrus Allahą, ir kad Muhammedas-Allaho Pasiuntinys, atlieki maldą (salat), teiki išmaldą (zakat), Ramadano mėnesį laikaisi pasninko (saum) ir atlieki piligriminę kelionę (hadž) į Namus, jeigu tik turi tokią galimybę".

Tas žmogus pasakė: "Tavo tiesa". Mes nustebome: juk jis klausia Allaho pasiuntinio (ramybė ir palaima jam) ir pats patvirtina, kad jis teisus. Jis pasakė: "Papasakok man apie tikėjimą (iman)". Pranašas (ramybė ir palaima jam) pasakė: "Tai kuomet tiki Allahą, Jo angelais, Jo Raštu, Jo pasiuntiniais, Paskutine Diena ir tiki lemtimi gėrąja ir blogąja". Jis pasakė: "Tavo tiesa" ir pasakė: "Papasakok man apie tobulėjimą (ihsan)". Pranašas pasakė:

"Tai kuomet tu garbini Allahą taip, tarsi Jį matytum. Nors tu Jo ir nematai, Jis iš tikrųjų tave mato".

Tas žmogus pasakė: "Papasakok man apie Valandą". Pranašas (ramybė ir palaima jam) pasakė: "Tas, kurio klausia apie ją, žino ne daugiau nei tas, kuris klausia". Jis pasakė: "Papasakok man apie jos ženklus". Pranašas (ramybė ir palaima jam) pasakė:

"Kuomet vergė pagimdys savo valdovę ir kuomet tu išvysi basus ir išrengtus, reikalaujančius pagalbos didžiuliuose namuose".

Tas žmogus išėjo, o aš dar kuriam laikui pasilikau. Tuomet Pranašas (ramybė ir palaima jam) pasakė: "Umarai, ar

žinai, kas buvo tas, kuris klausinėjo?" Aš pasakiau: "Allahas ir Jo Pasiuntinys labiau žino". (Tada) jis pasakė: "Iš tikrųjų pas jus atėjo Džibril (Gabrielius) išmokyti jus jūsų religijos!" (Muslim).¹⁰²

Taigi islamo religija aukščiausiai pasireiškia *"tuomet, kai tu garbini Allahą taip, tarsi Jį matytum. Nors tu Jo ir nematai, Jis iš tikrųjų tave mato"*.

Taigi trumpam pabandykime įsivaizduoti save panašioje būsenoje, kad geriau suprastume žmones, ankstesnėse eilutėse pavadintus tvirto tikėjimo žmonėmis.

2. Kaip visa tai atrodo

Jeigu mes iš tikrųjų tokie būtume, mes būtume įsitikinę, kad Viešpats yra su mumis kiekviename žingsnyje. Juk Jis žino, mato ir girdi viską, ką mes darome. Tuomet mes visada norėtume Jam parodyti visa tai, kas mumyse geriausia, o ne bjaurius dalykus, kurių per laiką susikaupė. Įprastos religinės pareigos mūsų netenkintų, nes mes siektume begalinio artumo su Dievu. Ir sapnas mums nebūtų toks svarbus, kaip daugumai žmonių, nes norėtume naktį kurią laiką praleisti maldoje su mūsų Viešpačiu.

Siekdami dvasinių aukštumų, mes stengtumėmės priartėti prie savo Valdovo, sekdami Jo palaimintojo Pranašo (ramybė ir palaima jam) pavyzdžiu, būtume nuolankūs, darytume gera žmonėms ir vykdytume tai kaip įmanoma geriau. Kadangi savo viduje mes būtume be galo kuklūs, kiekvieną atliktą gerą darbą laikytume visiškai nevertingu prieš mūsų Viešpaties didybę ir šlovę. Be abejo, mes tuos gerus

¹⁰² Muslim, 1:1; Buchari, 1:47, 6:30.

darbus darytume slapta ir jaustumėmės nejaukiai, jeigu kas nors "užkluptų" mus tai darant.

Mes jaustume didžiulę gėdą dėl savo darbų, jausmų ar minčių-dėl visko, kas galėtų nepatikti Viešpačiui, viskas, kas Jam nepatiktų, nepatiktų ir mums. Siektume ateiti pas Jį su skaidria ir tyra širdimi, su tokia širdimi, kurioje nebūtų ir pėdsakų to, kas Jam nepriimtina. Stengtumėmės atsikratyti bjaurių, griauinančių jausmų kaip pyktis, neapykanta, pasipiktinimas ir nuoskauda, kartėlis, pavydas, išdidumas ir godumas, siektume, kad mūsų širdys taptų panašios į skaidrų veidrodį, kuriame atsispindėtų tikrai mūsų bandymas įtikti Viešpačiui.

3. Kova prieš aistrą (*nafs*)

Arabų kalbos žodis "džihad" reiškia "pastanga, kova".¹⁰³

Pranešama, kad kartą grįžęs iš kovos, Pranašas (ramybė ir palaima jam) pastebėjo: "Kovotojas (mudžahid)-tas, kuris kovoja prieš savo aistrą." Taigi jeigu mes rūpinamės savo religija, per gyvenimą išgyvename ilgalaikę kovą tarp savo dvasios ir jos priešų: kovojame prieš Šėtoną, prieš savo nafs, jos aistras bei pasaulietiškus malonumus. Tai kova prieš griovimo ir neigimo jėgas, kurios yra Šėtono įrankiai, tarp kitko, ta kova tiek vidinė, tiek išorinė.

Kadangi žinome, kad norint dvasiškai tobulėti, reikia nugalėti amžinai nepasotinamą nafs, todėl mes atsisakome tenkinti jo nuolatinius besaikius norus, taip pat savo valia ją apribojame. Tai nereiškia, kad mes atsisakome būtinų poreikių

¹⁰³ Plačiau vartojamas žodžio "džihad" angliškas vertimas kaip "Šventasis karas" yra neteisingas. Iš tikrųjų žodis "džihad" reiškia kovą, siekimą arba pastangas. Tai gali reikšti pastangas su ginklo pagalba arba su rašymo priemonės, liežuvio pagalba, arba nepaliamajam vidinę dvasinę kovą.

ar teisėtų norų, tuo mes greičiausiai save paverčiame mūsų pačių nafs šeimininkais, o ne tampame jų vergais.

Pasninkavimas savo noru laikoma viena geriausių priemonių šiam siekiui, nes tokiu atveju priverčiame mūsų nafs susitaikyti su mūsų iškeltais apribojimais. Tas pats, kai atliekame gerus darbus kitiems, kai atiduodame tai, ką labai mėgstame, taip pat kai atsisakome bjaurių ir nenaudingų poelgių. Mes kovojame ir prieš mūsų nafs tingėjimą, prieš pomėgį skūstis, taip pat nedėkingumą už Dievo teikiamas gėrybes.

Mūsų Viešpaties meilės ir malonės pasireiškimas priklauso ir tiems, kurie mums yra svarbūs. Tos kantrybės dėka, kurią Jis demonstruoja mums (dažniausiai nevertiems Jo tarnams), į žmones žiūrime supratingai, gerbdami kiekvieną sielą kaip dieviškosios Dvasios atspindžių nešėją. Taip, mes stengiamės visuose pamatyti tik tai, kas gera, ir vietoj to, kad ieškotume klaidų bei nuodėmių kituose, savo nafs mes laikome blogiausiu dalyku. Su kitais mes bendraujame remdamiesi meile, malone ir kantrybe bei linkime kitiems tik gero.

4. Pagalbos ir palaikymo paieškos

Užgriuvusios problemos ir nelaimės mums taip pat kaip ir visiems kitiems, sukelia skausmą. Tačiau nežiūrint to, mes stengiamės nesiskūsti. Atvirkščiai, mes dėkojame Dievui už visą mums suteiktą gėrį, už kantrybę sunkumuose, kadangi suprantame, kad šalia poilsio turi būti ir sunkumai, šalia pasitenkinimo turi būti ir skausmas. Mes nuolat bandome viską suprasti kaip pamoką ir dieviškos išminties pasireiškimą, būdami įsitikinę, kad viskas, ką siunčia Dievas, išeis į gera. Žinodami, kad neturime kito prieglobsčio nuo Dievo kaip tik

pas patį Dievą, pagalbos ir nusiramino ieškome Šv. Korane, salat, maldoje, zikr, apie kurį Jis sako taip:

"O jūs, kurie tikite! Pagarbą ALLAHUI atiduokite atsilygindami ir garbindami Jo (vardą) ryte ir vakare".
(Šv.Koranas 33-41;42)

Taip pat:

"Tu, kas įtikėjo ir kurių širdys tariant ALLAHO vardą ramybės prisipildo,-juk ALLAHO vardo minėjimas-širdį ramybe pripildo..."
(Šv.Koranas 13-28)

Po trumpos pažinties su tokių musulmonų vidiniu pasauliu, mums galbūt bus lengviau juos suprasti. Tokie žmonės šio pasaulio gyvenimą iškeitė į savo Viešpaties meilę ir jie jaučiasi dėl to laimingi. Tai žmonės, kurie visuomenėje išsiskiria tuo, kad įkvepia kitus, laikosi savo pareigų, bet kokioje situacijoje saugo savo garbę ir stengiasi viską atlikti tobulai. Tokie žmonės gali paaukoti viską, netgi gyvybę, jeigu to reikalautų situacija, kurioje būtina atlikti pareigą prieš Viešpatį.

Mes prašome Dievo, kad Jis mus padarytų panašiais į tuos žmones-į tuos, kuriuos susitikęs Jis pasakys:

"O tu, nesuteptoji siela! Grįžk pas savo Valdovą nuolanki ir patenkinta,-kartu su (tikraisiais) Mano tarnais įeik į Mano Rojų!"

(Šv.Koranas 89-27;30)

XI-Skyrius

Baigiamosios išvados

Štai toks yra islamo mokymas, pagrindiniai tikėjimo elementai ir papročiai 1,3 milijardo viso pasaulio musulmonų. Gali būti, kad šiuo metu Š. Amerikoje gyvena šeši milijonai musulmonų. Žymi tų musulmonų dalis-amerikiečiai, tamsiaodžiai, baltaodžiai ir kt. Dabar islamas yra greičiausiai besiplečianti religija tiek šiame žemyne, tiek Europoje. Jungtinėse Valstijose musulmonų daugiau nei presbiterionų ar Apaštalų Bažnyčios pasekėjų. Tačiau aš nesistengiu įtikinti, kad visi musulmonai yra panašūs į tuos, kuriuos aš aprašiau paskutiniajame skyriuje, kadangi taip iš tikrųjų ir nėra. Taip, kaip ir bet kurioje kitoje religinėje bendruomenėje, čia yra visokių kategorijų žmonių-nuo pačių geriausių iki blogiausių. Aš tiesiog pasakoju, kokia tai religija, ir kokia ji buvo perduota Dievo. Kaip paaiškėja iš mus supančios aplinkos, šiandien už viešpatavimą šioje žemėje kovoja dvi pusės. Vienoje pusėje tie, kas yra vienybėje su Dievu. Kitoje-sajungininkai Šėtono blogio šaltinio,¹⁰⁴ dėl kurio Dievas mus nuolat įspėja.¹⁰⁵ O Šėtonas vis kviečia ir kviečia mus pas save.

¹⁰⁴ Pagal islamišką tradiciją, prieš pasipriešinimą Dievui ir prieš tapdamas blogio jėgų valdytoju, Šėtonas (arba Iblis) buvo Rojuje tarp angelų. Tačiau jis buvo ne angelas, o džinas. Pilnas išdidumo dėl savo žinojimo ir maldų, jis pasipriešino Dievo paliepimui neparodydamas garbę Adomui (ramybė jam), ir tokiu būdu buvo išvartytas iš Rojaus. Šėtono kovos prieš Dievą istorija randama: 2:30-39; 4:117-121; 7:11-27; 15:26-42; 17:61-65; 18:50; 20:115-116; 38:71-87.

¹⁰⁵ Pespėjimas prieš sekimą Šėtonu, kadangi jis yra atviras žmonijos priešas, pasikartoja trijose Šv. Korano eilutėse: 2:168; 2:208 ir 6:142. Kiti perspėjimai skamba tokiose vietose kaip 4:38-76; 7:22; 12:5; 17:53; 36:6; 36:60; 43:62.

Kai kurie žmonės į jo kvietimą atsiliepia, priimdami jį savo vedliu. Kiti neatpažįsta, kad tai būtent jo šauksmas ir (nesupranta) kam jie yra kviečiami. Gali būti, kad dabar kaip niekada daug žmonių neatpažįsta ir nesupranta, kas šaukia, ir kam jie yra kviečiami. Todėl būtina suprasti, dėl ko taip stengiasi Šėtonas.

Jis veikia išvien su mūsų nafs, traukdamas mus prie priešiškumo, pykčio, neapykantos, prievartos, godumo, gašlumo ir valdžios godulio. Jis gundo mus visu tuo, kas purvina, žema ir nesąžininga. Ir lygiai taip pat, kaip mūsų protėviams Adomui (ramybė jam) ir Ievai, jis žadina mumyse nepasitikėjimą mūsų Viešpačiu.

Visa tai jis kuria apgaule, slėpdamas melą po tiesa, o tiesą-po melu. Būdamas visų laikų geriausiu savo darbų meistru, jis žino, kaip blogi padaryti patraukliu dalyku, kad būtų lengva jį supainioti su gėriu.¹⁰⁶Tačiau jeigu mes tai žinome, turime pasistengti suprasti, kad netikėjimas, abejojimas ir visa tai, kas pikta, neteisinga, kenkia kam nors arba prieštarauja Dievo įstatymams-visa tai yra jo.

Tuo pat metu Dievas, mūsų Kūrėjas, kviečia mus, kviesdamas tikėti Juo, priimti Jį, sekti Jo vadovavimu. Viešpats kalba:

¹⁰⁶ Dievas apie tai kalba daugelyje Šv. Korano eilučių tokių kaip: "**Todėl nesusigundykite (trumpa akimirka) gyvenimu šioje žemėje. Neleiskite gundytojui Šėtonui jus apie ALLAHĄ apgauti**" (31-33; 35-5); "...Ir nori Šėtonas išmušti juos iš kelio..."(4-60); "...Kas Šėtoną sau užtarėju renkasi, apeidami Dievą, save pražūčiai pasmerkia. Jis pažadais juos (ramina) ir žadina juose (ydingus) norus-bet Šėtono pažadai-saviapgaulė, ir tiek!" (4-119;120; 17-64); taip pat "**Bet Šėtonas pagražino jų veiksmus**" (16-63; 6-43; 27-24). Taip pat žr. 2-268, 8-48; 24-2; 43-36; 58-10.

"...Tegul jie Mano raginimui paklusnus būna ir tegul Manimi tiki, kad teisingu keliu eitų."

(Šv.Koranas 2-186)

"ALLAHAS kviečia į taikos buveinę ir tuos veda teisingu keliu, ką panori".

(Šv.Koranas 10-25)

Mes nedelsdami turime pasirinkti. Pasirinkimas, kuris mums priklauso,-tai arba gerbti ir palaikyti tą šviesą, kuria jis mus, mūsų nemirtingas sielas nuskaidrino, arba pasistengti ją sumenkinti. Tai pasirinkimas tarp Viešpaties, kuris mus sukūrė ir myli mus, ir pikčiausios mūsų priešo nuo mūsų protėvio Adomo (ramybė jam) laikų, kuris pasirodo tam, kad mus pažemintų, tarp gėrio ir blogio jėgų, tarp Rojaus ir Pragaro. Mes negalime būti abejingi, negalime užimti vidurinės pozicijos tarp pirmos ir antros, kadangi "vidurinė" pozicija reiškia, kad jos iš viso nėra. Vidurio nėra. Veiksime arba vienos, arba kitos pusės naudai, todėl privalome pasirinkti, kuriai iš jų save priskiriame.

"Bet juk aš viso labo tik vienas žmogus,-galite pagalvoti.

-Tai, ką aš darau, nieko nekeičia. Tai negali turėti kokių nors pasekmių kam nors."

Tai klaidingas suvokimas. Kiekvienas iš mūsų esame nepakeičiama žmonijos bendruomenės dalelė, todėl visa, ką mes darome, turi pasekmes ir visiems likusiems. Kryptis, kuria mes einame, taip, kaip mes gyvename savo gyvenimą-visa tai mūsų asmeninis indėlis į bendrą žmogiškąjį fondą. Mes iš jo niekada nedingsime.

Jeigu mes judame neteisinga kryptimi, einame neigimo, tamsos, nusivylimų keliu, mes *galime* pasikeisti, *galime*

pakeisti savo gyvenimą. Atsakymas į šiaandienines problemas-tai ne policijos plėtimas, ne kalėjimų, reabilitacinių programų steigimas, ne metodų tobulinimas prieš įvairias ligas. Atsakymas-pareigos ir atsakomybės ugdymas.

Kiekvienas pasikeitimas prasideda mūsų širdyje. Jis prasideda nuo noro, kuris po to virsta veiksnu. Beprasmiška sėdėti ir laukti, kad kažkas kažką padarys. Kiekvienas iš mūsų turi tai daryti pats, pradėdamas nuo savo vidaus.

Mums patiems spręsti, kam mes ruošiamės naudoti savo laiką, jėgas, protą, sveikatą, jaunystę, gabumus ir visa kita, kas duota-gėriui ar blogiui. Kiekvienam iš mūsų duota tokia privilegija ir, žinoma, tokio pasirinkimo pareiga-taip, kaip,-pareiga atlikti šį pasirinkimą, į kurį, beje, mes žiūrime su atsargumu. Mes tampame arba pačios problemos dalimi, arba jos sprendimo dalimi.

Paklusimas Dievo valiai ir Jo įstatymams, tai yra islamui,-būtent tai yra sprendimas. Ko jis reikalauja? Tik dviejų dalykų.

Pirma, ką reikia tikėti-niekas neturi teisės į jūsų paklusnumą ir visišką atsidavimą, išskyrus Dievą, mūsų Kūrėją, ir kad Muhammedas (ramybė ir palaima jam), geriausias iš Jo kūrinių,-o paskutinis pasiuntinys. Ir antra-tai noras gyventi pagal šį tikėjimą.

Tai nereiškia, kad kai tik kas nors priima islamą, jis tuojau pat ima išbandyti praktikoje visą jo mokymą. Tai atsitinka laikui bėgant, atsižvelgiant į kiekvieno žmogaus pasiruošimą ir siekius. Tai tik reiškia, kad priimame Dievą kaip savo Viešpatį, Muhammedą (ramybė ir palaima jam)-kaip mūsų vedlį ir pavyzdį gyvenime, taip pat Šv. Koraną-kaip apreiškimą, pagal kurį mes gyvename.

Nesvarbu, yra mūsų praeity buvę blogio ar ne, nes Maloningasis Viešpats mėgsta atleisti. Pranašas (ramybė ir palaima jam) dažnai apie tai kalbėjo. Jis netgi pasakė:

**"Ir kada dreba žemė savo drebėjimu"
(Šv.Koranas 99-1).**

Abu Bakr apsiverkė. Allaho pasiuntinys jo paklausė: "Abu Bakr, kas tave privertė verkti?" Jis atsakė: "Mane verčia verkti šita sura." Tada Allaho pasiuntinys jam pasakė: "Jeigu jūs neklystumėte ir nenusidėtumėte, Allahas atleistų jums, tai Jis sukūrė (žmones, kurie) klysta ir nusideda, o Jis atleidžia jiems." (Ibn Džerir). Allaho pasiuntinys taip pat pasakė: "Allahas padarė gailestingumą iš dalelių, pasiliko pas Save devyniasdešimt devynias daleles, o vieną pasiuntė į žemę, iš tos dalelės sklinda gailestingumas vienas kitam, kad net gyvūnai patraukia nuo savo vaikų kanopas, bijodami juos sužeisti" (Muslim).

Bet kuriuo atveju, priimdami islamą, kai mes išpažįstame tikėjimo liudijimą, Dievo akivaizdoje tampame tyri kaip kūdikiai. Tuo metu, kai Jis išrinko ir paskyrė būti bendruomenės, gyvenančios pagal Jo vadovavimą, dalimi, visos mūsų nuodėmės nusiplauna, ir viską pradame iš naujo, versdami naujus gyvenimo knygos puslapius. Kaip kartą pasakė Pranašas (ramybė ir palaima jam) vienam žmogui, kuris panorėjo ištarti šahadą, tačiau nerimavo dėl savo praeities nuodėmių: "...negi tu nežinai, kad islamas nubraukia viską, kas buvo iki jo; ir kad hidžra užbraukia viską, kas buvo, ir kad hadž

užbraukia viską prieš tai buvusį" Muslim).¹⁰⁷Ar gali kas įsivaizduoti ką nors puikesnio?

Kaip jau turbūt supratote, islame kalbama apie dorybę. Ją priėmus ir gyvenant pagal ją, mes paseksime tikslu, o tai yra tvirtas ryšys su Dievu, ryšys, paremtas paklusnumu Dievui, pasitikėjimu Dievu ir meile Jam, mūsų Kūrėjui, su kuriuo mes ruošiamės pasilikti visą amžinybę. Ir viso to įgyvendinimas praktikoje-visas mūsų padarytas gėris, visas išvengtas blogis, skirtas tiktai tam, kad galėtume pirma savo sielos nusiųsti kažką tokio, kas patiktų mūsų mylimam Viešpačiui.

"Neleido Jis religijoje prievartos, tiesa aiškiai skiriasi nuo suklydimų; kas blogį atmetė ir tiki ALLAHĄ; įgijo sau patikimą ramstį, kuriam sutriuškinimo nėra..."
(Šv.Koranas 2-256)

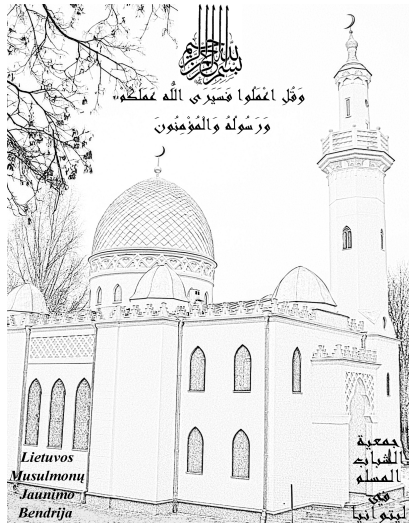
¹⁰⁷ Tačiau iš kitos pusės Muslimo rinkinyje yra ir kitas hadisas: "Žmonės paklausė Allaho Pasiuntinį: "O, Allaho Pasiuntiny, ar bus išieškota tai, ką buvome padarę nežinojimo metu (džahilija)". Jis atsakė: "Kurie darėte gera islame-to (nebus) išieškota nieko. O kas darė bloga-(bus) išieškoti jo veiksmai ir nežinojime, ir islame" (Muslim).-red. past.

IŠLEISTOS KNYGOS:

1. IŽANGA Į ISLAMĄ „elektroninė versija“
2. ISLAMO MOTERIS.
(Ko dar geresnio ji laukia?)
3. ŠV. KORANAS IR ŠIUOLAIKINIS MOKSLAS
4. KUR YRA ALLAH?!
5. PASNINKAS ISLAME
6. ISLAMO PAGRINDAI
(Garbinimas Ir Malda Islame)
7. KETURIASDEŠIMT HADISŲ
8. PRANAŠO MISIJOS YPATYBĖS
9. TIKĖJIMO KELIAS
10. ŠV. KORANO DALIES "MARIJA"
(Paiškinimas) „elektroninė versija“
11. PRANAŠŲ ISTORIJS MAŽIAUSIEMS
12. ŠV. KORANAS YRA DIEVO ŽODIS
13. ŽVILGSNIS Į ISLAMĄ
14. KAS LEISTINA IR KAS DRAUDŽIAMA ISLAME
15. MOTERYS ISLAME
(Lyginant Su Moterimis Žydų-Krikščionių
Tradicijoje: Mitai Ir Realybė)
16. ISLAMAS: DIEVO KELIAS
17. MOKSLINIAI FAKTAI, ATSKLEISTI
ŠLOVINGAJAME ŠV. KORANE
18. BENDRAS ĮVADAS Į ISLAMĄ
19. ATRASTI ISLAMĄ
(Yra Tavo Prigimtinė Teisė)
20. ISLAMO FAKTAI
(Paneigiantys Nepagrįstus Teiginius Prieš Islamą)
21. MUHAMMADAS, DIEVO PASIUNTINYS
(Te Dievas paaukština jo paminėjimą)

IŠLEISTI LANKSTINUKAI:

- KAS YRA ISLAMAS? Visuminis vaizdas
- MUHAMMEDAS: Elgesio pavyzdys naujam tūkstantmečiui
- ŠV. KORANAS: Knyga, kuria galite tikėti
- MOTERYS ISLAME

جمعية الشباب المسلم في ليتوانيا

Lietuvos musulmonų Jaunimo Bendrija

Lithuanian Muslim Youth Society

Totorių g. 6, Kaunas, Lithuania

www.musulmonai.lt

LMYS_1995@yahoo.com

info@musulmonai.lt